

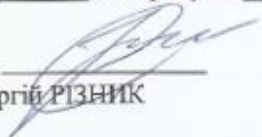
МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
Київський національний університет імені Тараса Шевченка
Навчально-науковий інститут філології
Кафедра української мови та прикладної лінгвістики

ПЕРЕМИКАННЯ МОВНИХ КОДІВ У СТЕНДАП-КОМЕДІЇ

Кваліфікаційна робота
на здобуття ОС «бакалавр»
студентки IV курсу
галузі знань 03 «Гуманітарні науки»
спеціальності 035 «Філологія»
спеціалізації 035.10 «Прикладна
лінгвістика», ОПП «Прикладна
(комп'ютерна) лінгвістика та
англійська мова»

Дарини Владиславівни БУКШІ

Науковий керівник:
асистент кафедри української
мови та прикладної лінгвістики
Ярина ХОДАКІВСЬКА

«Допущено до захисту»
Протокол засідання кафедри
української мови та прикладної лінгвістики
від «5» 06 2026 року № 16
завідувач кафедри
к.філол.н., доц. Сергій РІЗНИК

КИЇВ – 2026

АНОТАЦІЯ

Кваліфікаційна робота присвячена аналізу перемикання мовних кодів в українськомовній стендап-комедії та його акустичних характеристик. Актуальність дослідження зумовлена зростанням ролі стендап-комедії в українському медіапросторі та браком праць, які поєднують соціолінгвістичний і інструментальний фонетичний аналіз цього жанру.

Об'єктом дослідження є усне мовлення україномовних стендап-виступів трьох коміків, а предметом – функціонування мовних кодів (суржик, російська мова, інші мови, обценна лексика) та їх зв'язок із частотою основного тону, інтенсивністю й темпом мовлення. Мета роботи полягає в описі системності перемикання мовних кодів у стендап-комедії та з'ясуванні того, як вони відображають сучасний соціолінгвістичний стан українського суспільства, що передбачає окреслення теоретичних засад дослідження перемикання мовних кодів й гумористичного дискурсу, класифікацію випадків перемикання та їх кількісний і функціональний аналіз.

Методологічну основу становить поєднання дескриптивного, контекстуального та елементів дискурс-аналізу з частотним підрахунком і інструментальним аналізом у програмі Praat, а також обробкою та візуалізацією даних у середовищі Python, що дає змогу пов'язати комунікативні функції перемикання мовних кодів з об'єктивними характеристиками звучання.

Установлено, що українська мова у виступах трьох коміків виконує роль базового коду, суржик позначає сферу повсякденного спілкування й зближення з аудиторією, російська мова маркує “чужі” та пародійні голоси, а обценна лексика зосереджується в кульмінаційних, емоційно напружених фрагментах; акустичний аналіз засвідчив підвищення середніх значень частоти основного тону та інтенсивності в сегментах із код-світчингом, що корелює з прагненням посилити комунікативну й емоційну виразність висловлювання.

Ключові слова: стендап-комедія, перемикання мовних кодів, суржик, російська мова, обценна лексика, українська мова, акустичний аналіз, Praat.

ABSTRACT

This bachelor's thesis examines code-switching in Ukrainian-language stand-up comedy and its acoustic characteristics. The relevance of the study is driven by the growing role of stand-up in the Ukrainian media space and the lack of research that combines sociolinguistic and instrumental phonetic analysis of this genre.

The object of the study is the spoken language of Ukrainian-language stand-up performances by three comedians, while the subject is the functioning of linguistic codes (surzhyk, Russian, other languages, obscene lexicon) and their correlation with fundamental frequency, intensity, and speech rate. The purpose of the study is to describe the systematic nature of code-switching in stand-up comedy and to determine how it reflects the current sociolinguistic state of Ukrainian society, which involves outlining the theoretical foundations of code-switching and humorous discourse research, classifying cases of switching, and conducting their quantitative and functional analysis.

The methodological framework combines descriptive and contextual analysis and elements of discourse analysis with frequency counts and instrumental analysis in Praat, as well as data processing and visualisation in Python, which makes it possible to link the communicative functions of code-switching to objective acoustic properties.

The study establishes that Ukrainian functions as the basic code in all three performances; surzhyk indexes everyday communication and closeness to the audience, Russian marks “other” and parodic voices, while obscene vocabulary concentrates in climactic, emotionally charged fragments. Acoustic analysis shows higher average values of fundamental frequency and intensity in segments containing code-switching, which correlates with the comedians' intention to enhance the communicative and emotional expressiveness of their utterances.

Keywords: stand-up comedy, code-switching, surzhyk, Russian, obscene vocabulary, acoustic analysis, Praat.

ЗМІСТ

ВСТУП.....	6
РОЗДІЛ 1. Теоретичне підґрунтя дослідження мовних кодів у стендап-комедії.....	9
1.1. Концепція перемикання мовних кодів	9
1.2. Суржик як мовний код	13
1.3. Використання суржику та обценної лексики зі стилістичною метою в художніх творах	16
Висновки до розділу 1.....	21
РОЗДІЛ 2. Перемикання мовних кодів у зарубіжній стендап-комедії: огляд досліджень.....	25
2.1. Йорданська стендап-комедія: діалекти, класична арабська та англійська мови.....	26
2.2. Функції гумористичного перемикання у малайзійській стендап-комедії.....	27
2.3. Англо-французький гумористичний дискурс	29
Висновки до розділу 2.....	30
РОЗДІЛ 3. Перемикання мовних кодів у виступах українськомовних стендаперів	32
3.1. Український стендап у сучасному соціокультурному вимірі	32
3.2. Мовні коди в українськомовній стендап-комедії: ситуативна та сюжетна зумовленість	35
3.3. Графічне представлення та порівняння мовних кодів у виступах коміків	46
Висновки до розділу 3.....	51
РОЗДІЛ 4. Акустичний аналіз перемикання мовних кодів у стендап-комедії.....	54
4.1. Основні акустичні параметри мовлення в програмі Praat.....	54
4.2. Обробка, візуалізація та характеристика акустичних даних.....	58
4.3. Інтерпретація та узагальнення результатів акустичного аналізу.....	67
Висновки до розділу 4.....	75
ВИСНОВКИ	78
СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ	80
ДОДАТКИ	85

ВСТУП

Актуальність теми дослідження зумовлена активним розвитком українськомовної стендап-комедії в сучасному медійному просторі та зростанням уваги до неї як до важливого соціокультурного й мовного явища. Стендап-комедія сьогодні є не лише різновидом розважального дискурсу, а й середовищем, де особливо виразно виявляються актуальні мовні процеси: перемикання кодів, співвідношення української мови, суржику, російськомовних вкраплень та обценної лексики. Вивчення цих явищ дає змогу глибше осмислити мовну поведінку носіїв мови, механізми побудови комічного ефекту та відображення суспільних ідентичностей у публічному мовленні.

Практичне значення роботи полягає в тому, що її результати можуть бути використані в курсах із соціолінгвістики, стилістики, теорії дискурсу, медіалінгвістики та комунікативної лінгвістики, а також під час подальших досліджень усного мовлення, комічного дискурсу й акустичних параметрів мовлення. Матеріали дослідження можуть бути корисними для аналізу сучасних українських медіатекстів та вивчення мовної варіативності й засобів вираження ідентичності.

У сучасному мовознавстві перемикання мовних кодів розглядається як функціонально вмотивований комунікативний механізм, що виконує ідентифікаційну, експресивну, стилістичну, цитатну та контактновстановлювальну функції. У гумористичному дискурсі перемикання кодів стає важливим інструментом створення комічного ефекту, маркування соціальних ролей і побудови солідарності з аудиторією. Однак україномовний стендап як окремий об'єкт комплексного лінгвістичного й акустичного аналізу досі опрацьований недостатньо, що й визначає **наукову новизну** цієї роботи.

Мета бакалаврської роботи полягає в тому, щоб з'ясувати особливості перемикання мовних кодів в українськомовній стендап-комедії та встановити зв'язок між функціонуванням різних мовних кодів і акустичними характеристиками мовлення коміків.

Для досягнення поставленої мети необхідно виконати такі **завдання**:

- з'ясувати теоретичні засади дослідження перемикання мовних кодів у сучасному мовознавстві;
- схарактеризувати стендап-комедію як специфічний різновид гумористичного дискурсу;
- визначити основні функції перемикання мовних кодів у стендап-виступах;
- виявити й класифікувати випадки використання української мови, суржику, російськомовних елементів, інших мовних вкраплень та обценної лексики в досліджуваному матеріалі;
- здійснити кількісний і функціональний аналіз виявлених мовних перемикань;
- провести інструментальний аналіз акустичних параметрів мовлення, зокрема частоти основного тону, інтенсивності, темпу;
- простежити взаємозв'язок між типом мовного коду та його акустичною реалізацією у стендап-дискурсі.

Об'єктом дослідження є усне мовлення українськомовних стендап-коміків у публічних виступах. **Предмет дослідження** становлять особливості перемикання мовних кодів у стендап-комедії та їхній зв'язок з акустичними параметрами мовлення.

Методологічну основу дослідження становить поєднання соціолінгвістичного, дискурсивного та інструментально-фонетичного підходів. Такий підхід дає змогу розглядати перемикання кодів не лише як структурний мовний феномен, а і як комунікативно та прагматично мотивований елемент гумористичного дискурсу в конкретному соціокультурному контексті.

Для розв'язання поставлених завдань у роботі використано такі **методи**: аналіз наукових праць із соціолінгвістики, дискурсології, гумористичного дискурсу та фонетики; описовий метод – для систематизації теоретичних положень і мовного матеріалу; контекстуально-інтерпретаційний метод – для встановлення функцій мовних перемикань у конкретних фрагментах виступів; елементи дискурс-аналізу – для осмислення комунікативної природи стендапу; кількісний аналіз – для підрахунку частотності виявлених мовних явищ;

інструментальний фонетичний аналіз у програмі Praat – для визначення акустичних параметрів мовлення; а також обробку, узагальнення та візуалізацію даних за допомогою Python.

Матеріалом дослідження слугували відеозаписи виступів трьох українськомовних стендап-коміків, у яких зафіксовано й проаналізовано випадки перемикання мовних кодів та їхнє функціональне й акустичне навантаження.

РОЗДІЛ 1. Теоретичне підґрунтя дослідження мовних кодів у стендап-комедії

1.1. Концепція перемикання мовних кодів

У лінгвістиці поняття перемикання мовних кодів описує випадки, коли людина в межах однієї розмови використовує дві або більше мов чи їх варіантів. Це явище особливо цікаве для дослідників, оскільки воно відрізняється від простого багатомовного володіння, де люди знають кілька мов, але зазвичай застосовують їх окремо. При перемиканні мовних кодів мовці можуть безперешкодно переходити від однієї мови чи її варіанту до іншого в межах однієї ситуації або навіть висловлювання. Тобто, перемикання кодів передбачає використання більше одного мовного варіанту з урахуванням синтаксису та фонології кожного з них. Це явище може включати речення, фрагменти речень, окремі слова чи морфеми.

Перемикання кодів може відбуватися через зміну мовного середовища або у контексті спілкування з різними аудиторіями. Існує багато способів використання перемикання кодів, наприклад, коли мовцю складно точно передати свої думки чи почуття однією мовою.

Перемикання між мовами є дуже поширеним явищем і має багато форм, тому ми можемо відрізнити його від чергування речень. Речення може починатися однією мовою, а закінчуватися іншою, або фрази з обох мов можуть чергуватися у випадковому порядку. Це явище може пояснюватися різними лінгвістичними чи соціальними факторами. Наприклад, деякі мовці не можуть точно передати свої думки чи почуття однією мовою, тому вони переходять на іншу мову, щоб уникнути недоліків. Це може змусити мовця тривалий час говорити іншою мовою. Також перехід на мову меншини часто використовується як засіб вираження солідарності з певною соціальною групою. Зміна мови сигналізує слухачеві, що мовець належить до певного середовища, і якщо слухач реагує аналогічно, встановлюється певний рівень взаєморозуміння.

Перемикання кодів передбачає здатність двомовних осіб переходити між різними мовами у рамках однієї розмови. Згідно з Джоном Гітерізом, перемикання кодів найчастіше спостерігається серед двомовних людей, які мають високий рівень майстерності в обох мовах, і це явище фактично поширене в численних двомовних спільнотах [34].

Вчені використовують різні назви для різних типів перемикання кодів:

- міжреченнєве перемикання відбувається за межами речення чи пункту;
- перемикання між реченнями відбувається всередині речення або пункту.
- перемикання тегів(перемикання тегової фрази, або слова, або обох з однієї мови на іншу (поширене у внутрішньореченнєвих перемиканнях));
- перемикання всередині слова відбувається в самому слові, наприклад на межі морфем.

Більшість досліджень перемикання кодів зазвичай зосереджені на внутрішньореченнєвому перемиканні, оскільки воно породжує багато гібридних граматичних структур, які потребують пояснення. Інші види включають висловлювання, які просто відповідають граматиці однієї чи іншої мови. Внутрішньореченнєве перемикання може бути поперемінним або вставним. При альтернативному перемиканні кодів утворюється нова граматика, яка є комбінацією граматик двох залучених мов. Інсерційне перемикання кодів передбачає "вставлення елементів однієї мови в морфосинтаксичну структуру іншої".

Варто також згадати про метафоричне перемикання кодів, яке відбувається, коли двомовні або багатомовні люди змінюють мову або її варіант для обговорення теми з іншої розмовної сфери. Це збагачує ситуацію, дозволяючи натякнути на кілька соціальних зв'язків. Наприклад, на сімейному заході (де зазвичай використовується менш престижний варіант мови) можуть перейти до престижнішої форми для обговорення навчання або роботи. На роботі, де використовується престижна мова, можуть використовувати менш престижний варіант для обговорення сімейних питань.

Також існує ситуативне перемикання кодів, коли змінюється мова або її варіант залежно від соціальної ситуації. Різні мови можуть вважатися більш придатними для певних соціальних груп або тем. Соціальні фактори, такі як клас, релігія, стать і вік, – також впливають на вибір мовної моделі та перемикання між ними.

Перемикання мовних кодів в Україні, навіть враховуючи нашу сучасну соціолінгвістичну ситуацію, продовжує часто супроводжуватися перемиканням на російську мову. Більшість українців свідомо викорінюють усе російське та розвивають українське, але деякі продовжують спілкуватися російською. Оскільки ця меншість проживає в україномовному середовищі, їм доводиться використовувати перемикання мовних кодів з української на російську і навпаки, залежно від ситуації. Про це питання "двомовності" між українською та російською мовами згадувала у своїй монографії Лариса Масенко, категорично висловлюючись проти російської мови: "Маємо усвідомити, що Україна не довго лишатиметься наполовину українською, наполовину російською. Нинішня двомовність українців, що є наслідком асиміляції, виконує роль перехідного етапу до російської одномовності. Наша і майбутніх поколінь спільна доля залежить від сьогоднішнього вибору: або ми повернемося до своєї мови, яка поєднує нас із багатющою культурною спадщиною, створеною незчисленною кількістю поколінь, що жили на цій землі, або ми відмовимося від свого колективного надбання і залишимося південно-західною провінцією євразійської імперії, куди вона скидає відпрацьований продукт маскультового непотребу" [11, ст. 6].

Загалом дослідження змішування мовних кодів є важливою галуззю теорії мовних контактів. Терміни "змішування кодів" і "перемикання кодів" хоча і використовуються взаємозамінно, мають різні значення: змішування підкреслює структурні аспекти, тоді як перемикання – мовну активність. Змішування кодів може ускладнювати спілкування і є девіацією від мовної норми, враховуючи різні чинники, такі як семантичні, фонетичні та стилістичні. Наприклад, у науковій статті Палінської О. М. "Змішування мовних кодів в ідіолекті Ольги

Кобилянської" [16] аналізується змішування українсько-німецького і українсько-польського мовних кодів, включаючи приклади девіацій на рівні вербалізації та структурно-синтаксичному рівні.

Інформація про мовні інтерференції та змішування кодів у текстах Ольги Кобилянської є яскравим прикладом для висвітлення концепції перемикування мовних кодів у художньому тексті. Тому варто було б детальніше розглянути деякі аспекти цієї статті та які важливі питання вона розкриває. Наприклад, дослідження виявило, що в українській мові значний вплив мали німецька мова, яку Ольга Кобилянська використовувала у своїх творах. Виявлено лексичні впливи, такі як назви місцевих реалій (Pisanki), страв (Mamaliga, Pirogi), а також фразеологізми та зміну семантичної системи деяких слів у німецькій мові. Структурні аспекти цього змішування включають калькування фразеологізмів та виразів. Наприклад, фраза "sich stopfen" використовується зі значенням "тіснитися", що відрізняється від відповідного німецького "sich engen". Окрім цього, відзначено синтаксичну інтерференцію німецької мови в українських текстах Ольги Кобилянської, що виявляється у виборі порядку слів у реченні та взаємному розташуванні членів речення.

Ольга Кобилянська також використовувала німецькі конструкції зі зворотнім порядком слів у своїх текстах, особливо в листах і ранніх творах. У листах також чергувалися українські та німецькі конструкції, як-от: "Ваш лист одержала я" (укр.) і "Ihren Brief habe ich erhalten" (нім.). Кобилянська використовувала німецькі мовні конструкції в українських текстах, наприклад: "З наймолодших літ мала вона завсіди свій розум" (укр.) і "Von klein an hatte sie immer ihren Verstand" (нім.).

У листах до Василя Лукича від 10 жовтня 1892 року Кобилянська використовувала багато польських конструкцій, що показує змішування мовних кодів. Польська мова мала значний вплив на її українську, як у фразах "повість з життя жіночого" або "життя родинне руське". Вона використовувала польські конструкції, такі як "прошу о прислання" і "прошу о відповідь", а також польські форми минулого часу дієслів: "виділа-м", "хотіла би-м". У її мовленні

зустрічаються польські фразеологізми, як-от "справляю хлопоти" або "не маю гумору".

Аналіз мовних інтерференцій і змішування кодів у текстах Ольги Кобилянської демонструє складність і багатогранність концепції перемикання мовних кодів у художньому тексті. Вивчення її творів показує, як мовне перемикання може збагачувати художній текст, додаючи йому глибини та багатшаровості. Розуміння цих процесів є ключовим для аналізу двомовних текстів і стає цінним внеском у теорію мовних контактів та дослідження багатомовної літератури.

1.2. Суржик як мовний код

Щоб краще зрозуміти феномен суржика, варто розпочати з визначення цього терміна з лінгвістичної точки зору. Суржик – це мовне явище, яке виникає в результаті змішування елементів двох або більше мов, переважно української та російської. Він є лінгвістичною формою, що не відповідає нормам літературної мови. Це явище побутує у розмовному мовленні українців. У суржику переплітаються фонетичні, лексичні та граматичні системи двох різних мов, що призводить до різноманітних викривлень. Суржик є частиною мовного різноманіття в Україні, де українська мова є державною. Водночас серед населення поширені й інші мови, такі як російська, білоруська, румунська, польська тощо. Виникнення суржика зумовлене впливом російської мови на українську, що особливо помітно в регіонах з історично сильним впливом Росії.

Суржик викликає зацікавлення з боку мовознавців, оскільки його ненормативні форми запам'ятовуються і поширюються серед населення, впливаючи на чистоту літературної української мови. Багато мовознавців виступають категорично проти вживання суржика, розглядаючи його як загрозливий феномен для мовної ситуації. Наприклад, Лариса Масенко, яка присвятила цьому мовному явищу цілу монографію "Між мовою і язиком", висвітлює історію виникнення, поширення й сучасне побутування суржика. Вона розглядає його не лише з мовознавчого, а й з соціокультурного та

психолінгвістичного аспектів. Особливу увагу Масенко приділила аналізу функцій змішаного українсько-російського мовлення в художній літературі, масовій культурі і соціальних мережах. У своїй монографії вона пише: "Поширення суржику перериває зв'язок української мови зі своїми питомими джерелами, передусім діалектними, відтак є явищем глибоко деструктивним. Суржик і трасянку слід трактувати як спадок посиленої русифікації радянського режиму, як явища, перехідні від української і білоруської мов до російської" [13, с. 62].

Також Масенко вважає суржик хворобливим мовно-культурним процесом, що підкреслює її негативне ставлення до його вживання: "Зупинити хворобливі мовно-культурні процеси денаціоналізації і соціальної деградації може лише мобілізація всіх культурних сил суспільства, що особливо важливо нині, коли державні виконавчі структури усунулись від свого прямого обов'язку впровадження контролю за виконанням 10-ої статті Конституції України", – зазначає дослідниця [13, с. 116]. Ці твердження Масенко наголошують на необхідності боротьби з суржилом для збереження і розвитку чистої української мови.

Існують також дослідники, які ставляться до суржику більш толерантно або навіть підтримують його використання. Наприклад, Тамара Гундорова займає нейтральну позицію, вказуючи на використання суржика у творчості Б. Жолдака і Л. Подерв'янського як рису постмодерної літератури: "Український суржик, білоруська трасянка – це форми гібридності мови, яка своєю неофіційністю, простонародністю і просторозмовністю підриває авторитетність офіційної мови. В певному сенсі суржик – це також відкриття чи нововинаходження постмодернізму" [4, с. 119].

Суржик також розглядається як недопереклад. Радчук В. пише: "Справді, суржик цікавий тим, що по ньому вгадуєш, з якої мови робився переклад. А краще б сказати, з якої мови переклад недороблено. Межа між суржилом і нормою, надто між варваризмами і узаконеними запозиченнями, хистка й непостійна. І за відсутності належної лексикографії та освіти кожен проводить її

на свій розсуд. А проте навіть нечіткої межі часом досить, щоб углядіти вторинність тексту і безпомилково визначити мову, з якої здійснено недопереклад.” [20, с. 12]. Він також згадує про різні види суржику, такі як “українсько-польський”, “українсько-англійський” та “українсько-скіфський”, і зазначає, що англіцизми і суржикізми у мовленні українців мають схожі функції.

Закордонні лінгвісти також мають різні погляди на суржик. Катерина Кент вважає його українсько-російським перемиканням мовних кодів: “Я вважаю, що це випадок мовного російського запозичення в українську, хоча й спланованого. Я б класифікувала “суржик” міських білінгвів як випадок українсько-російського мовного перемикання” [35, с. 29].

Інші дослідники також описують суржик як форму перемикання мовного коду. Наприклад, Ю. Саплін використовує термін “мовне перемикання”, щоб позначити цей феномен. Суржик відображає мовне перемикання між українською та російською мовами під час щоденного спілкування, і він є результатом взаємодії цих двох мовних систем.

Суржик як мовний код є складним лінгвістичним феноменом, коли носії мови вільно, часто навіть не помічаючи цього, переходять від однієї мови до іншої під час однієї розмови. Це не просто домішка двох мов, а складний процес, що включає в себе використання елементів лексики, граматики та фонетики обох мов. Цей феномен особливо актуальний для українсько-російського контексту, де мовна ситуація часто складається з паралельного використання обох мов в різних ситуаціях.

Насправді, цей феномен саме у розумінні "перемикання мов" є недостатньо вивченим науковцями. Вивчення суржика як мовного коду потребує подальших досліджень для повнішого розуміння цього явища в українському контексті та поза ним.

1.3. Використання суржику та обценної лексики зі стилістичною метою в художніх творах

Суржик активно використовується не лише у побуті та усному мовленні населення, а й у художній літературі. Це явище, яке глибоко вкорінилося у мовлення українців, стало невід'ємною частиною їхнього культурного спадку. Сьогодні важко знайти людей, які б ніколи не використовували суржикові слова, навіть українські письменники та поети використовують суржик у своїх творах із стилістичною метою.

Суржик поширений по всій території України, а ненормативні форми закріплюються у мовленні, не сприймаючись як неправильні. Водночас, суржик все частіше зустрічається й у письмовій формі, особливо в художній літературі. Використання суржику у художніх творах дозволяє авторам надати своїм персонажам народного колориту та реалізму.

Дослідниками суржик також класифікується як просторіччя, що вживається як стилістичний засіб у художніх творах. Згідно з Словником української мови в 11 томах, просторіччя – це “слово, граматична форма, зворот, що не є нормою літературної мови, але вживається в побутовому мовленні, а в художніх творах використовується як стилістичний засіб для надання мові зневажливого, іронічного, жартівливого, грубуватого та ін. відтінку” [24, Том 8, 1977., с. 301].

У письмових текстах, особливо художніх, суржик зазвичай використовується свідомо. Дзюбишина-Мельник Н. [5] визначає чотири етапи використання суржику у художніх творах:

- XIX - початок XX ст.: Суржик використовується для створення саркастичного образу. Наприклад, в одному з текстів: "Такое дело случилось,— отказывав Роман.— Как вишел я з служби, зараз должность мине предложили, очинь даже хорошую: триста рублей жалования." [3].
- 20-80-ті рр. XX ст.: Суржик використовується для створення комічності. Персонажі все ще висміюються, але автори ставляться до них позитивніше. Наприклад: "Для того з собою взяв: ... д) кошика, де вмістилося б півдесятка тарані, пляшка перцівки ("довоєнного

качества"!), / 2 ф. хліба й ін., // загрузка... // е) посвідчення особисте, / є) учотну картку, / ж) удку..." (О. Вишня) [2].

- 80-90-ті рр. ХХ ст.: Суржикомовці займають місце нормальних персонажів, а висміювати починають українськомовних героїв творів.
- ХХІ століття: Суржик використовується освіченими та розумними людьми. Такі твори є "штучними". Наприклад, у творі М. Бриниха "Шахмати для дибілів": "Дорога була не очінь далеко – продавщиця жила у тому ж кварталі. І верталася всігда ноччю. І ліхтарі на її путі якщо й були, то нікада нормально не світили." [1].

Також варто додати, щодо саркастичного образу, що у художніх творах деякі автори часто не використовують суржик для всього тексту, а лише як стилістичний засіб для виокремлення суржикомовних, що дозволяє авторам продемонструвати різні аспекти, такі як місце проживання, соціальний статус чи навіть просто для висміювання персонажів. Так Л. Масенко розкриває у своїй статті "Суржик у сучасній художній літературі" це на прикладі роману Юрія Андруховича "Дванадцять обручів" [12, с. 27], де два персонажі, Ліля і Марлена, єдині хто використовують суржик у своєму мовленні. Масенко Л. пояснює, що ці дівчата, яких було запрошено для зйомок у кліпі, стають об'єктом сатиричного зображення деградованої масової культури, що продукується українським телебаченням.

Як стверджує Л. Масенко, автор, використовуючи суржик у їхніх діалогах, іронічно показує національну й соціальну змаргіналізованість Ліли і Марлени. Наприклад, Ліля розповідає: "Ти Леську з тридцять другої групи в училищі помниш? Крашена така, нічого особенного! Так вона тепер в Італії, в цій, ну такий город з водою типа як Венеція, знаєш? У неї там типа місто в платном туалеті – просто сидіти весь день. І получає нормально, а ще вроді мужика найшла, якогось армяна чи грека чи типа цього. І вміти нічого не вміла, навіть на сцені роздітися..." (Андрухович).

Загалом, суржик, що використовується у художніх творах, не лише відображає соціокультурні реалії сучасного українського суспільства, але й

виконує функції стилістичного засобу для наближення до читачів, створення комічного ефекту та підсилення національного колориту. Це явище стало неабиякою частиною культурного спадку, що зміцнює мовну та етнічну ідентичність. Однак, використання суржику у художніх творах підносить питання щодо його впливу на мовну норму та сприйняття мови в суспільстві. Постійне використання суржику в літературі може сприяти утвердженню його як нормальної мовної практики, що впливає на мовне середовище. Водночас, це може призводити до нормалізації ненормативних мовних форм, зміцнюючи їхню позицію у культурному просторі.

Таким чином, хоча суржик у художній літературі є ефективним засобом для створення характерів та сюжетів, його використання має інтенсивніше дослідження щодо його впливу на мовну норму та сприйняття мови в українському суспільстві.

Обсценна лексика є складовою частиною мови, яку сприймають як непристойну або вульгарну. Її використання як одного з мовних кодів є значущим явищем у мовному просторі, оскільки цей тип лексики відображає емоційну насиченість мови та має значну соціальну та культурну вагу. Obscene лексика виконує різні функції у мові, залежно від контексту та соціокультурного середовища, що змінюються в різних культурах та серед суспільних груп. Кожне суспільство має свої власні стандарти щодо того, що вважається нецензурним, і формулює своє ставлення до такої лексики через правила і закони, що обмежують її використання у публічному просторі.

Щодо літературних аспектів, то історично, використання обсценної лексики в українській літературі було під табу. Проте, у XIX столітті Іван Котляревський у своїй поемі "Енеїда" порушив його. Сучасні українські письменники, такі як Юрій Андрухович, Юрій Іздрик, Любка Дереш, Ірена Карпа, Сергій Жадан та інші також використовують обсценну лексику у своїх творах. Але особливу увагу я б хотіла приділити Лесю Подерв'янському, про якого у своїй статті "Суржик у сучасній художній літературі" згадала Масенко Л. [12, с. 29]. У статті вона згадує про мову у п'єсі, в якій поєднано суржик з російським матом, що

викликало неоднозначну реакцію в колах української інтелігенції. Масенко Л. доводить, що ніяк не можна погодитися з подальшою інтерпретацією п'єс Л. Подерв'янського: “Так, матюки, брутальність, насильство комедій Подерв'янського – це все той самий “здоровий глузд” народу класичної української літератури, хіба трохи дикий, мовно не адаптований, не десексуалізований. Українська народницька література стверджує: у посполитих своя окрема правда». Далі авторка пише: “Використання непристойної мови у Л. Подерв'янського слід розглядати як засіб пародіювання й осміювання низової антикультури, розростання якої набуло небезпечних для психічного суспільного здоров'я форм. Використовуючи вульгарну мову, письменник відчужує через пародійне висміювання її носіїв тип зденаціоналізованої й декласованої “совкової” ментальності у брутальних проявах, які вона сформувала».

Загалом, вивчення обценної лексики включає аналіз функціонально-стилістичних аспектів. Обценна лексика функціонує у мові як стилістично знижена форма, відображаючи особливості мовного стилю та форми.

Ненормативна лексика найбільшою мірою знаходить своє відображення в розмовно-побутовому, усному мовленні, якому властива спонтанність та невимушеність. Аргументуючи це твердження, варто навести декілька лексичних ознак цього стилю: “1) використання слів з виразним експресивно-оцінними позитивними і негативними значеннями; 2) вживання розмовних варіантів лексичних одиниць, що мають інші літературно-нормативні відповідники”.

Розглядаючи функціонально-стилістичну диференціацію, важливо згадати про розподіл лексики за наявністю емоційно-експресивного забарвлення. Загальновідомо, що за таким принципом розрізняють емоційно нейтральну та експресивно забарвлену лексику. До емоційно забарвленої лексики відносяться всі слова, що несуть в собі ознаку оцінювання, вираження емоцій та почуттів, позитивне чи негативне сприйняття певних подій та явищ. Тож логічно припустити, що слова, які належать до цієї групи, можуть набувати як позитивного експресивно-оцінного значення, так і негативного. Також

релевантним є розподіл стилістично забарвленої лексики на високу (книжну) і знижену (розмовна, фамільярна, вульгарна тощо). Остання група слів не дарма називається “зниженою”, адже зазвичай така лексика знаходиться поза межами літературно-нормативного мовлення.

До складу ненормативної, стилістично забарвленої лексики низького регістру належать такі групи слів:

- Просторіччя – це слова, які переважно використовуються в усному побутовому мовленні або в літературній мові для створення іронічної, зневажливої, зниженої чи грубої характеристики предметів, явищ або осіб (наприклад, “гиркнути”, “плювати”, “халява”).
- Вульгаризми – це грубі слова та вирази, що не прийняті в літературній мові, але іноді вживаються в усному побутовому мовленні для вираження різко негативного ставлення (наприклад, “морда”, “пика”, “чортяка”, “жерти”).
- Жаргонізми – це специфічна, емоційно забарвлена лексика, що використовується в окремих соціальних групах, об’єднаних спільними інтересами, сферою діяльності чи віком. Вони мають нейтральні, нормативні відповідники: “шпора” (шпаргалка), “центровий” (авторитетний), “комп” (комп’ютер).
- Сленг – це жаргонні слова або вирази, характерні для мовлення людей певних професій або соціальних прошарків, які, проникаючи в літературну мову, набувають емоційно-експресивного забарвлення (наприклад, “фраєр”, “шмон”, “швабра”, “шкет”).
- Арготизми – це слова або звороти з арго, які використовуються для засекречення мови і створення ефекту потайного мовного виокремлення (наприклад, “бабки” (гроші), “бакси” (долари), “кусок”, “штука” (тисяча грошових одиниць), “лимон” (мільйон)).
- Лайка – нецензурна лексика.

Всі вищезгадані групи слів є невід’ємною частиною ненормативної лексики, при цьому всі вони є самостійними лексикосемантичними системами. Щодо

нецензурної лексики, то недарма “лайка” є розташованою на останньому місці, адже лайлива лексика знаходиться на умовному “дні” ієрархії словникового складу.

Загалом, у контексті використання обценної лексики як одного із мовних кодів варто зазначити, що цей аспект залишається недостатньо дослідженим, подібно до суржику. Обценна лексика виконує різні функції у мовному просторі, відображаючи емоційну насиченість мови, соціальні та культурні відмінності. Її використання в літературі відображає сучасні тенденції та розвиток мовного мистецтва, а також відображає соціокультурні зміни в суспільстві. Аналіз функціонально-стилістичних аспектів обценної лексики дозволяє краще розкрити її роль та взаємодію з іншими мовними кодами.

Висновки до розділу 1

Отриманий теоретичний матеріал показує, що перемикання мовних кодів, суржик і обценна лексика утворюють спільний простір мовної варіативності, у якому мовець постійно маневрує між різними ресурсами – мовами, їх варіантами, регістрами та стилями. Перемикання кодів постає як закономірний механізм двомовного й багатомовного мовлення: мовці переходять з однієї мови на іншу не хаотично, а реагуючи на тему розмови, співрозмовника, ситуацію спілкування та комунікативну мету. Типи перемикання – міжреченнєве, внутрішньореченнєве, тегове, внутрішньослівне – демонструють, що зміна коду може зачіпати як ціле висловлення, так і окремі його фрагменти чи навіть морфеми, створюючи гібридні граматичні структури, які потребують спеціального опису. Метафоричне та ситуативне перемикання мовних кодів дає змогу зрозуміти, як саме мова використовується для маркування переходу між різними “сферами” життя – наприклад, від сімейного до професійного спілкування – і як за допомогою вибору коду мовець сигналізує свою приналежність або дистанціювання від певної соціальної групи.

Український контекст робить ці процеси особливо показовими: історично зумовлена співприсутність української та російської мов, а також сучасні

політичні й культурні обставини роблять вибір коду чутливою та ідеологічно навантаженою дією. Саме тому позиція Лариси Масенко, яка застерігає, що тривала “двомовність” може стати етапом на шляху до витіснення української мови російською, надає перемиканню кодів додаткового виміру – воно розглядається як індикатор не лише комунікативних, а й суспільно-історичних процесів. З іншого боку, приклад мовної практики Ольги Кобилянської показує, що змішування кодів може виступати не загрозою, а творчим ресурсом: включення німецьких і польських елементів у українські тексти, калькування фразеологізмів і синтаксична інтерференція створюють ефект культурної багатомовності, дозволяють точніше передати реалії багатомовного середовища й індивідуальне світобачення авторки.

У цьому полі постає суржик – як стійкий змішаний мовний код, що сформувався на перетині української та російської мов і сьогодні є повсякденною практикою значної частини населення. Він поєднує в собі фонетичні, лексичні й граматичні елементи різних систем, не вписуючись у норми літературної мови. Оцінки суржику в науковому дискурсі розходяться: Лариса Масенко розглядає його як деструктивний наслідок русифікації, що перериває зв’язок української мови з її питомими діалектними джерелами й закріплює перехід до російськомовності, тоді як інші дослідники звертають увагу на його гібридність і здатність підривати авторитет офіційних дискурсів, зокрема в постмодерній літературі. Є й погляди, що описують суржик як різновид українсько-російського мовного перемикання, акцентуючи на його регулярності та закономірності, а не лише на “зіпсованості” мовної форми. Важливим є й те, що суржик як мовний код ще недостатньо досліджений саме з точки зору системного перемикання між мовами, що відкриває перспективи для подальшого аналізу.

Перехід суржику в художню літературу показує, що цей код може виконувати чітко окреслені стилістичні функції. Нормативні словникові дефініції просторіччя фіксують, що ненормативні форми вживаються в художніх текстах свідомо – для створення зневажливого, іронічного, жартівливого або грубуватого відтінку. Відповідно, автори не випадково вводять суржикові

елементи, а використовують їх для мовної характеристики персонажів, маркування їхнього соціального статусу, рівня освіти, належності до масової культури. Описані Н. Дзюбишиною-Мельник етапи використання суржику в художніх текстах – від засобу створення саркастичного образу й комізму до компонента мови “нормальних” персонажів і елементу мовної гри у творах постмодерних авторів – демонструють зміну культурної оцінки цього явища [1; 2; 3; 5]. Аналіз Л. Масенко сцен із суржикомовними героїнями у прозі Юрія Андруховича показує, як через суржик можна водночас підкреслити маргіналізованість персонажів і сатирично висвітлити деградовану масову культуру, що їх продукує [12; 24].

Не менш показовою є обценна лексика, яка разом із просторіччям, вульгаризмами, жаргонізмами, сленгом і арготизмами утворює цілісну підсистему знижених мовних засобів. Її історичне табування в українській літературі й поступовий “прорив” – від Івана Котляревського до сучасних авторів – засвідчують зміну уявлень про допустимі межі художньої мови. У поєднанні із суржиком, як у п’єсах Лесі Подерв’янського, обценна лексика створює надзвичайно потужний ефект: з одного боку, максимально наближає текст до реального розмовного мовлення, з іншого – слугує засобом пародіювання й осміювання “низової” антикультури та типу “совкової” ментальності, яку вона репрезентує. Таким чином, обценна лексика в художньому дискурсі перестає бути просто “лайкою” і перетворюється на інструмент художньої критики, емоційної інтенсифікації та соціального маркування.

Узагальнюючи, вся описана теоретична база дозволяє побачити мовні коди як чутливі індикатори соціальних процесів, ідентичностей та владних відносин. Перемикання між мовами, використання суржику та звернення до обценної лексики ніколи не є нейтральними: вони завжди щось “говорять” про мовця, його позицію, ставлення до адресата й до ширшого культурного контексту. Саме це робить їх особливо важливими для аналізу таких жанрів, як стендап-комедія, де успіх спілкування з аудиторією значною мірою тримається на тонкій грі кодами, регістрами та межами дозволеного.

РОЗДІЛ 2. Перемикання мовних кодів у зарубіжній стендап-комедії: огляд досліджень

Явище перемикання мовних кодів у гумористичному дискурсі набуло значного поширення у лінгвістичній науці, зокрема у дослідженнях стендап-комедії. У той час як в україномовному стендапі це явище пов'язане з конкретними соціополітичними обставинами, в інших частинах світу перемикання кодів у комедії функціонує за схожими, але водночас дещо відмінними принципами. Порівняльний аналіз того, як комедіанти різних лінгвокультурних середовищ використовують перемикання мовних кодів, дозволяє побачити як універсальні механізми гумору, так і специфічно культурно зумовлені стратегії його творення.

Стендап-комедія, за визначенням Мінца (1985), – це *“A strict, limiting definition of standup comedy would describe an encounter between a single, standing performer behaving comically and/or saying funny things directly to an audience, unsupported by very much in the way of costume, prop, setting, or dramatic vehicle.”*, що перекладається, як: “Суворе, обмежувальне визначення стендап-комедії описувало б її як зустріч між єдиним виконавцем, що стоїть на сцені, поводить себе комічно та/або говорить смішні речі безпосередньо перед аудиторією – без особливих костюмів, реквізиту, декорацій чи театральних засобів.” [36, с. 71]. Жанр функціонує як особливий вид діяльності, в якому комік і аудиторія спільно будують інтеракційний комедійний простір. Саме ця особливість – безпосередній, живий контакт із публікою – робить перемикання кодів у стендапі особливо функціонально навантаженим прийомом: воно дозволяє коміку встановлювати тісніший зв'язок з аудиторією та “робити публіку більш залученою у виступ”, зчитувати її реакцію та коригувати комедійний таймінг відповідно до неї [37, с. 24]. Аль-Куран (2022) також підкреслює, що перемикання кодів у живому виступі є інструментом побудови рапорту між коміком і аудиторією, дозволяючи охопити різні соціальні та мовні групи слухачів одночасно [29, с. 20].

2.1. Йорданська стендап-комедія: діалекти, класична арабська та англійська мови

Йорданський соціолінгвістичний контекст поєднує кілька мовних рівнів в єдиному публічному дискурсі. У дослідженні Гайди Аль-Куран (2022), опублікованому в “Journal of the Arab American University” [29], проаналізовано двадцять виступів йорданських стендап-коміків – Радіая Кавваса та Равсан Халлак – і показало, що мовне перемикання тут відбувається не лише між різними мовами, але й усередині арабської мовної системи: між розмовним йорданським арабським, стандартною арабською (Modern Standard Arabic) та іноді англійською.

Йорданське суспільство відзначається значною культурно-етнічною різноманітністю: серед його населення є черкеси, курди, туркомани, а також вихідці з Палестини, які виїхали до Йорданії під час подій 1948 та 1967 років. У країні функціонують чотири основних діалекти – міський (Madani), сільський (Fallahi), бедуїнський і палестинський. Комедіанти активно використовують цю варіативність, переходячи між діалектами, щоб охопити різні вікові та соціальні групи аудиторії [29, с. 18].

Аль-Куран визначила кілька ключових функцій перемикання кодів. Перехід до стандартної арабської при цитуванні прислів'їв і поетичних рядків слугує засобом творення спільного культурного знання між коміком і публікою – те, що Адетунжі називає “pragmatic strategies” [27, с. 1]. Наприклад, посилання на рядок відомого арабського поета Ахмада Шавкі *«الأم مدرسة»* (“Мати – це школа”) у виступі Равсан Халлак є апеляцією до спільного культурного коду [29, с. 19].

Переходи з арабської на англійську несуть чітко виражений соціальний підтекст. Комікеса Равсан вживає англійські слова у зображенні йорданських дівчат, що намагаються виглядати більш “класно”: *”Ni ħabi:btī....tʻa:lʻa date”* (“Привіт, люба...йду на побачення”). Акель (2016) пояснює, що арабські жінки нерідко вживають англійські слова як символ вищого соціального статусу [28, с. 57]. Такий прийом породжує подвійний ефект – висміювання персонажа і

водночас самоіронія, яку Аранда (2014) кваліфікує як “self-deprecating humour” – прийом, що сприяє встановленню емоційного зв'язку між коміком і аудиторією [30, с. 77].

Коли комік Радіай Кавас відтворює мову старшого покоління, він несвідомо переходить на сільський діалект (Fallahi), адже саме ця форма асоціюється зі старшими людьми, тоді як молодь вживає престижніший міський діалект. Аль-Куран підсумовує, що перемикування кодів у йорданському стендапі є механізмом побудови солідарності між коміком і аудиторією “незалежно від їхніх відмінностей” [29, с. 23], що Скарпетта і Спаньйолі (2009) описують як “інтеракційний контекст гумору” [27, с. 1].

2.2. Функції гумористичного перемикування у малайзійській стендап-комедії

Малайзія – країна з офіційно визнаним багатомовним середовищем, де малайська, китайська та тамільська мови співіснують поряд з англійською. Це робить малайзійський стендап особливо яскравим прикладом перемикування кодів у комедійному контексті. Дослідники Палані та Бакар (2023) у статті “A Case Study On the Use of Humorous Code-Switching in Harith Iskander's Stand-Up Comedy Shows” [37] проаналізували десять відеовиступів одного з найпопулярніших малайзійських коміків – Харіта Іскандера.

Відповідно до типології Поплак (2008), дослідники виявили в матеріалі всі три класичні форми перемикування кодів: *tag-switching* (вставлення тегів з іншої мови, як-от малайська частка *lah*), *inter-sentential switching* (перемикування між реченнями, де кожне сформоване за граматикою окремої мови) та *intra-sentential switching* (перемикування всередині одного речення). Цікаво, що *intra-sentential switching* виявилось найбільш функціонально насиченим типом – саме воно найчастіше провокувало сміх аудиторії.

На функціональному рівні дослідники класифікували гумористичне перемикування кодів Іскандера на основі шести конверсаційних функцій за Гамперзом (1982) [33]. Зокрема, було виявлено:

- *Цитування (quotation)*: перемикання з англійської на малайську при відтворенні чужого мовлення, що дозволяє зберегти автентичність оригінального висловлення [37, с. 21];
- *Повторення (reiteration)*: переформулювання сказаного іншою мовою для підсилення або уточнення, наприклад, після вживання англійського “*dead body*” комік повторює те саме по-малайськи – “*orang mati*” [37, с. 22];
- *Кваліфікація повідомлення (message qualification)*: тему введено однією мовою, а розгорнута вона вже іншою, що дає особливий наративний ефект [37, с. 22];
- *Персоналізація vs. об'єктивація (personalization vs. objectification)*: перемикання, щоб сигналізувати різний ступінь залученості мовця в ситуацію [37, с. 23].

Важливий висновок дослідження полягає в тому, що більшість випадків перемикання кодів у Іскандера відбувається несвідомо – як природний вияв білінгвального мовлення, а не розрахований прийом. Проте ефект є очевидним: перемикання кодів дозволяє коміку встановлювати стійкий контакт з аудиторією, яка розуміє обидві мови, створюючи відчуття спільності та залученості. Палані і Бакар також підкреслюють, що перемикання кодів у комедії виконує роль культурного моста: воно дозволяє включати гумор, орієнтований на конкретну спільноту, і одночасно викликати зацікавлення у тих, хто до цієї спільноти не належить.

З точки зору теорій гумору – теорії невідповідності (*incongruity*), переваги (*superiority*) та розрядки (*relief*) – дослідники виявили, що всі три механізми реалізуються через перемикання кодів у виступах Іскандера. Найяскравіший приклад теорії невідповідності – несподіваний перехід на малайську в момент, коли аудиторія чекає продовження англійської нарації. Такий “ефект несподіванки” і є основним механізмом гумору в перемиканні кодів: воно відхиляється від того, що слухач очікує почути, породжуючи комічний дисонанс.

2.3. Англо-французький гумористичний дискурс

Окремим випадком, який дозволяє побачити, як перемикання кодів взаємодіє зі специфікою жанру, є англо-французький білінгвальний гумор. Дослідження Аббасової, Салімі, Імрана та Альмушаррафа “*Reframing Code-Switching in Anglo-French Humour: A Genre-Based Comparative Study*” (опубліковане у “*Open Cultural Studies*” видавництва De Gruyter, 2025) [26] показало, що перемикання мовних кодів функціонує принципово по-різному залежно від жанру – у комедійному фільмі, стендап-виступі та в усних білінгвальних жартах. Ця жанрова специфіка є ключовою, оскільки комунікативна ситуація, тип аудиторії та ступінь спонтанності мовлення кардинально відрізняються залежно від формату.

У контексті двомовного англо-французького гумору перемикання кодів породжує особливий різновид комічного – білінгвальний гумор. Салімі (2025), спираючись на дослідження Лідс (1992), описує його як комічний ефект, що виникає “коли дві мови взаємодіють одна з одною несподіваним або гумористичним чином” [39, с. 113]. Цей вид гумору ґрунтується на здатності аудиторії розуміти обидві мови: жарти стають “багатошаровими”, адже різні глядачі можуть сприймати їх на різній глибині залежно від свого лінгвістичного досвіду.

Показовим прикладом є класична репліка з англо-французького навчального контексту: вчителька відповідає учневі “*Mais oui*” (по-французьки “Звичайно”) [39, с. 114], а він сприймає це як виправлення його граматики й вибачається за “*can*” замість “*may*”. У цьому мінімальному діалозі перемикання кодів провокує комічний ефект через лінгвістичну плутанину – учень не розпізнає, що вчителька вже перейшла на французьку. Інший приклад – жарт з омонімом: французьке “*le pain*” (хліб) звучить як англійське “*pain*” (біль), і учень відповідає: “*Le pain is in my knee, Miss*” – використовуючи intra-sentential code-switching і фонетичний каламбур одночасно [39, с. 115].

Такий тип гумору, що базується на фонетичній схожості слів різних мов та семантичних неспівпадіннях, є недосяжним для одномовного мовця – він

потребує специфічного “подвійного” лінгвістичного бачення. Ваїд (2006) визначає цю особливість ширше: “білінгвали можуть насолоджуватися мовною грою такими способами, яких монолінгвали позбавлені” [39, с. 113], – вони перемикаються між мовами, змішують їх і використовують асоціації між двома системами для вираження різних ідентичностей.

Висновки до розділу 2

Узагальнюючи наведені дослідження різних лінгвокультурних контекстів, можна виявити кілька спільних механізмів, які пояснюють комічну функцію перемикавання кодів незалежно від конкретної мовної пари.

По-перше, центральну роль відіграє теорія невідповідності (*incongruity theory*) [37, с. 16]: перемикавання порушує очікування слухача щодо того, яка мова буде вжита, що само по собі є “несподіванкою”, яка провокує сміх. Цей ефект виникає як тоді, коли аудиторія знає обидві мови (і оцінює тонкощі переходу), так і тоді, коли не знає (і сміється з самого факту незрозумілого переходу).

По-друге, перемикавання кодів реалізує функцію цитування та перевтілення: комік “відходить убік” від свого власного голосу й починає відтворювати мову певного персонажа, що відразу сигналізує аудиторії – “зараз буде жарт”. В українському контексті це виявляється, наприклад, у переході на суржик для пародіювання певного типу персонажів; в йорданському – у свідомому переході на сільський діалект для зображення старшого покоління.

По-третє, перемикавання служить засобом побудови солідарності і рапорту. Звертаючись до аудиторії різними мовними кодами, комік демонструє: “я – один із вас”, “я знаю вашу мову”, “я розумію ваш світ”. Це відчуття залученості, своєрідного “своїх”, є основою успішного стендапу в будь-якому культурному середовищі.

По-четверте, перемикавання також несе соціокритичну функцію: висміювання тих, хто “неправильно” вживає мову або вживає “чужу” мову з конотацією претензії на вищий статус. Критика через мову – один із найуніверсальніших гумористичних жанрових прийомів.

Порівняльна перспектива яскраво демонструє: попри відмінні конкретні мовні пари та культурні контексти – йорданський арабський і стандартна арабська, малайська та англійська, французька та англійська, – механізми гумористичного перемикання кодів у стендапі є глибинно спорідненими. Це свідчить про те, що перемикання кодів у гумористичному дискурсі є явищем не лише лінгвістичним, але й психологічним та соціальним – воно відповідає базовим потребам аудиторії у впізнаванні, приналежності та розрядці напруги через сміх.

РОЗДІЛ 3. Перемикання мовних кодів у виступах українськомовних стендаперів

3.1. Український стендап у сучасному соціокультурному вимірі

Стендап-комедія є форматом гумористичного виступу перед живою аудиторією, де комік представляє свої гумористичні тексти в спеціально організованих комедійних клубах. Цей жанр швидко набув популярності завдяки своїй прямій, іронічній і неформальній манері викладу. Україна не стала винятком: стендап-комедія з'явилася в країні відносно нещодавно та з часом почала активно набирати популярність. На початку свого шляху в Україні стендап-комедія зіткнулася з деякими викликами. Раніше, більшість розважального контенту було орієнтовано на російськомовну аудиторію. Саме тому українська аудиторія мала обмежений доступ до контенту українською мовою, включаючи стендап.

Однак ситуація змінилась після початку повномасштабного вторгнення, коли українці активно почали відстоювати свою мовну самобутність,. Цей процес суттєво вплинув на українську ідентичність і культурний контекст країни, зокрема на розвиток української мови і культурного контенту, одним із яких являється стендап-комедія. З цього моменту стендап не лише став інструментом гумору, але й важливим чинником культурної самоідентифікації українського суспільства. Він дозволив українцям відчувати себе частинами світового культурного співтовариства, показавши, що наша культура та мова також мають власний простір у мас-медіа.

Настя Зухвала, українська комікеса, відзначає, що інтерес до українського стендапу значно зріс, але, на її думку, поки це ще не пік популярності: "Пік популярності для мене - це коли стендап стане індустрією. Тобто стендап як сегмент шоубізнесу, як кіно. Немає потреби в нашій чи іншій країні пояснювати, що таке кіно, усі знають. Для мене пік популярності стендап-комедії в Україні - це коли не треба пояснювати, що таке стендап як жанр" [21].

Для дослідження в якості об'єкта аналізу були обрані аудіовізуальні записи українськомовного стендапу трьох відомих коміків: **Насті Зухвалої, Сергія Ліпка** та **Єгора Шатайла**. Ці артисти є представниками одного покоління та їхній досвід у виступах дещо відрізняється, але всі вони перейшли на використання української мови у своїх виступах у певний момент.

Першим стендапером, про якого б я хотіла згадати - є **Настя Зухвала**. Дівчина родом з Київщини, почала займатись стендапом у 2015 році та вже є однією з лідерок "Підпільного стендапу". Підпільний Стендап – найбільший стендап-проект в Україні, у рамках якого щомісяця організовується близько ста концертів. Настя почала свою творчу діяльність під псевдонімом "Дерская", з яким виступала сім років. Вона провела сольні концерти з майже мільйонними переглядами і запустила Instagram-медіа "Зухвалий батальйон". Вже після повномасштабного вторгнення РФ стендаперка змінила псевдонім на Настя Зухвала. Її виступи можна дивитися як наживо в клубах і на великих майданчиках, так і онлайн у різних проєктах. Початково Настя виступала російською мовою. Її перехід на українську мову у стендап-виступах відбувся в контексті світоглядних змін в українському суспільстві. Вона зазначає: "Все починалося з якогось легкого дисонансу. Наприклад, пам'ятаю перші розмови про те, що ми будемо переходити до виступів державною мовою. В мене це не викликало якоїсь агресії, я навпаки замислилася – а чому ми виступаємо російською? Водночас я відчувала, що не матиму підтримки, перейшовши на українську. Я боялася тиску з боку середовища "ідеальних українців" – тих, котрі з усім розібралися раніше за тебе, котрі більш свідомі, ніж ти. ... Тепер, коли якісь люди пишуть, що я запізно прийшла до української мови чи що я перевзулась – мені це вже не важливо. Коли в тебе є основа власних переконань, слова інших уже не так багато важать. " [23].

Щодо наступного обраного мною стендапера **Сергія Ліпка**, варто сказати, що він з початком повномасштабного вторгнення мобілізувався до лав ЗСУ і служив спершу на даний момент аеророзвідником, а потім став військовим журналістом (Канал «Армія+»). Коли служив аеророзвідником, то повертаючись

в Київ на ротацію, виступав зі стендап-концертами. До того ж він є ведучим комедійного шоу “Гомін Аут» на радіо “Промінь” та сценаристом програми “#@)£?£0”. Варто також згадати, що він є дворазовий переможцем телешоу “Розсміши коміка” та резидентом клубу “Підпільний стендап”. Резидентами “Підпільного стендапу” є найкращі стендап-коміки країни. Сергій родом з Криму і виріс у російськомовному середовищі. Початково, ще з 2014 року, він також виступав на російській мові, але в 2019 році став одним із перших, хто почав виступати на українській мові. Щодо свого переходу на українську, Сергій зазначає: "Я вирішив назавжди просто відрізатись від цього, перейшовши на українську. Я одразу відрізаю цю російську аудиторію. Мене ніколи ніхто не насмілиться викликати виступати в Москву ... Це був чіткий сигнал, що я не співпрацюю з вами. Я україномовний комік і так кайфово стало, тому що аудиторія хоч і стала в рази менше, але вона стала така кайфова. Я дуже щасливий що це відчув і стало легко виступати. Я відчував якусь перевагу над іншими українськими коміками які досі виступають російською. Я не розумів навіщо але і знав що вони колись до цього теж дійдуть." [8].

І останній стендапер із мого списку- це **Єгор Шатайло**. Окрім того, він також є ведучим комедійного шоу “Гомін Аут” на радіо “Промінь”, сценаристом програми “#@)£?£0” та резидентом “Підпільного стендапу”. Шатайло, як і Зухвала, родом з Київщини. Він почав виступати у 2015 році на російській мові і також був одним із перших, хто перейшов на українську мову у своїх виступах, вже у 2020 році. Єгор коментує свій перехід на українську мову: "Якщо ти переходиш на українську в 2020 році, то це не тому, що ти просто захотів, а тому, що це вже політичний хід, бо ми жили в такому контексті і живемо, що ти переходиш з політичних міркувань. Ну і вже якби виживальницьких." [25].

Ці стендапери представляють різний досвід та погляди, але всі вони активно на даний момент виступають на українській мові. Це свідчить про їхню відданість українській культурі та ідентичності. Перехід на українську для них став важливим кроком у культурній самоідентифікації і підтримці української мови, особливо в контексті сучасної соціально-політичної ситуації в Україні. Цей

процес підкреслює їхню згуртованість навколо національної самосвідомості та прагнення підтримувати українську культуру через гумор та виступи перед аудиторією.

3.2. Мовні коди в українськомовній стендап-комедії: ситуативна та сюжетна зумовленість

Як уже згадувалося у розділі 2.1, для дослідження я обрала аудіовізуальні записи українськомовного стендапу трьох відомих коміків: **Настії Зухвалої**, **Сергія Ліпка** та **Єгора Шатайла**. Для кожного з цих стендаперів я створила окремі таблиці, виписавши з обраних відео таймкоди та речення, у яких було зафіксовано перемикання мовних кодів. Зокрема, я звертала увагу на перемикання на російську мову, інші мови, використання суржику та обсценної лексики. Для зручності аналізу кожен із моментів було протранскрибовано. Також варто зазначити, що одразу не було виписано всі випадки вживання обсценної лексики, а лише ті, які виділилися емоційною віддачею від аудиторії. Формування цих таблиць допоможе нам краще розглянути всі випадки перемикання мовних кодів, аналізуючи кожного стендапера окремо, а потім порівнюючи їх між собою. Такий підхід дозволяє виявити не лише індивідуальні особливості кожного коміка, але й загальні тенденції та закономірності у використанні мовних кодів в українськомовному стендапі для досягнення емоційного ефекту.

Свій аналіз я б хотіла розпочати з таблиці **Насті Зухвалої**. Обране мною відео має назву "Настя Зухвала - сольний стендап концерт 'Суцільні протиріччя' | Підпільний Стендап" [18]. Відео було опубліковане на YouTube 14 квітня 2024 року, його тривалість – 1 година та 9 хвилин. Транскрибована в текст версія цього відео наведена у додатках (*див. Додаток 1*). Вона була отримана за допомогою функції “показати текстову версію” на YouTube. Через значну кількість автоматично згенерованих помилок, текстова версія була частково відредагована мною вручну, однак варто зауважити, що деякі неточності могли залишитися. У текстовій версії виступу я спеціально виділила моменти перемикання мовних

кодів, позначивши їх кольорами відповідно до кожної категорії. Ці самі кольори для зручності використовуються і в таблиці:

- суржик – червоний,
- російська мова – жовтий,
- інші мови – синій,
- обценна лексика – рожевий.

Враховуючи те, що Настя, як вона зазначала в публічних інтерв'ю, у повсякденному житті спілкується переважно на суржику, можна припустити, що у цьому виступі буде багато випадків перемикання мовних кодів. І справді, їх виявилось чимало. Але давайте це краще розглянемо у таблиці:

Таблиця 3.1

Перемикання мовних кодів у виступі Насті Зухвалої

Time code	Транскрибований текст	Перехід на який із мовних кодів було вжито			
		Суржик	Російська мова	Інша мова	Обценна лексика
06:34	Ше ні один менеджер не назначив жодного мітінга	+			
09:24	З-під завала мене йобне блискавкой, Зєвс такий: "ти сі успокоїш чи не"	+			+
18:14	Знаєте лі, нема сімпатії	+			
23:16	"Россия не может проиграть, россия не может проиграть"		+		
24:01	Який некрасівий, але зато який довбойоб	+			+
25:54	Найкраща публіка для бамбьожки живе в Белгороді	+			
27:45	Якби можна було зробити геноцид на	+	+		

	концерті Баскова - то це и есть русская нирвана				
28:54	Русская жена ставиться до цього питання по філософськи. Вона така: "интересно, сколько это в колготках"		+		
32:06	А кто это у нас тут такой прожорливый?		+		
32:36	Забарикадировали цей "русский мир"	+	+		
39:29	Я і так не на піке ресурса свого	+			
40:36	А вот, а может мне кто-то объяснит, а что не так с Дудем?		+		
45:10	Илон Маск, це що таке? Ну.. Можна якось підключить якби ну якусь там лунную призму?	+			
46:30	Точно! Наверное не все русские такие, наверное нужно как-то с путиным договориться.		+		
49:14	Ми не могли зайти в Інстаграм три дня і вже думали що нікагда не зайдем, а потім закончилось безлактозне малако	+			
50:12	Щоб не писати в Інстаграмі что "я счастливая мамочка двух ангелочков"		+		
55:29	Шоб ви розуміли, що я тоже не пальцом делана	+			
58:33	Я не рожден для войны		+		

Як бачимо, Настя Зухвала активно використовує перемикування мовних кодів. Найчастіше ми бачимо перемикування на суржик, що створює комічний ефект через некоректність слів та змішування мов. От, наприклад, у фразах: "Я і так не на піке ресурса свого", або ж "Забарикадіровала цей "русский мир"". Використання суржику додає колориту та комічності.

Щодо перемикування мовного коду на російську мову у виступах комікеси, то відразу помітно, що такі епізоди трапляються рідше, проте відіграють важливу

роль у створенні гумористичного ефекту. Російська мова тут використовується як засіб сатири або іронії, зокрема для висміювання російськомовних чи представників російської культури. Наприклад, у фразі "Россия не может проиграть, россия не может проиграть" Зухвала висміює росіян за їхню надмірну самовпевненість та несприйнятливість до реальності. Ця фраза підкреслює абсурдність і впертість російської пропаганди, що створює комічний ефект завдяки іронії. А от висміювання російськомовних українців проявляється у фразі "А вот, а может мне кто-то объяснит, а что не так с Дудем?" Настя Зухвала критикує тих, хто після початку повномасштабного вторгнення продовжував підтримувати російський контент і не розумів причин для переходу на все українське. Ця фраза досягла піку гумористичного ефекту у аудиторії, бо вона відображає типову реакцію російськомовних українців, коли мова заходила про російського інтерв'юера Юрія Дудя. Використання цієї фрази підкреслює відсутність усвідомлення і небажання змінювати свої вподобання у медіа, що створює комічний ефект.

Щодо стовпця "інша мова", як видно з таблиці, у виступі комікеси не було зафіксовано жодного випадку перемикання мовного коду на будь-яку іншу іноземну мову (наприклад, англійську, польську тощо).

Використання обсценної лексики у виступах Зухвалої підсилює емоційний ефект, створює комічний контраст та додає гостринки до її жартів. У реченні "З-під завала мене йобне блискавкой, Зевс такий: 'ти сі успокоїш чи не'" використання обсценної лексики підсилює емоційний ефект ситуації. У фразі "Який некрасівий, але зато який довбойоб" обсценна лексика підкреслює негативну характеристику об'єкта і створює комічний ефект через контраст між російським "некрасівий" і українським обсценним "довбойоб".

Загалом, використання суржику, переходу на російську мову та обсценної лексики допомагає Насті Зухвалій створювати комічні ефекти і підкреслювати різні аспекти ситуацій у своїх виступах. Незважаючи на часте вживання суржику, більшу частину свого стендапу вона говорить українською мовою, що

підкреслює її орієнтованість на українськомовну аудиторію і відданість українській культурі.

Розглянемо ситуацію з **Сергієм Ліпко**. Обраний мною стендап має назву "СЕРГІЙ ЛІПКО - СОЛЬНИЙ СТЕНДАП КОНЦЕРТ НА "СЦЕНІ 6" І Підпільний Стендап [ENG SUBS]" [19]. Відео було опубліковане 10 грудня 2023 року, його тривалість становить 50 хвилин. Транскрибована версія цього виступу також наведена у додатках (*див. додаток 2*). Вона також була створена на основі текстової версії з YouTube та частково відредагована мною вручну через велику кількість помилок, які виникли в результаті автоматичного розпізнавання мовлення. Нагадаю, що попри це, певні неточності все ще можуть залишатись. Як і у випадку з попереднім відео, у текстовій транскрипції я виділила моменти перемикання мовних кодів відповідними кольорами, які також позначені нижче у таблиці.

Сергій Ліпко, беручи участь у воєнних діях і залишаючись військовим, максимально категорично ставиться до російської мови. Зазвичай він намагається спілкуватися українською, проте його походження з російськомовного середовища сильно впливає на його мовну практику, і на даний момент він часто використовує суржик. Це передбачення дозволяє припустити, що у його стендапі переважатиме суржик. Перевіримо наші припущення на прикладі:

Перемикання мовних кодів у виступі Сергія Ліпка

Time code	Транскрибований текст	Перехід на який із мовних кодів було вжито			
		Суржик	Російська мова	Інша мова	Обсценна лексика
01:09	Покурить кальян чи може паржать підєм	+			
02:41	Були времена о да	+			
09:54	Бля, лучше б ти бухав Серьога, це пазор	+			+
12:11	Я буду вас фоткати і продавати вам диск	+			
17:18	Його онуки казатимуть: "Dziadku, gdzie byłeś w czasie wojny?"			+	
21:04	Бля, братан, триста гривень і свободен	+			+
22:21	Од'їхав в цю, у кругосвітню подорож, він вернеться буде сонцестаяніє, уходьте	+			
23:03	Понімаєте, тільки вчора воєнком на взятці триста гривень поймали	+			
28:32	Буду казати "калідор"	+			
31:17	О, що це у вас? Невская маскарадная?	+	+		
34:14	І кричать: "Гусь уйобуй, уйобуй!"				+
40:10	А можете подняти щоб велосипед поискать	+	+		
42:39	О, бля, оцей у мене велик спіздив, оце, атвічаю тупа	+			+

Відразу помітно, що Сергій переважно використовує суржик у своєму стендапі. Він вживає його просто для надання колориту різним жартам та навіть для висміювання суржикумовних. Наприклад, у фразах "Од'їхав в цю, у кругосвітню подорож, він вернеться буде сонцестаяніє, ухोдьте" та "А можете поднять шоб велосипед поискать", він переказує слова інших людей, при цьому іронічно висміюючи їхню мову.

У виступі коміка перемикання мовного коду на російську мову було зафіксовано двічі. Один із прикладів – це фраза “О, шо це у вас? Невская маскарадная?”, де комік передає репліку ветеринара про породу своєї собаки. Ще один випадок – фраза “А можете поднять, шоб велосипед поискать”, яка також є цитатою іншої людини.

Щодо інших мов, то, як видно з таблиці, було зафіксовано лише один випадок перемикання на польську мову – у фразі: “Його онуки казатимуть: ‘Dziadku, gdzie byłeś w czasie wojny?’”. Такий прийом дозволяє створити уявну сцену з культурною відсилкою, підсилюючи гумористичність через контраст і несподіваність мовного переходу. Інших прикладів перемикання на іноземні мови у виступі не зафіксовано.

Щодо обценної лексики, вона зустрічається у його виступі помірно, що додає гостроти та емоційності до його жартів.

Підсумовуючи, можна сказати, що Сергій Ліпко активно використовує суржик у своєму стендапі, рідко переходить на інші мови, а обценна лексика використовується помірно, але ефективно для створення комічного ефекту та взаємодії з аудиторією.

Тепер перейдемо до останнього представника - **Єгора Шатайла**. Обране мною відео "ЄГОР ШАТАЙЛО - ПРО ДЕПРЕСІЮ ТА АРЕСТОВИЧА x Уривок із стендап концерту "СЕКУНДА БАБАКА" 2023 року" [17], тривалість якого становить 26 хвилин. Відео було опубліковане 23 серпня 2023 року. Транскрибована версія цього виступу додається до роботи (див. додаток 3). Вона була створена тим же методом, на основі автоматичної текстової версії, згенерованої YouTube, і частково відредагована мною вручну через численні

помилки розпізнавання мовлення. У текстовій версії я виділила випадки перемикання мовних кодів відповідними кольорами, які також вказані у таблиці нижче.

Шатайло, як нам відомо, родом з Київщини, тому все життя спілкувався на суржику. Це дозволяє припустити, що суржик буде значно домінувати, навіть порівнюючи з попередніми стендапами, які мали довшу тривалість. Переглянемо таблицю:

Таблиця 3.3

Перемикання мовних кодів у виступі Єгора Шатайла

Time code	Транскрибований текст	Перехід на який із мовних кодів було вжито			
		Суржик	Російська мова	Інша мова	Обсценна лексика
00:22	Хавайте таблеткі або забухайте	+			
02:39	Наче ти крутив щьотчікі на камуналку, поняв	+			
05:44	Ти панімаєш Єгорчик ... і як ти до цього доєбешся, ти просто молча саглашаєшся з цим	+			+
08:13	Він тягне в тележці своє їбане "і"	+			+
10:23	Дайте нам F-16 з ракетами не в цвет кузова, всьо харашо	+			
12:02	Так, Резніков, давай не это самое бля		+		+
20:19	Бо якщо ти рускій, який відрізає голову путіну, то тобі вже похуй как сделать умывальник из пластиковой бутылки		+		+
20:50	Просто берём обычные домашние ножницы и аккуратненько вырезаем голову путину, и в конце у нас		+		

	должна получиться вот такая вот безделушка. Очень удобно, очень удобно пробрасывать просо				
23:36	Просто спроицируй свое желание во вселенную и она его обязательно исполнит		+		
25:09	Сергей Александрович Дедемичев		+		

У таблиці Єгора Шатайла видно, що суржик не значно відзначився за частотою вживання, оскільки він знаходиться на одному рівні з переходом на інші мови. У його стендапах суржик відтворюється у звичайній, розмовній формі, що додає автентичності та колориту його жартам, як, наприклад, у фразі "Він тягне в тележці своє їбане "і"" або "Наче ти крутив щьотчікі на камуналку, поняв". Перехід на російську мову досить часто відбувається у виступі і використовується для висміювання російськомовних, як, наприклад, у фразах: "Просто берём обычные домашние ножницы и аккуратненько вырезаем голову путину, и в конце у нас должна получиться вот такая вот безделушка. Очень удобно, очень удобно пробрасывать просо" або "Просто спраицируй свое желание во вселенную и она его обязательно исполнит". А от переходів на інші мови у виступі взагалі не було зафіксовано.

Щодо обценної лексики, вона є рідше вживаною, але яскраво вираженою. Наприклад, у фразі "Бо якщо ти російській, якій відрізав голову путіну, то тобі вже похуй как сделать умывальник из пластиковой бутылки" або "Він тягне в тележці своє їбане "і"". Така обценна лексика використовується, щоб підкреслити емоційність ситуації та відтворити автентичність мовного коду персонажів у стендапі.

У підсумку, можна зазначити, що Єгор Шатайло використовує суржик та перехід на інші мови приблизно однаково, а обценна лексика використовується ним рідше, але виразно, що значно підсилює емоційності жартів.

Щодо усіх трьох стендаперів загалом, то єдине, що напевно найбільше їх об'єднує - це часте перемикання на суржик у своїх жартах, що є типовою особливістю українського стендапу. Однак у цьому плані варто виділити Сергія Ліпка, який найбільш помітно намагається використовувати чисту українську мову під час виступу, хоч йому це дається найскладніше, враховуючи те, що він виріс у російськомовному середовищі. Але в жартах, в більшості випадків, як і інші стендапери, перемикається на суржик для досягнення кращого емоційного ефекту

Ще відмінності, про які варто було б згадати - це їхні переходи на російську та інші мови. Єгор Шатайло і Настя Зухвала активно переходять на російську мову, використовуючи її для висміювання російськомовних та російської культури, тоді як Сергій Ліпко уникає російської, зосереджуючись переважно на українській мові. Щодо переходів на інші мови, то Сергій Ліпко є єдиним із трьох, хто здійснив перехід на польську, тоді як інші стендапери подібних переходів не використовували.

Обсценна лексика використовується усіма трьома стендаперами, але з різною інтенсивністю. За Настею було виявлено найменше вживань цього мовного коду. Але хоч вона й рідше його використовувала, порівняно із Шатайлом та Ліпком, вона, як і вони, застосовувала її з однією метою - це додавання гостроти та емоційності до своїх жартів.

Отже, хоча у всіх трьох стендаперів спостерігаються спільні риси використання мовного коду, їхні підходи до переходу на інші мови та використання обсценної лексики дещо відрізняються, відображаючи їхні індивідуальні стилі та підходи до гумору.

3.3 Графічне представлення та порівняння мовних кодів

у виступах коміків

Окрім табличного порівняння результатів аналізу мовних кодів у виступах обраних стендаперів, важливо також мати змогу візуально оцінити відмінності у використанні кожного з мовних кодів. Таблиці, хоча й містять точну інформацію, не завжди дозволяють швидко охопити загальну картину, особливо коли йдеться про зіставлення кількох учасників або кількох категорій мовного перемикавання. Візуалізація ж, навпаки, полегшує сприйняття, допомагає одразу вловити домінантні тенденції, співвідношення та контрасти між показниками.

Саме тому я вирішила створити простий програмний інструмент, який би дозволив зобразити зібрані дані у вигляді діаграм. Такий підхід не потребує складного програмування чи використання спеціалізованого програмного забезпечення. Код було написано на мові програмування Python, що є однією з найпопулярніших мов для обробки та візуалізації даних. Зокрема, для побудови графіків я скористалась бібліотекою Matplotlib – зручною та універсальною системою візуалізації, яка дозволяє створювати графіки різного типу, зокрема стовпчикові, лінійні, кругові та інші.

Для кожного з трьох стендаперів – Насті Зухвалої, Сергія Ліпка та Єгора Шатайла – в коді було заздалегідь закладено кількісні показники перемикавання на чотири типи мовних кодів, що досліджуються у моїй роботі (а саме суржик, російська мова, інші мови та обсценна лексика). Далі за допомогою циклу та попередньо визначених кольорів було створено три індивідуальні стовпчикові діаграми, що ілюструють мовну специфіку виступу кожного окремого коміка. Окрім цього, для зручності порівняння між ними, було побудовано ще одну – загальну діаграму, де мовні коди зображені в одному графіку для трьох коміків одночасно.

Цей підхід дозволить нам не лише краще зрозуміти індивідуальні мовні стратегії кожного виконавця, а й наочно побачити, наскільки активно той чи інший мовний код використовується загалом, та які з них є характерними або, навпаки, нехарактерними для конкретного стендапера.

Давайте для початку розглянемо діаграму **Насті Зухвалої**, аби проілюструвати, як саме виглядає результат візуалізації мовних перемикань у її виступах (див. Рис. 1):

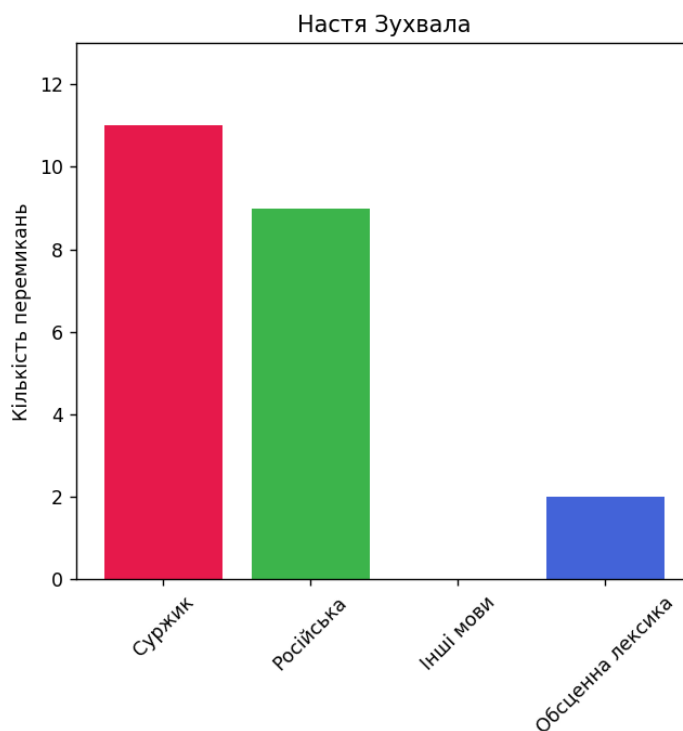

Рис. 1. Частотність використання мовних кодів у виступі Насті Зухвалої

Як ми бачимо на діаграмі Насті Зухвалої, найбільший стовпець припадає на категорію суржик – 11 випадків використання, що свідчить про активне застосування цього мовного коду у її виступах. Це підтверджує, що саме перемикання на суржик є одним із її основних стилістичних прийомів для створення комічного ефекту. Також на діаграмі досить помітний стовпець для російської мови, який хоч і менший за суржиковий, але все ж значний – 9 випадків, що свідчить про регулярне, хоча й помірне, використання російської для сатиричних і гумористичних цілей. У категорії “інші мови” відсутній стовпець, що означає, що жодних перемикань на іноземні мови у виступах Насті зафіксовано не було. Натомість категорія обценної лексики має помітний стовпець – 2 випадки, що підкреслює вживання нецензурних виразів для підсилення емоційного і комічного ефекту.

Таким чином, діаграма наочно ілюструє мовний стиль Зухвалої – домінування суржику, помітне використання російської мови, відсутність переходів на інші мови, а також активне застосування обценної лексики.

Тепер розглянемо діаграму наступного коміка – **Сергія Ліпка** (див. Рис. 2):

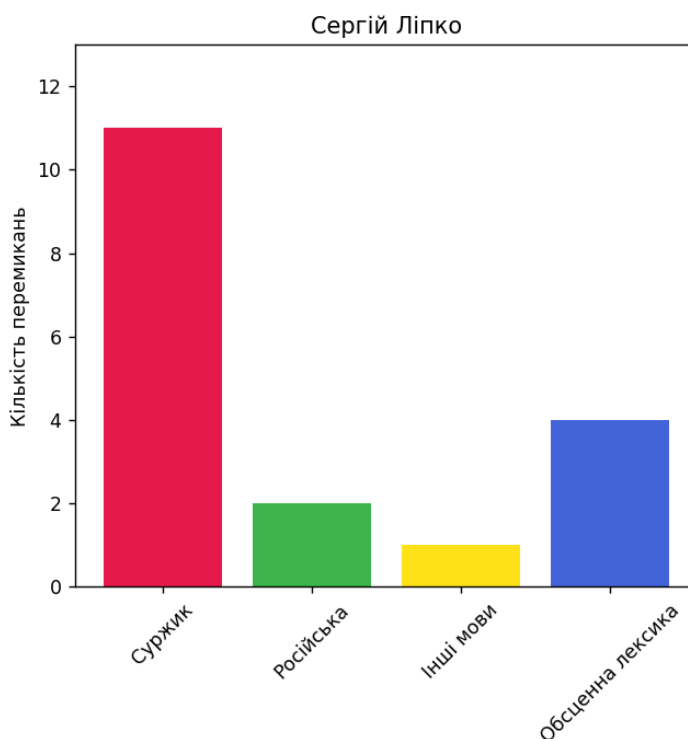

Рис. 2. Частотність використання мовних кодів у виступі Сергія Ліпка

Як бачимо на діаграмі Сергія Ліпка, домінуючим мовним кодом також є суржик, причому його кількість збігається з Настею Зухвалою – 11 випадків. Це свідчить про те, що суржик відіграє домінуючу роль у створенні гумору і колориту в його виступах. Водночас, на відміну від Насі, перемикавання на російську мову у Сергія трапляється значно рідше – лише 2 випадки, що відповідає свідомому вибору коміка перейти на українську та обмежити використання російської у своїх виступах. Цей факт підтверджує його власні слова про бажання “відрізатись” від російськомовної аудиторії. У категорії “інші мови” зафіксовано 1 випадок перемикавання, що є єдиним випадком використання іноземної мови серед трьох коміків. Щодо обценної лексики, її кількість у виступах Сергія – 4 випадки, що є більшою, ніж у Насі Зухвалої.

Діаграма Сергія показує його специфічний мовний стиль, де суржик лишається провідним кодом, але з меншим застосуванням російської мови, наявністю іноземних слів і більшою кількістю обценної лексики порівняно з Настею Зухвалою.

Перейдемо до діаграми **Єгора Шатайла** (див. Рис. 3):

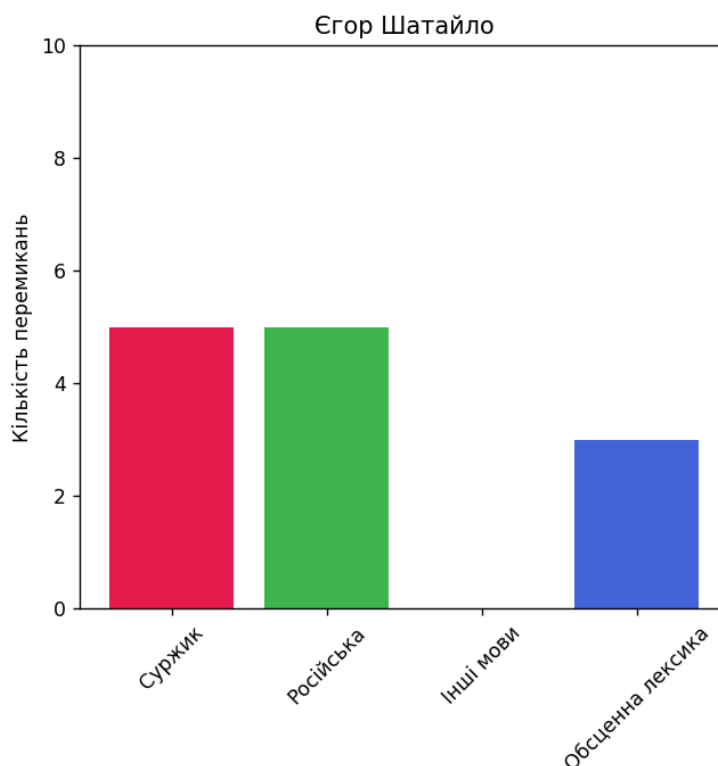

Рис. 3. Частотність використання мовних кодів у виступі Єгора Шатайла

По діаграмі Є. Шатайла відразу помітно, що він однаково активно використовує два мовні коди, тому що в його виступах кількість перемикань на суржик і російську мову рівна – по 5 випадків кожного. Категорія “інші мови” у його виступах відсутня, що означає, що він не використовує перемикання на інші мовні коди поза українською та російською. Щодо обценної лексики, вона представлена трьома випадками, що підкреслює певну міру емоційності та експресивності в його жартівливому стилі.

Загалом, діаграма демонструє більш збалансоване мовне перемикання між суржилом і російською мовою у виступах Єгора Шатайла порівняно з іншими стендаперами. Враховуючи, що його виступ майже вдвічі коротший за

тривалістю, ніж у двох попередніх коміків, варто зазначити, що частота використання цих мовних кодів є досить високою.

Розглянемо тепер загальну діаграму, яка демонструє порівняння кількості випадків перемикання мовного коду серед усіх трьох стендаперів (див. Рис. 4):

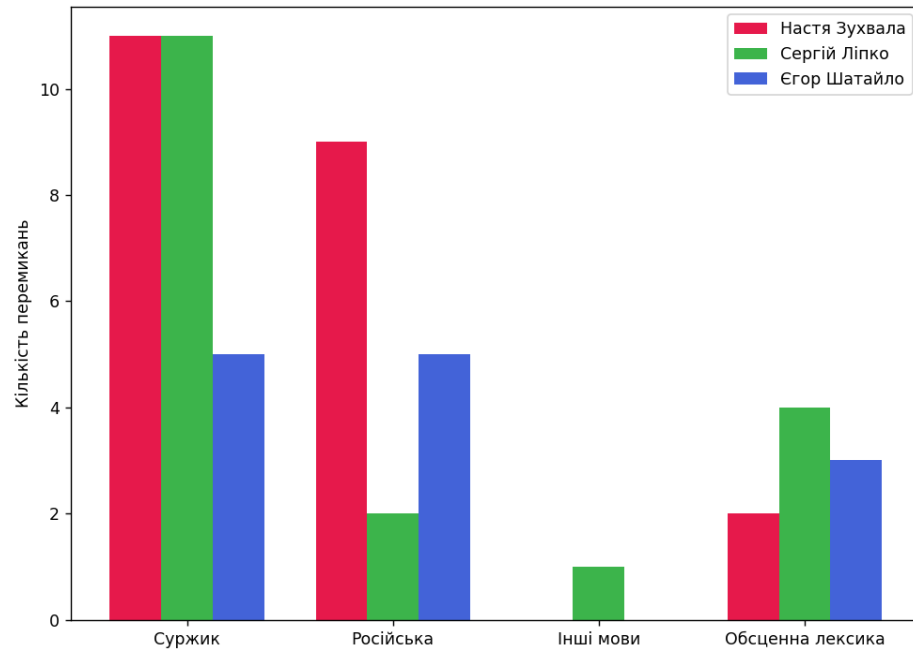

Рис. 4. Порівняння частотності мовних кодів у виступах Насті Зухвалої, Сергія Ліпка та Єгора Шатайла

Загалом, ми можемо побачити кілька спільних тенденцій. Усі троє коміків активно використовують суржик, і саме ця категорія має найвищі показники у кожного з них. Це вказує на те, що суржик відіграє ключову роль у створенні комічного ефекту в сучасному українському стендапі на даний момент.

Водночас помітні й розбіжності. Наприклад, Настя Зухвала та Сергій Ліпко мають однакову кількість вживань суржику – по 11 випадків, тоді як у Єгора Шатайла ця кількість менша – 5 випадків. Схожа ситуація і з російською мовою: Настя використовує її 9 разів, Єгор – 5, а Сергій – лише 2 рази, що є наслідком його принципової позиції щодо повного переходу на українську мову.

Категорія “інша мова” трапляється лише у Сергія Ліпка – 1 випадок, у той час як інші стендапери взагалі не використовують іноземні мови у своїх

виступах. Щодо обценної лексики, то найбільшу кількість випадків спостерігаємо у Сергія Ліпка – 4, тоді як Настя має 2 випадки, а Єгор – 3.

Варто також врахувати, що виступ Єгора Шатайла є майже вдвічі коротшим, ніж у Насті Зухвалої та Сергія Ліпка. Це частково пояснює нижчі показники у кожній з мовних категорій, тож зіставляючи дані, слід враховувати не лише абсолютні цифри, а й обсяг матеріалу. Тому, на мою думку, якби я знайшла якісний відео виступ Єгора, що є ідентичним за довжиною до виступів Зухвалої та Ліпка, то вживання суржику та російської мови у нього, ймовірно, було б приблизно на тому ж рівні, що й у них, а от кількість випадків обценної лексики – навіть вищою. Це узгоджується з особливостями його стилю, де емоційність та грубувата іронія є помітними засобами комічного впливу.

Висновки до розділу 3

У цьому розділі було показано, що мовні коди в українськомовному стендапі Насті Зухвалої, Сергія Ліпка та Єгора Шатайла утворюють впорядковану систему, а не хаотичне змішування української, російської, суржику й обценної лексики. Усі троє коміків пройшли шлях від російськомовних або переважно суржикомовних виступів до свідомого переходу на українську, який вони самі описують як крок мовної самоідентифікації та відмежування від попередньої медійної норми. Завдяки цьому стендап-комедія постає не тільки як розважальний жанр, а й як важливий простір, де публічно фіксуються зміни мовної норми, переглядаються статуси мовних кодів і артикулюється нова українська ідентичність у публічному просторі.

Українська мова виступає базовим кодом для всіх трьох стендаперів: нею оформлено основний наратив, авторські коментарі, прямі звернення до залу, пояснення власної позиції та підсумкові смислові акценти. На цьому фоні найактивнішим додатковим ресурсом стає суржик: у Насті Зухвалої та Сергія Ліпка зафіксовано по 11 випадків перемикання, у Єгора Шатайла – 5, враховуючи те, що його виступ є коротшим. Суржик пов'язується з буденними ситуаціями, передачею чужих реплік, а також стилізацією певних соціальних

типів, що створює ефект розмови “своїх” із “своїми” й знімає надмірну офіційність української публічної мови. У такій конфігурації суржик постає не як “дефект”, а як повноцінний комічний та ідентифікаційний ресурс, який дозволяє репрезентувати повсякденну мовну реальність без автоматичної стигматизації.

Російська мова у виступах Зухвалої, Ліпка та Шатайла посідає позицію коду “чужого” голосу й використовується переважно для озвучення російських персонажів, пропагандистських кліше, умовних “російськомовних” позицій або карикатурно загострених інструкцій. Найактивніше до російської звертаються Настя Зухвала (9 випадків) і Єгор Шатайло (5 випадків), які за її допомогою вибудовують сатиричну дистанцію щодо російської культури та медійних практик, перетворюючи цей код на об’єкт іронії й пародійного “роззброєння”. Сергій Ліпка, навпаки, максимально обмежує використання російської (2 випадки “суржик + російська мова”), що відповідає його декларованій позиції “відрізатися” від російськомовної аудиторії та позиціонувати себе як повністю україномовного коміка. Перемикання на інші мови виявляється маргінальним: лише Ліпка одноразово використовує польську фразу як культурну відсилку, тоді як у виступах Зухвалої та Шатайла іноземні мови не фіксуються як окремий регулярний код.

Обсценна лексика присутня в усіх трьох виступах, але не розподілена рівномірно, а концентрується в кульмінаційних фрагментах, де описуються найбільш емоційно напружені, конфліктні ситуації. У Насті Зухвалої зафіксовано 2 випадки вживання обсценної лексики, у Єгора Шатайла – 3, у Сергія Ліпка – 4; при цьому обсценні елементи часто поєднуються із суржилом або російською мовою, що додатково підкреслює “оголений”, нефільтрований характер цих висловлювань. Obscenна лексика функціонує не як самоціль або суто провокативний прийом, а як інструмент емоційного підсилення, маркер максимальної відвертості й засіб розрядки напруги через сміх. У підсумку розділ демонструє, що перемикання між українською, суржилом, російською та обсценною лексикою є не тільки технікою побудови жартів, а й механізмом

конструювання ієрархії мовних кодів і моделювання ідентичності в сучасному українському суспільстві. Саме це створює підґрунтя для подальшого акустичного аналізу, у якому ці функціональні відмінності можна буде співвіднести з параметрами ЧОТ, інтенсивності та темпу мовлення.

РОЗДІЛ 4. Акустичний аналіз перемикання мовних кодів у стендап-комедії

4.1. Основні акустичні параметри мовлення в програмі Praat

У сучасній експериментальній фонетиці аналіз мовлення дедалі частіше здійснюється за допомогою спеціалізованого програмного забезпечення, яке дозволяє поєднувати слухові спостереження з точними акустичними вимірюваннями. Praat – це комп'ютерна програма для аналізу, синтезу та обробки мовлення, яка розробляється з 1992 року Полом Бурсмою (Paul Boersma) та Девідом Венінком (David Weenink) в Інституті фонетичних наук Амстердамського університету. Програма має версії для більшості поширених операційних систем, зокрема Windows, macOS, Linux та інших Unix-подібних платформ, і здобула широке визнання серед дослідників у всьому світі [32], [31]. Praat дає змогу завантажувати та опрацьовувати звукові файли, відображати їх у вигляді осцилограм та спектрограм, а також автоматично визначати ключові акустичні параметри, зокрема частоту основного тону (F0), інтенсивність, тривалість, формантну структуру та показники якості голосу (jitter, shimmer тощо) [7, 228388-1]. Саме ці характеристики становлять основу більшості фонетичних досліджень, оскільки забезпечують об'єктивний зв'язок між фізичними властивостями звукової хвилі та її перцептивними ознаками – висотою голосу, гучністю, тривалістю звучання і темпом мовлення.

Praat поєднує класичні лабораторні підходи до дослідження мовлення з гнучкими можливостями комп'ютерної обробки. Програма підтримує як “ручний” режим роботи (коли дослідник самостійно вимірює окремі параметри у вибраних точках сигналу), так і повністю автоматизовані процедури, що дозволяють отримувати статистичні характеристики великих масивів даних [32]. Praat створений як інструмент, який не нав'язує дослідникові певної теоретичної моделі, а дає змогу реалізувати широкий спектр фонетичних і фонологічних підходів – від класичної дескриптивної фонетики до сучасних досліджень емоційного та експресивного мовлення [32]. В українській лінгвістиці програма

активно використовується як у загальнофонетичних працях, так і в прикладних дослідженнях – наприклад, для аналізу українських голосних за різного темпу мовлення, вивчення просодії публічного й емоційного мовлення, верифікації фонетичних норм.

Одним із ключових параметрів, які обчислює Praat, є частота основного тону (ЧОТ, Fundamental frequency, F0). У фізичному вимірі це – частота періодичних коливань голосових зв'язок у гортані, яка сприймається нами як висота голосу. Для дорослих мовців середній діапазон F0 зазвичай становить приблизно 85–200 Гц для чоловічого голосу та 160–340 Гц для жіночого [14, с. 12], хоча конкретні значення залежать від індивідуальних анатомічних особливостей та мовленнєвої ситуації. У фонетичних дослідженнях F0 зазвичай характеризують не одним значенням, а набором статистичних показників (середньою, мінімальною, максимальною частотою та їхньою варіативністю у часі); такий підхід використовується і в роботі з Praat, де для виділеного фрагмента можна окремо отримувати середнє значення F0 (команда Get Pitch) [40, с. 18–19]. F0 і Pitch у Praat можуть вимірюватися кількома способами, які відрізняються за ступенем надійності. Найточнішим способом отримати значення F0 для окремого циклу є ручне вимірювання у вікні Editor: для цього потрібно збільшити зображення до рівня, на якому видно окремі цикли звукового сигналу, виділити один повний цикл і отримати його частоту у герцах; у такому разі частота визначається як обернена величина до періоду $f = 1/t$ [40, с. 18].

Для того щоб простежити зміну висоти тону впродовж слова або фрагмента мовлення, посібник з використання Praat «Using Praat for Linguistic Research» рекомендує працювати з вузькосмуговою спектрограмою зі зменшеним видимим діапазоном, наприклад 0–400 Гц для мовлення: у такому режимі контури гармонік досить точно відображають зміну висоти голосу й дають змогу попередньо оцінити інтонаційний контур ще до застосування автоматичного аналізу [40, с. 18]. Окрім цього, у Praat можна ввімкнути автоматичне відстеження висоти тону через команду Editor → Pitch → Show Pitch; тоді на спектрограмі з'являється синя лінія, що відображає знайдений програмою

контур F0, а дослідник може перевіряти значення висоти в окремих точках за допомогою курсора або отримувати F0 для точки чи середнє значення на виділеному відрізку, використовуючи команду Editor → Pitch → Get Pitch [40, с. 18–19].

Вілл Стайлер наголошує, що автоматичне відстеження висоти тону в Praat може бути “досить примхливим”: контур іноді стрибає, подвоює або ділить реальне значення F0 навпіл, а в разі скрипучого голосу може взагалі зникати, що зумовлено варіативністю й шумністю реальних фонетичних даних [40, с. 19]. Тому для коректного дослідження він радить коригувати налаштування Pitch Settings, насамперед параметр Pitch Range, установлюючи реалістичний діапазон висоти (наприклад, 50–400 Гц для загального вжитку) або підбираючи межі відповідно до фактичного діапазону мовця, визначеного, зокрема, за вузькосмуговою спектрограмою [40, с. 19]. У такій конфігурації Praat дозволяє не лише візуалізувати контур ЧОТ, а й отримувати достатньо надійні числові значення F0, що робить цю програму ефективним інструментом для кількісного аналізу інтонаційних характеристик мовлення [40, с. 18–21].

У межах цієї роботи мінімальне й максимальне значення ЧОТ для кожного мовного переходу визначалися як найнижче та найвище значення F0, зафіксовані на відповідному відрізку, тоді як середнє ЧОТ обчислювалося як середнє арифметичне п’яти локальних вимірів: досліджуваний фрагмент ділився на п’ять рівних частин, у центрі кожної частини за допомогою Get Pitch отримувалося значення F0, після чого ці п’ять значень підсумовувалися і ділилися на п’ять.

Другим базовим параметром є інтенсивність мовлення, яку в лінгвістиці розуміють як силу вимови звуків і слів, зумовлену амплітудою коливань голосових зв’язок та особливостями мовного дихання; фактично це сила чи слабкість вимови, пов’язана з підсиленням або послабленням видиху [6, с. 79–80]. У фізиці інтенсивність описує енергію звукової хвилі та зазвичай вимірюється в децибелах (дБ). У Praat аналіз інтенсивності може виконуватися як безпосередньо в редакторі, де інтенсивність відображається жовтою лінією, а локальні значення можна отримати через команду Int. → Get intensity, так і за

допомогою окремого об'єкта *Intensity*, який створюється через команду *To Intensity* і дозволяє обчислювати середні значення та стандартні відхилення для заданого інтервалу мовлення [38, с. 14, 22]. Програма таким чином дає змогу визначати максимальний і середній рівень інтенсивності у вибраному фрагменті та простежувати, як змінюється гучність окремих складів чи слів упродовж висловлення, що є важливим для кількісного опису наголосу й емоційної виразності мовлення [38, с. 14, 22].

У цій роботі максимальна інтенсивність для кожного мовного переходу визначалася як найбільше значення *Intensity* на відповідному відрізку, тоді як середній рівень інтенсивності обчислювався як середнє арифметичне п'яти локальних вимірів: фрагмент ділився на п'ять рівних частин, у центрі кожної частини за допомогою команди *Get intensity* отримувалося значення, після чого всі п'ять значень підсумовувалися і ділилися на п'ять.

Третя важлива група параметрів стосується тривалості й темпоральної організації мовлення. У фонетичній літературі темп мовлення розуміють як швидкість читання й усного мовлення, тобто швидкість проголошення мовних одиниць у часі, яка в практиці опису часто вимірюється кількістю складів або слів, вимовлених за певний проміжок часу [15, с. 36]. Українські експериментально-фонетичні дослідження також підтверджують тісний взаємозв'язок тривалості з іншими акустичними характеристиками мовлення. Зокрема, у дослідженні О. Іщенка встановлено, що темп мовлення безпосередньо впливає на тривалість та інтенсивність голосних звуків української мови: зі збільшенням темпу тривалість голосних систематично скорочується, тоді як їхня інтенсивність зростає; водночас істотного впливу темпу мовлення на спектральну структуру голосних автор не виявив, оскільки основні формантні характеристики зберігаються незалежно від швидкості мовлення [10, с. 163–164]. У іншій праці О. Іщенка, присвяченій загальним питанням темпу мовлення, запропоновано орієнтовну шкалу повільного, помірного та швидкого темпу в одиницях складів за секунду, де повільне мовлення не перевищує приблизно

4,5 скл/с, помірно охоплює інтервал близько 4,5–6,5 скл/с, а швидко перевищує 6,5 скл/с [9, с. 184].

У цій роботі темп мовлення вимірювався шляхом підрахунку кількості складів в обраному фрагменті та поділу цього значення на тривалість фрагмента в секундах, тобто в одиницях склади за секунду (скл./с).

У Praat значне місце посідають комплексні просодичні показники, що поєднують інформацію про висоту, інтенсивність і тривалість. У дослідженнях прикладної фонетики та емоційного мовлення підкреслюється, що саме сукупний аналіз цих трьох параметрів найточніше відображає ступінь наголошеності, акцентованості та емоційного напруження окремих елементів висловлення. Методики оцінки “емоційного стресу” в мовленні зазвичай спираються на порівняння F0, інтенсивності та тривалості голосних із середніми значеннями для конкретного мовця, щоб виявити акцентовані сегменти. Таким чином, Praat виступає не лише як інструмент вимірювання, а і як засіб побудови складніших просодичних моделей, що пов’язують акустичні характеристики з прагматичними функціями мовлення, зокрема реалізацією гумору та перемиканням мовних кодів.

4.2. Обробка, візуалізація та характеристика акустичних даних

Першим кроком обробки акустичних даних стало виділення окремих фрагментів із перемиканням мовних кодів із повних записів стендап-виступів. На цьому етапі розпочинається робота безпосередньо в програмі Praat: повний аудіозапис кожного виступу завантажувався у Praat, після чого за попередньо зафіксованими таймкодами я знаходила потрібні епізоди та виділяла відповідні ділянки сигналу у вікні редактора. Виділений фрагмент зберігався як окремий звуковий файл у форматі WAV за допомогою опції “Save selected sound as WAV file...” (див. Рис. 5), що дозволяло працювати з кожним епізодом перемикання коду як з окремою одиницею аналізу.

Для впорядкування матеріалу всі файли було названо за уніфікованою схемою із вказанням імені стендапера та порядкового номера фрагмента: для

Насті Зухвалої – Nastya_Zuh.01, Nastya_Zuh.02 тощо, для Сергія Ліпка – Sergiy_Lip.01, Sergiy_Lip.02, для Єгора Шатайла – Yehor_Shat.01, Yehor_Shat.02. Далі отримані звукові файли було завантажено на Google Диск і розподілено по окремих папках для кожного коміка (“Настя Зухвала”, “Сергій Ліпко”, “Єгор Шатайло”) (див. додаток 6).

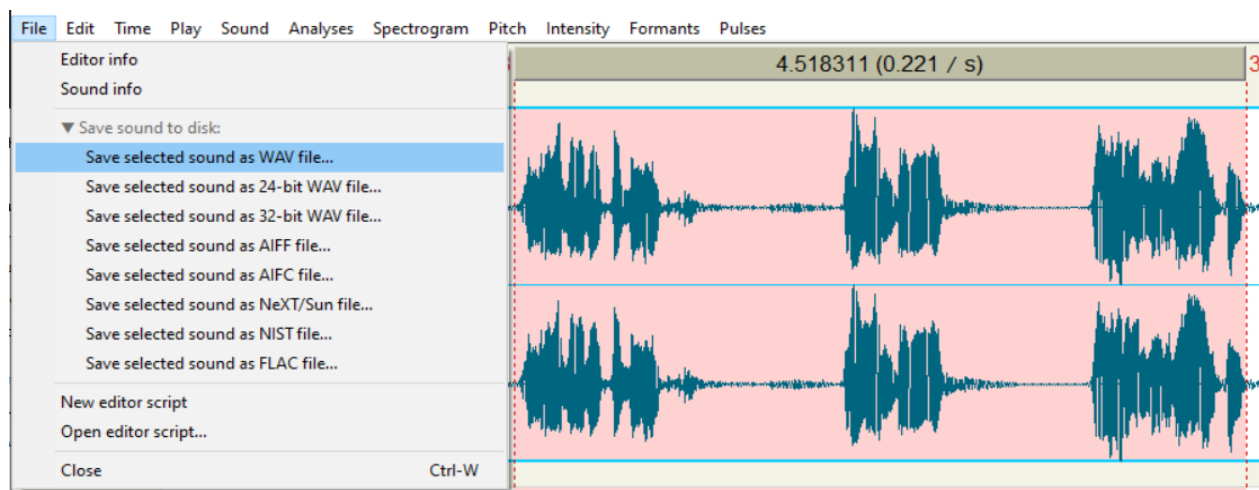

Рис. 5. Збереження виділеного фрагмента мовлення у форматі WAV у програмі Praat

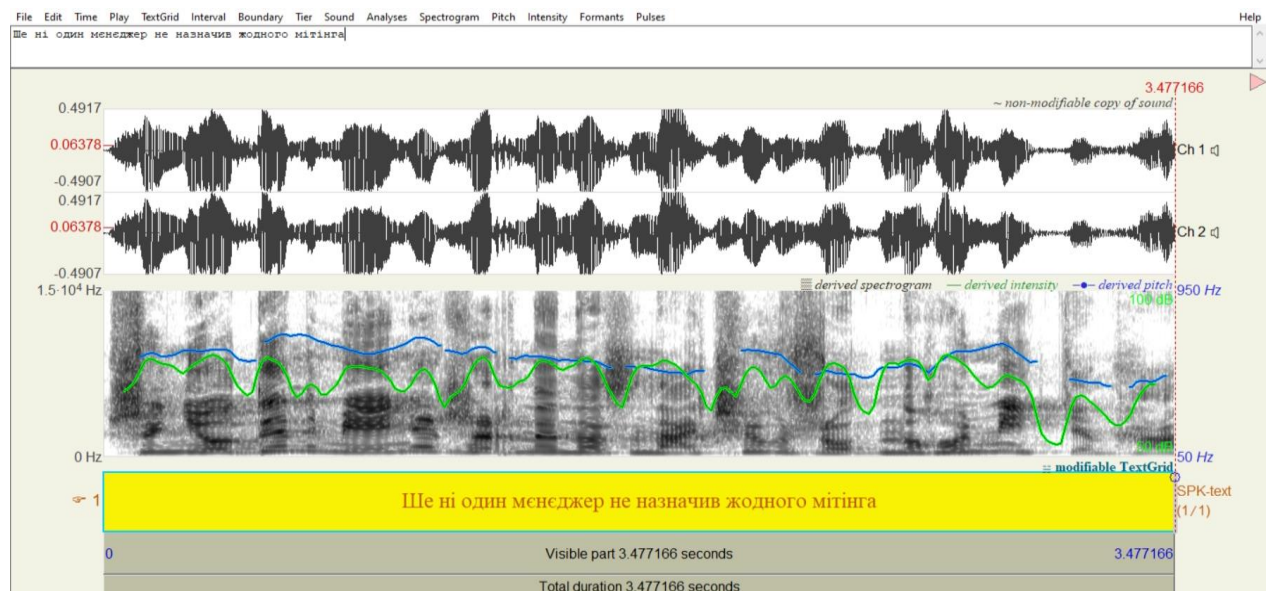
Другим кроком обробки стало формування контрольних українськомовних фрагментів без явного перемикання мовних кодів. Для кожного стендапера я відібрала окремі ділянки виступу, у яких коміки залишалися в межах української мови, але реалізовували подібний комунікативний сценарій: говорили в тому самому темпі й тоні, імітували чужу манеру мовлення або описували тих самих персонажів, про яких ідеться у фрагментах із перемиканням. Такий підхід дозволив підібрати українські сегменти, максимально наближені за змістом і просодикою до епізодів з мовними перемиканнями.

З огляду на різну тривалість виступів було обрано різну кількість контрольних фрагментів: для Сергія Ліпка та Єгора Шатайла – по чотири українськомовні відрізки, для Насті Зухвалої – п'ять, оскільки її виступ є найдовшим. Кожен із цих фрагментів було вирізано й збережено за тією самою схемою іменування, що й епізоди перемикання (Nastya_Zuh.xx, Sergiy_Lip.xx, Yehor_Shat.xx), із додатковою позначкою в робочій таблиці про відсутність

переходу на інші коди, а саме просто “Українська мова”. Це дало змогу в подальшому порівняти акустичні параметри українського мовлення та фрагментів із перемиканням мовних кодів і простежити, що саме змінюється при переході на інші мовні системи (темп, інтенсивність, висота тону тощо).

Після формування корпусу вирізаних фрагментів наступним кроком стало створення текстових анотацій у форматі TextGrid для кожного запису. На цьому етапі для кожного WAV-файла відкривалося вікно редактора Praat, де поруч із хвильовою формою, спектрограмою, контурами F0 та інтенсивності створювався окремий анотаційний рівень. Для цього в меню TextGrid обиралася команда “To TextGrid...”, а в полі All tier names задавався один рівень під назвою SPK-text, без додаткових point-tierів. Усі подальші текстові позначки вносилися саме на цьому єдиному інтервальному рівні, що забезпечувало узгодженість розмітки між усіма фрагментами.

На рівні SPK-text вручну прописувався текст, який вимовляє мовець у межах кожного фрагмента: повна репліка або синтагма, що входила до аналізу. У простіших випадках, коли весь фрагмент становив одну суцільну інтонаційно завершену синтагму й мовець говорив без значних перерв від початку до кінця, я не вставляла додаткових внутрішніх меж (boundary): початок і кінець звукового файлу фактично слугували природними межами синтагми, прикладом чого може слугувати Nastya_Zuh.01 (див. Рис. 6). Натомість у складніших випадках, коли в середині фрагмента виникали вимушені паузи, зумовлені реакцією аудиторії (оплески, сміх тощо), синтагма розділялася, і відрізок із шумами залу не включався до аналізу: у таких місцях я встановлювала межу, а ділянку з оплесками чи сміхом залишала поза текстовою розміткою, що гарно видно, наприклад, у записі Nastya_Zuh.03 (див. Рис. 7). Водночас короткі паузи, створені самим мовцем для структуризації висловлення або наголошення наступної думки, у розмітці не виокремлювалися як окремі інтервали й вважалися частиною тієї ж синтагми.

оплесків і сміху, що дає змогу отримати точніші показники темпу, інтенсивності та інших акустичних параметрів.

Для зручності подальшої роботи всі вирізані фрагменти аудіо й відповідні їм TextGrid-файли було структуровано в окремих підпапках для кожного мовця на Google Диску (*див. додаток 6*). Усередині папок “Настя Зухвала”, “Сергій Ліпко” та “Єгор Шатайло” створено по дві підпапки: “аудіофайли” й “textgrid файли”. У першій зберігаються всі окремі WAV-файли з фрагментами виступів, у другій – повний набір відповідних TextGrid-розміток з рівнем SPK-text. Така структура каталогу забезпечує відповідність між звуковими файлами та їхньою анотацією.

Наступним етапом було узагальнення результатів акустичного аналізу у вигляді єдиної електронної таблиці. Для цього я створила Google-таблицю “Основні параметри мовлення у перемиканні мовних кодів стендаперів”, у якій дані було структуровано окремими блоками для кожного мовця. Для кожного з них спершу подано “паспорт мовця (на момент запису)” (ПІБ, вік, стать, регіон походження) та “паспорт звукозапису” (дата публікації виступу, назва відео), а далі – стовпці з окремими фрагментами мовлення. У цих стовпцях зазначено назву аудіофайла, транскрибований текст фрагмента, тип мовного коду, тривалість відрізка, а також основні акустичні показники (мінімальну, максимальну й середню частоту основного тону, діапазон ЧОТ, максимальну й середню інтенсивність, темп у складах за секунду (*див. додаток 4*)).

Усі числові величини було отримано на основі вимірювань у Praat для кожного окремого вирізаного фрагмента. Частоту основного тону (ЧОТ) я визначала за видимим контуром F0: для кожного фрагмента курсором знаходила найнижчу й найвищу точку цього контуру, при наведенні на які у правій частині вікна відображалось значення F0, що фіксувалося як мінімальна та максимальна ЧОТ, наприклад, найнижче ЧОТ для фрагмента Nastya_Zuh.06 - це 198 Гц (*див. Рис. 8*). Діапазон ЧОТ обчислювався як різниця між цими двома значеннями. Середню ЧОТ я розраховувала, поділивши фрагмент на п'ять приблизно рівних за тривалістю відрізків: у кожному з них за допомогою команди Pitch → Get pitch

знімалося одне репрезентативне значення F0 (п'ять значень на фрагмент), після чого їхня сума ділилася на п'ять, що давало середню ЧОТ у герцах. Інтенсивність вимірювалася за аналогічним принципом: спершу вмикалася зелена смуга інтенсивності через меню *Intensity*, а максимальне значення визначалося наведенням курсору на найвищу точку зеленого контуру, при цьому у правій частині вікна відображалося відповідне значення в децибелах, наприклад, найвище значення інтенсивності для фрагмента *Nastya_Zuh.06* - це 77 Гц (див. Рис. 9). Середню інтенсивність обчислювали, як і для ЧОТ, за п'ятьма вимірними значеннями інтенсивності в різних частинах фрагмента, які підсумовувалися й ділилися на п'ять. Темп мовлення розраховувався шляхом поєднання анотацій у *TextGrid* та тривалості очищеного від шумових вставок мовного відрізка: для кожного фрагмента вручну підраховувалася кількість складів у транскрибованому тексті, після чого це значення ділилося на тривалість фрагмента (у секундах), що дозволяло отримати показник темпу в одиницях склади за секунду; саме ці значення було занесено до відповідного стовпця таблиці.

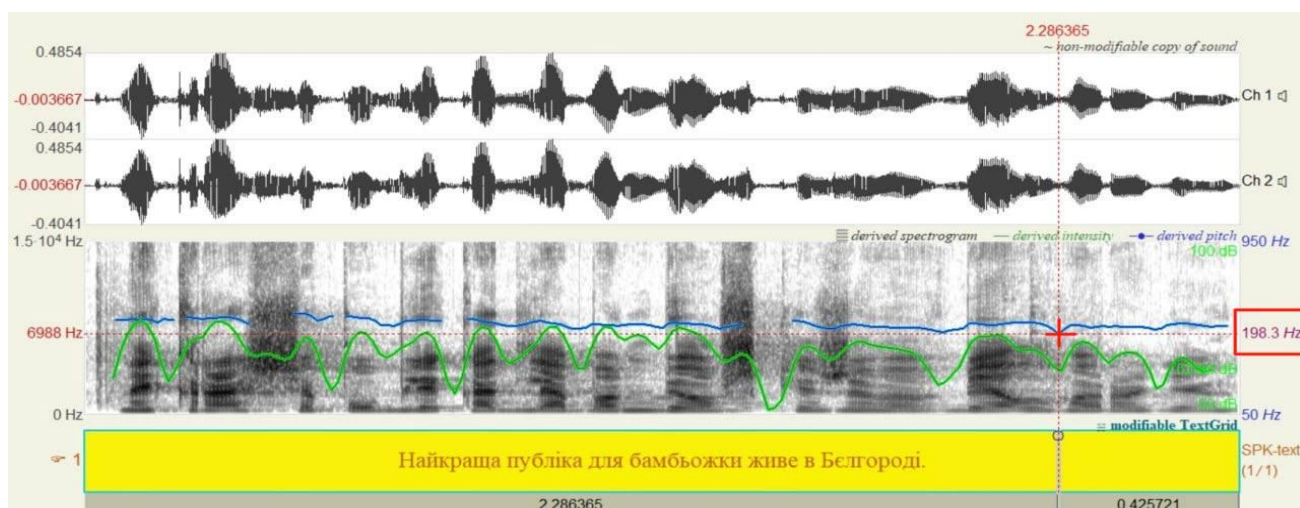

Рис. 8. Визначення мінімального значення ЧОТ у вікні редактора Praat (*Nastya_Zuh.06*)

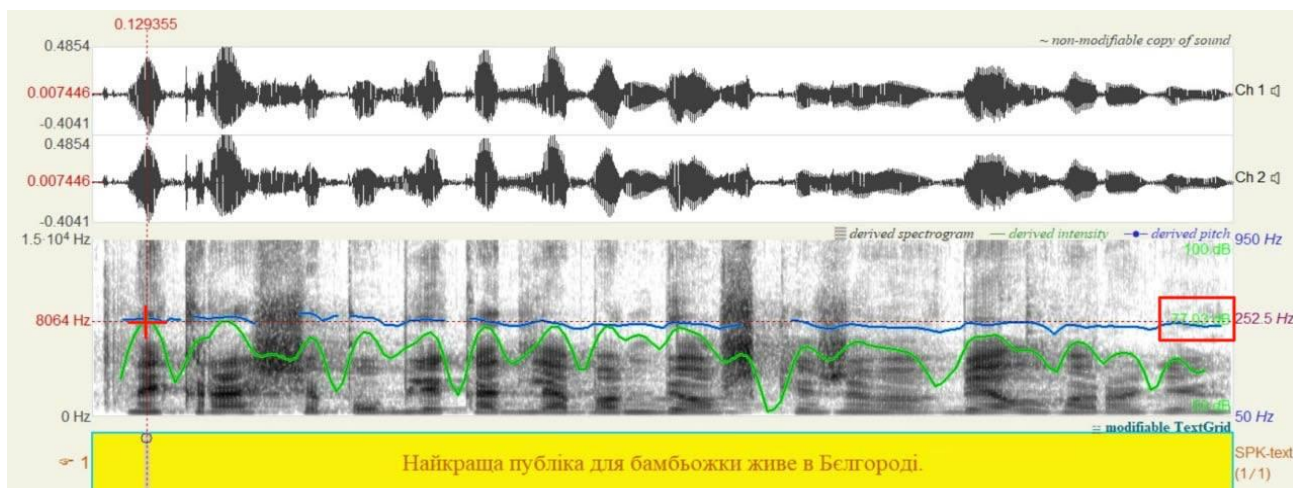

Рис. 9. Визначення максимального значення інтенсивності у вікні редактора Praat (Nastya_Zuh.06)

Для полегшення перевірки даних та інтерпретації результатів у таблиці також було передбачено стовпець із гіперпосиланнями на відповідні аудіофайли. Кожен рядок містив активне посилання на файл на Google Диску, що відповідав конкретному фрагменту (Nastya_Zuh.xx, Sergiy_Lip.xx, Yehor_Shat.xx), завдяки чому до кожного набору числових значень можна було одразу прослухати відповідний фрагмент мовлення. Така організація даних забезпечила відповідність між акустичними параметрами та реальним звучанням матеріалу й стала основою для побудови подальших діаграм і порівняльного аналізу між мовцями та типами мовних кодів.

Після занесення результатів до таблиці стало очевидно, що сама по собі вона містить велику кількість даних, але їх сприйняття в суто табличному форматі виявилось обмеженим. У межах одного файлу поєднувалися різні мовці, мовні коди, окремі фрагменти, значення ЧОТ, інтенсивності, темпу та тривалості, через що числові показники починали “губитися”, а зіставлення ставало складним навіть на рівні одного мовця. Особливо це стосувалося аналізу не лише окремих мовних кодів у межах одного стендапера, а й порівняння мовців, де потрібно було одночасно бачити узагальнені значення для кількох груп даних.

Тому я перейшла від табличного представлення до візуалізації результатів у формі стовпчикових діаграм. Початково для цього було використано Python-код, який зчитував збережену Google-таблицю у форматі data.csv та формував окремі

статичні зображення діаграм для середньої ЧОТ і середньої інтенсивності по кожному мовцеві й кожному мовному коду. Такий підхід уже давав змогу побачити загальні тенденції, однак він теж виявився не цілком зручним: у результаті створювалося кілька окремих зображень, між якими доводилося постійно перемикатися, а сам користувач не мав змоги швидко навестися на конкретний стовпчик і відразу побачити його точне значення. Крім того, статичні зображення не розв'язували проблему компактного порівняння мовців між собою й не дозволяли достатньо гнучко працювати з групованими значеннями, коли замість багатьох окремих фрагментів потрібно було бачити один узагальнений стовпчик для певного мовного коду.

З огляду на це я створила не набір окремих графічних файлів, а інтерактивний вебінтерфейс для візуалізації акустичних даних. Для цього мною було розроблено Python-скрипт, який на основі бібліотек `pandas`, `json`, `re` та `pathlib` зчитував файл `data.csv` (тобто таблицю “Основні параметри мовлення у перемиканні мовних кодів стендаперів”), зчищував і впорядковував дані, уніфіковував позначення мовних кодів, обчислював потрібні середні значення та автоматично генерував HTML-сторінку з інтерактивними стовпчиковими діаграмами на основі бібліотеки `Plotly` (див. Додаток 5), (див. Рис. 10). Його перевага полягає в тому, що всі основні режими аналізу зібрано в одному місці: користувач може перемикатися між мовцями через вкладки у верхній частині сторінки, окремо обирати перегляд середньої ЧОТ або середньої інтенсивності, а також переходити до режиму усереднення за мовними кодами для ЧОТ та інтенсивності. Окремий режим “Порівняння мовців” дозволяє або переглядати загальні середні значення ЧОТ та інтенсивності для кожного стендапера, або аналізувати середні показники за мовними кодами вже на рівні всіх мовців разом. Водночас кожен окремий запис у цій візуалізації поєднує числові акустичні параметри з відповідним транскрибованим фрагментом мовлення, тож дослідник може не лише порівняти значення ЧОТ чи інтенсивності між записами, а й одразу перечитати контекст, з’ясувавши, про що саме йшлося у фрагменті з вищими або нижчими показниками.

Перевагою створеного сайту є його інтерактивність. При наведенні або натисканні на конкретний стовпчик користувач не лише бачить його місце у загальній системі порівнянь, а й отримує праворуч окремий блок із деталями вибраного значення: ім'я мовця, назву аудіозапису або групи, тип мовного коду, назву показника та його точне числове значення (див. Рис. 10). У такому форматі діаграма перестає бути просто ілюстрацією й перетворюється на зручний аналітичний інструмент, який поєднує оглядовість, точність і швидкий доступ до даних.

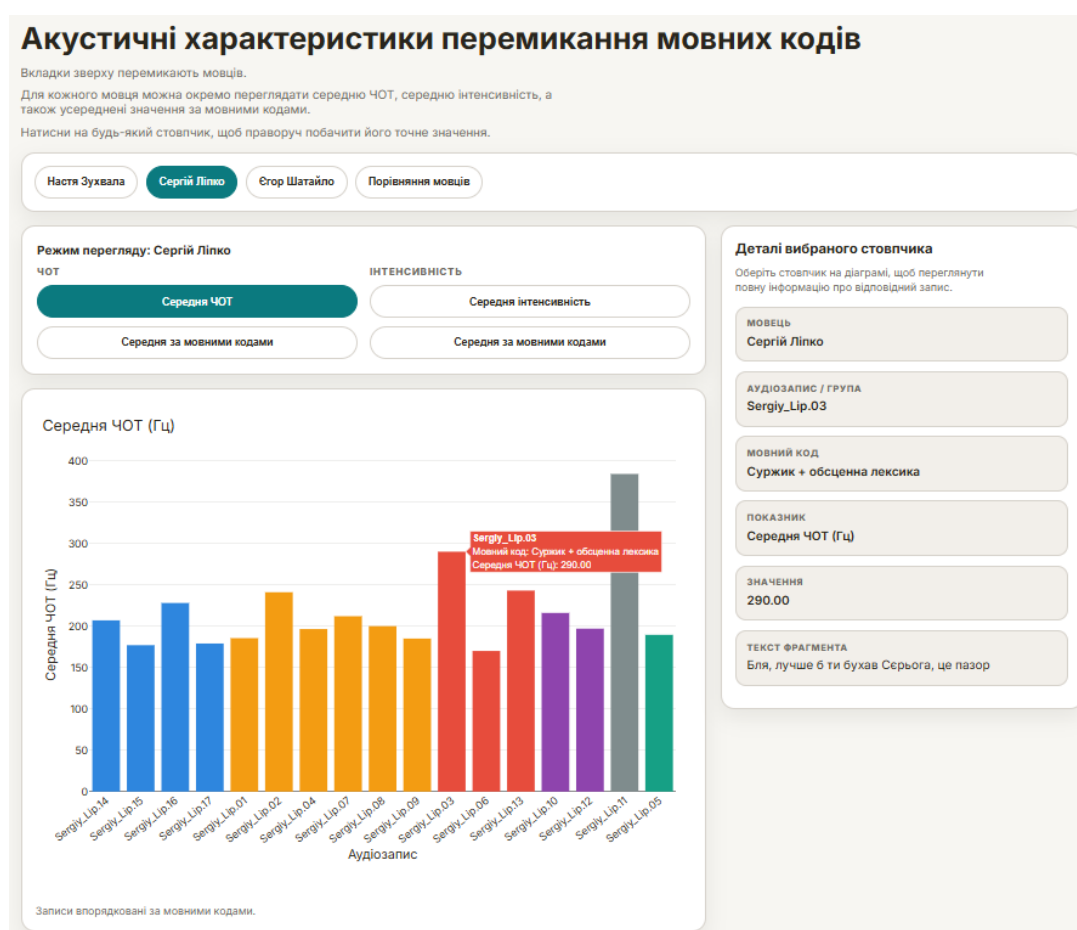

Рис. 10. Інтерактивний дашборд для візуалізації акустичних параметрів мовлення стендаперів

Інтерактивна візуалізація виявилася ефективнішою за попередні статичні графіки. Вона дозволила об'єднати в одному середовищі результати для всіх мовців, забезпечила зручне перемикавання між різними показниками та режимами групування, а також зробила можливим одночасне якісне й кількісне читання

даних: користувач бачить загальну тенденцію у вигляді стовпчиків і водночас може миттєво звернутися до точного значення конкретного фрагмента або групи.

У результаті вся база дослідження оформлена у вигляді цілісної папки: у корені зібрані основні масиви даних (таблиця “Основні параметри мовлення у перемиканні мовних кодів стендаперів”, HTML-файл інтерактивного дашборду “Інтерактивний дашборд акустичних характеристик.html”), окремі каталоги для кожного мовця з підпапками “аудіофайли” та “textgrid файли”, папка “Програмні коди” з двома основними скриптами, де “diagrams_for_the_number_of_switchings.py” це скрипт з розділу 3.3 для побудови діаграм кількості перемикань, результати якого збережено до папки “Діаграми порівняння перемикань мовних кодів”, а “interactive_dashboard_for_speech_parameters.py” для побудови інтерактивного вебінтерфейсу. (див. додаток 6)

4.3. Інтерпретація та узагальнення результатів акустичного аналізу

Тепер перейдемо безпосередньо до аналізу й коментування результатів: спочатку таблиці, а потім інтерактивного дашборду.

У таблиці “Основні параметри мовлення у перемиканні мовних кодів стендаперів” (див. Додаток 4) зібрано всі ключові параметри: ім’я мовця чи код, аудіозапис, мовний код, тривалість фрагмента, мінімальні й максимальні значення ЧОТ, діапазон ЧОТ, максимальну та середню інтенсивність, середню ЧОТ і темп, доповнені текстом транскрибованого фрагмента. Завдяки цьому вона дає одночасно числовий зріз і доступ до контексту: ми можемо, наприклад, побачити фрагмент із середньою ЧОТ 576 Гц (Nastya_Zuh.09) чи 478 Гц (Nastya_Zuh.15) і одразу прочитати, що саме говориться у цьому місці виступу.

Щодо ЧОТ у таблиці показано досить широкий загальний діапазон: мінімальні значення опускаються до приблизно 109–120 Гц (наприклад, Sergiy_Lip.10 із мінімальною ЧОТ 114 Гц, Yehor_Shat.09 із 109 Гц), тоді як максимальні піки піднімаються до 710–724 Гц (російськомовні фрагменти Насті: Nastya_Zuh.09 із максимумом 724 Гц, Nastya_Zuh.14 та Nastya_Zuh.12 з

максимумом 710 Гц). Діапазони ЧОТ окремих фрагментів також істотно варіюють: у Насті вони сягають, наприклад, 549 Гц (Nastya_Zuh.14) або 486 Гц (Nastya_Zuh.23), тоді як у більш спокійних епізодах цей розмах може бути 94–150 Гц. Це вказує на високу варіативність інтонації саме в її виступі.

Максимальна інтенсивність у більшості фрагментів усіх трьох мовців лежить у проміжку від 77 до 87 дБ: наприклад, Sergiy_Lip.01 має максимум 87 дБ, а ряд фрагментів Насті тримається на рівні 80–83 дБ. Це свідчить про загалом “гучний” жанр, але дозволяє помітити, що окремі фрагменти виходять на крайні значення: наприклад, у Nastya_Zuh.15 максимальна інтенсивність 83 дБ, тоді як у більш “розмовних” місцях може бути 77–79 дБ. Середня інтенсивність, навпаки, розкидана не так сильно: у Насті вона найчастіше тримається приблизно в межах 69–77 дБ, у Сергія – 77–82 дБ, а в Єгора – 76–77 дБ. На рівні таблиці це дозволяє сказати, що Настя показує найбільшу внутрішню варіативність гучності між фрагментами, тоді як Єгор ближчий до більш рівномірного виконання, а Сергій часто виводить окремі епізоди на доволі високий середній рівень дБ.

Іще одна важлива перевага таблиці – можливість побачити, як з акустичними параметрами поєднуються мовні коди й темп. Наприклад, суржикові фрагменти Насті (Nastya_Zuh.01, 03, 06) мають середню ЧОТ 283,0 Гц, 255,5 Гц і 233,0 Гц відповідно, з темпом 3,7–5,9 складів на секунду, тобто розташовані ближче до її “природного” діапазону. Натомість російськомовні фрагменти, як-от Nastya_Zuh.09 (середня ЧОТ 576 Гц при темпі 2,6 скл/с) чи Nastya_Zuh.12 (474 Гц при 5,8 скл/с), виходять далеко за рамки звичайного діапазону, що вже дозволяє припускати, що російська мова в її виконанні виконує роль пародійного, “накрученого” коду. У Сергія видно, що фрагменти з обценною лексикою (наприклад, Sergiy_Lip.11 із середньою ЧОТ 384 Гц) акустично виділяються як інтонаційні піки на фоні більш помірних суржикових або українських фрагментів у діапазоні 177–228 Гц; при цьому їх темп переважно залишається в межах помірного 3–5 складів за секунду, тож емоційний ефект досягається не стільки пришвидшенням мовлення, скільки

підвищенням висоти й інтенсивності голосу. У Єгора українські фрагменти (Yehor_Shut.11–14) мають середні значення ЧОТ 232–273 Гц і водночас характеризуються швидшим темпом – здебільшого 6,4–6,8 складів за секунду, тоді як суржикові сегменти (Yehor_Shut.01 із 245 Гц, інші суржикові й змішані – у рамках 187–221 Гц) частіше тримаються на повільнішому або помірному рівні 2,6–5 складів за секунду, що додатково підкреслює українську як “піднесений” і більш динамічний код у його виступах. Усе це таблиця вже показує, але без візуалізації ці тенденції легко губляться серед десятків рядків із числами.

Отже, таблиця потрібна як базовий, верифікований корпус: вона дає повну інформацію про діапазони, мінімальні й максимальні значення ЧОТ та інтенсивності, а також прив’язує їх до конкретних текстів і мовних кодів. Однак для детального порівняння мовців, кодів і параметрів зручніше перейти до інтерактивного дашборду.

Інтерактивний дашборд (*див. Додаток 5*) зручний тим, що перетворює табличні дані на стовпчикові діаграми: окремо для кожного мовця можна переглядати середню ЧОТ по записах, середню інтенсивність, а також усереднені значення за мовними кодами; окремий режим дозволяє порівнювати мовців між собою й дивитися загальні середні. Натиснувши на будь-який стовпчик, користувач праворуч бачить ім’я мовця, аудіозапис, мовний код, показник і точне числове значення, а також текст фрагмента, тобто в будь-який момент можна повернути незвично високе або низьке значення назад до контексту жарту.

Настя Зухвала: За середніми значеннями ЧОТ найвищі показники у Насті дають фрагменти з кодом “Російська мова” та “Українська мова”: наприклад, Nastya_Zuh.09 (російська мова) має середню ЧОТ 576 Гц, Nastya_Zuh.12 (російська мова) – 474 Гц, Nastya_Zuh.14 (російська мова) – 419 Гц, а українські фрагменти Nastya_Zuh.19–23 мають середні значення в діапазоні 306–369 Гц.

Змішаний код “Суржик + російська мова” (Nastya_Zuh.07) дає 293,5 Гц, тобто розташовується нижче за “чисту” російську, але все одно вище за більшість суржикових сегментів.

Суржикові фрагменти без російської, а саме Nastya_Zuh.01, 03, 06, 11, 13, 17, мають середні значення здебільшого в діапазоні 232–329 Гц, тоді як фрагмент Nastya_Zuh.15 виділився високим значенням 478 Гц.

Отже, якщо дивитися саме по кодах, найвищі середні ЧОТ у Насті пов'язані з “Російською мовою” та “Українською мовою”, суржик утворює проміжний рівень, а найнижче в середньому звучать окремі суржикові й суржиково-обсценні фрагменти; це природно, якщо врахувати, що суржик для неї є “домашнім” кодом, українська – мовою більш офіційного контакту з аудиторією, а російська використовується для гіперболізованої пародії, де голос навмисно піднімається.

За інтенсивністю у Насті найнижчі середні значення пов'язані із суржигом і частиною суржик + обсценна лексика: у Nastya_Zuh.03 (суржик) середня інтенсивність становить 69,5 дБ, а в Nastya_Zuh.05 (суржик + обсценна лексика) – 66,6 дБ.

Натомість найвищі середні значення (76–77 дБ) мають кульмінаційні фрагменти різних кодів: 77 дБ у Nastya_Zuh.09 (російська мова), 77 дБ у Nastya_Zuh.15 (суржик), 76 дБ у Nastya_Zuh.20 та Nastya_Zuh.23 (українська мова).

Тобто за середньою інтенсивністю найтихішим є суржик та суржик + обсценна лексика (без кульмінаційних моментів), а найгучнішими – кульмінаційні епізоди у всіх кодах; при цьому найчастіше поєднання дуже високої ЧОТ і високої гучності спостерігається саме в російськомовних і суржиково-обсценних фрагментах, що підтверджує їхню роль як головних “вибухових” місць виступу.

Сергій Ліпко: Із дашборду видно, що в корпусі Сергія немає фрагментів, позначених як “Російська мова” без додаткової характеристики.

Для суржикових фрагментів (наприклад, Sergiy_Lip.01, 02, 04, 07–09) середні значення ЧОТ зазвичай лежать у межах 185,5–212 Гц: Sergiy_Lip.01 має 185,5 Гц, Sergiy_Lip.07 – 212 Гц, а найвищий суржиковий пік 241 Гц спостерігається у Sergiy_Lip.02.

Українські фрагменти (Sergiy_Lip.14–17) мають середні ЧОТ у діапазоні приблизно 177–228 Гц: 177 Гц у Sergiy_Lip.15, 207 Гц у Sergiy_Lip.14, 228 Гц у Sergiy_Lip.16.

Тобто суржик і українська тут утворюють базовий акустичний рівень із F0 близько 180–220 Гц.

На цьому фоні обценно марковані коди виразно виділяються. У фрагменті Sergiy_Lip.11 із кодом “Обценна лексика” середня ЧОТ дорівнює 384 Гц – це один із найвищих показників у його профілі; у коді “Суржик + обценна лексика” значний пік становить 290 Гц у Sergiy_Lip.03. Таким чином, саме фрагменти з обценною лексикою (чистою або в поєднанні з суржигом) дають максимальні значення ЧОТ, тоді як чистий суржик і українська в середньому залишаються в нижчому діапазоні. Це підтверджує, що лайка в його виступах використовується як акустичний “вибух”: у цих місцях голос стає помітно вищим, ніж у суржикових чи українських відрізках, і саме вони найчастіше відчуються глядачами як кульмінаційні.

За інтенсивністю Сергій послідовно тримається на високих значеннях, але знову з нюансами за кодами. Багато суржикових та українських фрагментів мають середню інтенсивність 79–82 дБ (Sergiy_Lip.01 – 80,5 дБ; Sergiy_Lip.03 – 81 дБ; Sergiy_Lip.13 – 81,5 дБ), тоді як обценні й суржиково-обценні епізоди часто розташовані у верхній частині цього діапазону (саме Sergiy_Lip.03, 13, 02). Тобто лайлива лексика не лише піднімає ЧОТ, а й, як правило, супроводжується трохи вищою середньою гучністю. У поєднанні це вказує, що коди “Обценна лексика” й “Суржик + обценна лексика” є головними носіями акустичних піків у його стендапі.

Єгор Шатайло: У профілі Єгора Шатайла чітко видно різну поведінку мовних кодів.

Українські фрагменти (Yehor_Shat.11–14, код “Українська мова”) стабільно мають найвищі середні значення ЧОТ: Yehor_Shat.11 – 273 Гц, Yehor_Shat.12 – 257 Гц, Yehor_Shat.14 – 243 Гц.

Суржикові епізоди (Yehor_Shata.01–02, 05) переважно показують нижчі значення – 245 Гц у Yehor_Shata.01, 187 Гц у Yehor_Shata.02, 240 Гц у Yehor_Shata.05.

Російсько-обсценні фрагменти (Yehor_Shata.06–07, код) мають проміжні середні ЧОТ у діапазоні 228–233 Гц, а чисто російськомовні (Yehor_Shata.08–10) – 204–256 Гц.

Тобто у Єгора саме український код акустично дає найвищі показники, тоді як суржик, російська та російська + обсценна лексика розташовані нижче або на середньому рівні. Це дозволяє припустити, що українська для нього є не цілком автоматизованою: при переході на неї F0 зростає, з'являється додаткове інтонаційне напруження, тоді як суржик і російсько-обсценні фрагменти звучать ближче до “нейтрального” діапазону.

Середня інтенсивність у Єгора значно менш варіативна, порівняно з Настею: для усіх кодів вона тримається в діапазоні 76–77 дБ, окрім єдиного моменту з суржигом, а саме Yehor_Shata.02, що становить 75 дБ. Тобто зміни коду у нього не так сильно впливають на гучність, але суттєво впливають на ЧОТ.

Головний ресурс інтонаційної гри – це висота й темп: у частині українськомовних епізодів темп сягає 6,4–6,8 складів за секунду (Yehor_Shata.11–12), тоді як у суржикових фрагментах він часто нижчий (наприклад, 2,6 скл/с у Yehor_Shata.01 чи 4,2 скл/с у Yehor_Shata.05). У поєднанні з підвищеною ЧОТ це створює швидкий український монолог, який акустично виділяється на фоні більш повільних і нижчих за висотою суржикових та російських фрагментів.

Порівняння мовців і середні за мовними кодами: Режим дашборду “Порівняння мовців” дає змогу побачити загальні середні значення ЧОТ і інтенсивності для кожного стендапера. На діаграмі “Порівняння мовців: середня ЧОТ” найвищий середній показник має Настя Зухвала – 336,4 Гц, тоді як у Єгора Шатайла він становить 232,2 Гц, а у Сергія Ліпка – 217,6 Гц. Це означає, що саме Настя працює в найвищому регістрі в середньому по корпусу, і така різниця пояснюється великою кількістю дуже високих значень у її російськомовних та частині українськомовних фрагментів, де ЧОТ неодноразово піднімається до

419, 474 і 576 Гц. У Єгора й Сергія середні показники значно ближчі між собою, але все ж у Єгора вони трохи вищі, що пов'язано передусім із підвищеною ЧОТ в українськомовних фрагментах, тоді як у Сергія основний акустичний фон формують нижчі суржикові та українські значення, а різкі піки зосереджені переважно в обценних епізодах.

На діаграмі “Порівняння мовців: середня інтенсивність” ситуація інша: найвищий середній показник має Сергій Ліпко – близько 80 дБ, далі йде Єгор Шатайло – близько 76 дБ, а найнижчий середній рівень має Настя Зухвала – близько 73–74 дБ.

Тобто за усередненою гучністю саме Сергій виявляється найголоснішим мовцем, а не Настя. Це добре узгоджується з його сценічною манерою: багато його фрагментів, незалежно від мовного коду, тримаються в зоні 79–82 дБ, тому загальний середній рівень у нього вищий. Єгор займає проміжну позицію, оскільки його інтенсивність досить стабільна й майже не виходить за межі 76–77 дБ, а Настя, попри виразні контрасти між окремими тихими й гучними епізодами, у середньому звучить тихіше через наявність низки фрагментів із показниками 66,6–74 дБ. Отже, якщо ЧОТ найкраще виявляє інтонаційну експресію Насті, то інтенсивність, навпаки, показує, що найстабільніше голосну подачу має Сергій.

У діаграмі “Усі мовці: середня ЧОТ за мовними кодами” значення усереднені за кодами через усіх трьох стендаперів. Вона показує не просто окремі піки, а загальну акустичну поведінку мовних кодів у всьому корпусі. У середньому українська мова належить до кодів із найвищими значеннями ЧОТ, оскільки в Насті вона стабільно дає 306–369 Гц, а в Єгора – 232–273 Гц, тобто саме український код часто реалізується в підвищеному регістрі. Російська мова також належить до найвищих кодів, передусім через дуже високі значення у Насті – 307,8, 324, 576, 474, 419, 325 і 280 Гц – а також через помірно високі значення у Єгора – 204–256 Гц. Суржик у середньому розташовується нижче, ніж українська та російська, і тому справді виглядає більш “домашнім” кодом. У Насті суржикові фрагменти без російської здебільшого лежать у межах 233–

329 Гц, у Сергія – переважно 185,5–241 Гц, у Єгора – 187–245 Гц, тобто саме суржик у більшості випадків формує нижчий або проміжний акустичний рівень. Водночас коди з обценною лексикою не можна описати однозначно як або найвищі, або найнижчі: у Сергія вони справді часто дають максимуми, наприклад 384 Гц для “Обценної лексики” і 290 Гц для “Суржик + обценна лексика”, але в Єгора “Суржик + обценна лексика” має нижчі значення – 199 і 221 Гц, а в Насті цей код коливається між 232 і 362 Гц. Тому коректніше сказати, що обценна лексика працює як підсилювач емоційного піку насамперед у Сергія, частково в Насті, але не настільки послідовно в усіх мовців.

Діаграма “Усі мовці: середня інтенсивність за мовними кодами” показує, що середня гучність різних кодів у корпусі трьох стендаперів відрізняється небагато й коливається в межах приблизно 75–81 дБ: українська мова, суржик, російська мова, а також змішані коди на кшталт “Суржик + російська мова” або “Російська мова + обценна лексика” демонструють дуже близькі середні значення, тоді як обценна лексика (як окрема, так і в поєднанні із суржигом) дещо частіше виходить до верхньої межі цього діапазону, але не настільки, щоб утворити окрему “надгучну” групу. Іншими словами, у цьому корпусі різні мовні коди розрізняються за інтенсивністю лише на кілька децибелів, і розклад гучності радше відображає індивідуальний стиль конкретних коміків (наприклад, загалом гучніший Сергій чи більш рівномірний Єгор), ніж поділ кодів на “тихі” й “гучні”; основний же акустичний контраст між кодами реалізується через ЧОТ, де українська й російська мови систематично піднімаються вище за суржик і частину змішаних кодів.

Якщо накласти ці акустичні результати на соціолінгвістичний контекст роботи, можна зробити кілька важливих висновків. По-перше, українська мова у виступах трьох стендаперів справді виконує роль основного коду, але не завжди нейтрального: у Єгора й частково в Насті саме вона часто реалізується з підвищеною ЧОТ, тобто стає не лише “базою”, а й інтонаційно підкресленим кодом. По-друге, суржик у двох із трьох мовців – Насті та Єгора – акустично

тяжіє до нижчого або середнього регістру, що добре узгоджується з його функцією “свого”, побутового коду.

По-третє, російська мова в досліджених стендапах уже не функціонує як нейтральний засіб повсякденного мовлення, а виступає переважно як об’єкт пародії, іронії або емоційного загострення. Найвиразніше це видно у Насті, де саме російськомовні фрагменти дають абсолютні максимуми ЧОТ – до 576 Гц. У Сергія функцію акустичного “вибуху” найчастіше перебирає на себе обценна лексика (перемикання на чисто російську мову відсутні), тоді як у Єгора основний інтонаційний контраст створюється через протиставлення українського коду з вищою ЧОТ і швидшим темпом та суржиком-російського матеріалу, який звучить нижче й рівніше.

Висновки до розділу 4

У цьому розділі показано, що перемикання мовних кодів у сучасному українському стендапі має не лише дискурсивний, а й чітко вимірюваний акустичний вимір, який можна описати й перевірити за допомогою інструментів експериментальної фонетики. Вихідною точкою став детальний аналіз записів у Praat: для кожного фрагмента було вручну зафіксовано мінімальні, максимальні й середні значення ЧОТ, середню інтенсивність і темп, а потім зведено ці дані у велику Google-таблицю з окремими блоками для Насті Зухвалої, Сергія Ліпка й Єгора Шатайла. Така таблиця зробила можливим точний, відтворюваний опис матеріалу, пов’язуючи кожен числовий рядок із конкретним аудіофайлом і транскрибованим фрагментом, але вже на етапі первинного аналізу стало очевидно, що в чисто табличному форматі інформація надто розпорошується.

Цю проблему розв’язує побудований інтерактивний дашборд, який перетворює статичну таблицю на гнучкий інструмент дослідження. Він дозволяє окремо переглядати середню ЧОТ, середню інтенсивність і усереднені значення за мовними кодами для кожного стендапера, а також порівнювати мовців між собою в спеціальному режимі “Порівняння мовців”. Ключовою перевагою є те, що кожен стовпчик має свій контекст: при натисканні праворуч з’являються ім’я

мовця, назва аудіозапису, мовний код і точні значення ЧОТ та інтенсивності, тож дослідник може одразу пов'язати числовий пік із конкретним текстом і комунікативною ситуацією. У такий спосіб дашборд поєднує макрорівень (загальні тенденції по мовах і кодах) із мікрорівнем (одиничні фрагменти), роблячи інтерпретацію прозорою й перевірюваною.

Акустичний аналіз окремих профілів показав, що кожен з трьох стендаперів вибудовує власну систему співвідношень між кодом і висотою голосу. У Насті Зухвалої найвищі середні значення ЧОТ пов'язані з російською та українською мовами, а суржик у середньому звучить нижче, що добре корелює з її сценічною стратегією: суржик функціонує як “домашній” код, тоді як російська й українська мови використовуються для підкреслення публічності або пародії. У Сергія Ліпка базовий рівень F0 задають суржик і українська, а максимальні піки зосереджені в обценних і суржиково-обценних фрагментах, де ЧОТ і гучність разом працюють як акустичний “вибух”. Єгор Шатайло демонструє іншу конфігурацію: найвищі середні значення ЧОТ має український код, тоді як суржик і російсько-обценні фрагменти розташовані нижче; це дозволяє інтерпретувати українську як інтонаційно “підтягнутий” код, що вимагає додаткових артикуляційних зусиль і водночас маркує позиційність після повномасштабного вторгнення.

Зведені діаграми “Порівняння мовців” та “Усі мовці: середня ЧОТ / інтенсивність за мовними кодами” дали змогу узагальнити ці спостереження на рівні всього корпусу. Вони показали, що середній рівень ЧОТ Насті (336,4 Гц) істотно вищий за середні значення Єгора (232,2 Гц) і Сергія (217,6 Гц), тоді як за середньою інтенсивністю найголоснішим виявився Сергій (близько 80 дБ), а Єгор і Настя розташувалися нижче. На рівні мовних кодів українська й російська мови в середньому реалізуються з вищою ЧОТ, ніж суржик, тоді як середня інтенсивність різних кодів (у межах 75–81 дБ) відрізняється значно менше й радше віддзеркалює індивідуальні стилі конкретних коміків, ніж жорсткий поділ кодів на “тихі” та “гучні”. Це означає, що головним акустичним ресурсом

мовного перемикання в досліджених записах стендап-комедії є саме висота голосу й темп, тоді як інтенсивність виконує допоміжну, але не ключову роль.

У ширшому соціолінгвістичному плані результати розділу засвідчують, що посилення ролі української мови, проблематизація російськомовності та стійкість суржику в післявоєнному суспільстві знаходять безпосереднє відображення в акустичній організації стендапу. Українська мова функціонує як основний і водночас інтонаційно “підкреслений” код; суржик залишається прив’язаним до неформальних, “домашніх” тем і реалізується у нижчому або середньому регістрі; російська мова та обценна лексика перетворюються на засоби пародії й емоційної кульмінації, а не на нейтральні канали спілкування. З практичного погляду це дослідження показує, як акустичні методи (Praat, систематичні вимірювання F0 та інтенсивності, інтерактивний дашборд) можуть бути інтегровані в аналіз масмедійних текстів: вони дозволяють перейти від загальних вражень “емоційності” чи “саркастичності” виступу до конкретних, кількісно підтверджених патернів, які будь-який читач може перевірити, взаємодіючи з дашбордом.

ВИСНОВКИ

У кваліфікаційній роботі було здійснено комплексний аналіз перемикання мовних кодів в українськомовному стендапі та описано акустичні характеристики перемикання мовних кодів на матеріалі виступів Насті Зухвалої, Сергія Ліпка та Єгора Шатайла. Дослідження охопило теоретичне осмислення феномену код-світчингу, соціолінгвістичного статусу суржику й російської мови в сучасній Україні, а також порівняльний аналіз гумористичного перемикання кодів у міжнародному контексті – на матеріалі йорданського, малайзійського та англо-французького стендапу. Такий підхід дозволив виявити як загальні механізми гумористичного перемикання мовних кодів (встановлення солідарності, пародія, емоційне загострення), так і специфічно українські риси цього явища, зумовлені суспільними трансформаціями, пов'язаними з повномасштабним вторгненням росії.

Методологічну основу роботи склало поєднання якісного аналізу функцій мовних кодів із кількісним підрахунком частотності перемикань та інструментальними акустичними вимірюваннями у програмі Praat. Для кожного з трьох виступів було створено транскрипцію, таблицю перемикань і TextGrid-розмітку, що дозволило перейти від загальних вражень про “емоційність” виступу до верифікованих числових закономірностей. Інтеграція цих методів забезпечує внутрішню узгодженість між соціолінгвістичними й фонетичними спостереженнями.

Аналіз текстів стендап-виступів показав, що система мовних кодів організована ієрархічно, а не є результатом хаотичного змішування мов. Українська мова виконує роль базового коду, який забезпечує наратив і авторську позицію; суржик функціонує як основний додатковий ресурс, пов'язаний із повсякденною тематикою; російська переважно маркує “чужі” або пародійні голоси й слугує об'єктом критичного переосмислення; обсценна лексика концентрується в кульмінаційних моментах і підсилює емоційну

напругу. При цьому кожен із трьох стендаперів вибудовує власну конфігурацію цих кодів відповідно до своєї мовної біографії та сценічної стратегії.

Акустичний аналіз підтвердив, що вибір мовного коду й параметри звучання мовлення взаємопов'язані. Сегменти з перемиканням коду характеризуються тенденцією до підвищення середніх значень частоти основного тону та інтенсивності й варіативнішим темпом. Настя Зухвала демонструє найвищий середній рівень ЧОТ (336,4 Гц) із рекордними піками в російськомовних фрагментах (до 576 Гц); Сергій Ліпко має найвищу середню інтенсивність (близько 80 дБ), що відображає його стабільно голоснішу манеру виконання; Єгор Шатайло диференціює коди передусім через ЧОТ і темп, поєднуючи в українськомовних фрагментах підвищену ЧОТ із високим темпом (6,4–6,8 скл/с). Для зручного перегляду й перевірки цих результатів розроблено інтерактивний HTML-дашборд, який поєднує числові акустичні параметри з транскрибованим текстом кожного фрагмента.

Отримані результати демонструють, що стендап-комедія є не лише розважальним жанром, а важливим середовищем, де в художній формі проговорюються актуальні мовно-політичні процеси: зміцнення ролі української, переосмислення місця суржику в повсякденному мовленні й трансформація статусу російської мови в публічному просторі. Практичне значення роботи полягає у сформованому корпусі транскрипцій, зведених акустичній таблиці та програмному інструментарії, що можуть бути використані в подальших дослідженнях розмовного, гумористичного й медійного дискурсу, а також у викладанні курсів із соціолінгвістики, фонетики та прикладної лінгвістики.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Бриних М. Шахмати для дибілів. 2008. URL: https://chtyvo.org.ua/authors/Brynykh_Mykhailo/Shakhmaty_dlia_dybiliv_vyd_2_008/
2. Вишня О. Вишневі усмішки сільські.
URL: <https://www.ukrlib.com.ua/books/printit.php?tid=3027>.
3. Грінченко Б. Серед темної ночі.
URL: <https://www.ukrlib.com.ua/books/printit.php?tid=803>.
4. Гундорова Т. Гротески київського андеграунду // Гундорова Т. Післячорнобильська бібліотека: Український літературний постмодерн. Київ, 2005. с. 115–124.
5. Дзюбишина-Мельник Н. Я. Суржик і суржикізм: стилістичні ресурси // Наукові записки НаУКМА. 2010. Т. 111 : Філологічні науки. с. 16–20.
6. Дідун Л. І. Термін інтенсивність у лінгвістичних дослідженнях // Термінологічний вісник. 2019. Вип. 5. с. 78–83. URL: https://iul-nasu.org.ua/pdf/termvisnik/terv_2019_5_11.pdf
7. Жураківська О. М. Аналіз звуків мови в програмі Praat // Наукові праці Національного університету кораблебудування імені адмірала Макарова. 2017. № 292. с. 105–110. URL: <https://ela.kpi.ua/bitstreams/b6b0f510-00ed-4255-8f02-027bd25e84ea/download>
8. Інше інтерв'ю. Сергій Ліпко: про мову, п'яний двіж в тилу та чесність з собою [Відео]. 2023.
URL: https://youtu.be/BouVKMDH_tQ?si=5mv03RrdsT_n4Klh (дата звернення: 02.06.2024).
9. Іщенко О. с. Голосні звуки української мови залежно від темпу мовлення. Івано-Франківськ : Прикарпатський національний університет імені Василя Стефаника, 2019. URL: <https://iul-nasu.org.ua/wp->

content/uploads/2021/04/ishchenko-holosni-zvuky-zalezno-vid-tempu-movlennya.pdf

10. Іщенко О. с. Характеристика голосних звуків сучасної української літературної мови залежно від темпу мовлення (експериментально-фонетичне дослідження) : дис. ... канд. філол. наук. Київ, 2009. 200 с.
11. Масенко Л. Т. Мова і політика : монографія / ред. Л. А. Воронина. 2-ге вид. Київ : Соняшник, 2004. 120 с.
12. Масенко Л. Т. Суржик у сучасній художній літературі // Дивослово. 2011. № 4. с. 25–30.
13. Масенко Л. Т. Суржик: між мовою і язиком. 2-ге вид., зі змінами і допов. Київ : Києво-Могилянська академія, 2019. 229 с.
14. Наконечна Л. Б. Сучасна українська мова: Фонетика. Орфоепія. Морфонологія. Графіка. Орфографія : навч.-метод. посіб. 2-ге вид., доп. та перероб. Івано-Франківськ : НАІР, 2014. 108 с.
15. Основи культури і техніки мовлення : навч. посіб. Запоріжжя : ЗНУ, 2013. 294с. URL: <https://files.znu.edu.ua/files/Bibliobooks/Inshi77/0057244.pdf>
16. Палінська О. М. Змішування мовних кодів в ідіолекті Ольги Кобилянської // Наукові записки Національного університету «Острозька академія». Серія : Філологічна. 2010. Вип. 16. с. 251–258. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/Nznuoaf_2010_16_42
17. Підпільний Стендап. ЄГОР ШАТАЙЛО - ПРО ДЕПРЕСІЮ ТА АРЕСТОВИЧА х Уривок із стендап концерту "СЕКУНДА БАБАКА" 2023 року, 2023 [Відео]. URL: https://youtu.be/qaG_LTXGEhk?si=-WZij9XT_2hpZU9B (дата звернення: 17.05.2024).
18. Підпільний Стендап. Настя Зухвала - сольний стендап концерт 'Суцільні протиріччя' | Підпільний Стендап, 2024 [Відео]. URL: https://youtu.be/iSOg6A4ILqU?si=OsdwFg536_n6SLyG (дата звернення: 12.05.2024).

19. Підпільний Стендап. СЕРГІЙ ЛПКО - СОЛЬНИЙ СТЕНДАП КОНЦЕРТ НА "СЦЕНІ 6" І Підпільний Стендап [ENG SUBS], 2023 [Відео]. URL: <https://youtu.be/O5mifB9gv9o?si=gKmsdpPTUDj0pYeV> (дата звернення: 15.05.2024).
20. Радчук В. Суржик як недопереклад/ / Укр. мова та літ.— 2000.— No 11 (171)
21. РБК-Україна. Настя Зухвала – про мобілізацію жінок, російських коміків і жарти, які всім набридли, 2024 [Відео].
URL: <https://youtu.be/gOFI4LZ5pCQ?si=LK5abXYf3O7mzmZF> (дата звернення: 01.06.2024).
22. Селіванова О. О. Теорія та методологія соціолінгвістики. Зв'язок соціолінгвістики з іншими науками : монографія. Черкаси, 2011. 10 с.
23. Славінська І., Вебер Ю. Настя Зухвала: «Ми бідкалися, що ніяк не вдається зробити свій телепроект. Але виявилось, що це було на краще» // The Ukrainians. URL: <https://theukrainians.org/nastia-zukhvala/> (дата звернення: 31.05.2024).
24. Словник української мови : в 11 т. / АН Української РСР, Ін-т мовознав. ім. О. О. Потебні ; редкол.: І. К. Білодід (голова) та ін. Київ : Наукова думка, 1970–1980.
25. Це Ніхто Не Буде Дивитись. ЄГОР ШАТАЙЛО, КОМІК || Ми - останнє покоління, якому можна впарити Цоя? || ЦЕ НІХТО НЕ БУДЕ ДИВИТИСЬ, 2024 [Відео]. URL: https://youtu.be/cCKTA3PXLXg?si=iCgWROg_NpUY6wY (дата звернення: 01.06.2024).
26. Abbasova M., Salimli E., Imran M., Almusharraf N. Reframing Code-Switching in Anglo-French Humour: A Genre-Based Comparative Study // Open Cultural Studies. 2025. Vol. 10, No. 1. DOI: <https://doi.org/10.1515/culture-2025-0091>.
27. Adetunji A. The Interactional Context of Humor in Nigerian Stand-up Comedy // Pragmatics. 2013. Vol. 23, No. 1. P. 1–22. URL:

https://www.researchgate.net/publication/273513254_The_interactional_context_of_humor_in_Nigerian_stand-up_comedy

28. Akeel E. S. Investigating Code Switching between Arabic/English Bilingual Speakers // English Linguistic Research. 2016. Vol. 5, No. 2. P. 57–64. URL: <https://www.sciedu.ca/journal/index.php/elr/article/view/9791>
29. Al-Quran G. Code-Switching in Jordanian Stand-Up Comedy: A Humor Tool and a Means to Reflect Social Diversity // Journal of the Arab American University. 2022. Vol. 8, No. 2. P. 13–26. URL: <https://www.aaup.edu/sites/default/files/2022-12/Code-Switching%20in%20Jordanian%20Stand-Up%20Comedy%20A%20Humor%20Tool%20and%20a%20Means%20to%20Reflect%20Social%20Diversity.pdf>
30. Aranda L. The Use of Code-switching in Stand-up Comedy: Gabriel Iglesias // Israeli Journal for Humor Research. 2014. No. 6. P. 71–86. URL: https://sfilev1.static.com/image/users/122789/ftp/my_files/International%201-6/5-Stand-up%20comedy-Lucia%20Aranda.pdf?id=19860061
31. Boersma P., van Heuven V. Speak and unSpeak with Praat // Glot International. 2001. Vol. 5, No. 9/10. P. 341–347. URL: https://www.fon.hum.uva.nl/paul/papers/speakUnspeakPraat_glot2001.pdf
32. Boersma P., Weenink D. Praat: Doing Phonetics by Computer : manual and tutorials. Amsterdam : University of Amsterdam. URL: <https://www.fon.hum.uva.nl/praat/>
33. Gumperz J. J. Discourse Strategies. Cambridge: Cambridge University Press, 1982.
34. Gutiérrez, John R. (вересень 1985). "Джон Амасте та Лусія Еліас-Оліварес (ред.), Іспанська в Сполучених Штатах: Соціолінгвістичні аспекти. Cambridge University Press, 1982. Стр. 434"
35. Kent K. Morphosyntactic Analysis of Surzhyk, a Russian–Ukrainian Mixed Lect.

- Minneapolis : University of Minnesota, 2012. URL:
<https://hdl.handle.net/11299/137718>.
36. Mintz L. E. Standup Comedy as Social and Cultural Mediation // American Quarterly. 1985. Vol. 37, No. 1. P. 71–80.
37. Palani H., Bakar F. A Case Study on the Use of Humorous Code-Switching in Harith Iskander's Stand-Up Comedy Shows // LSP International Journal. 2023. Vol. 10, No. 2. P. 13–26. URL:
https://www.academia.edu/168349525/A_Case_Study_on_the_Use_of_Humorous_Code_Switching_in_Harith_Iskander_Stand_Up_Comedy_Shows
38. Praat Workshop Manual / Stanford University Linguistics Department. Stanford, 2010. URL:
https://web.stanford.edu/dept/linguistics/corpora/material/PRAAT_workshop_manual_v421.pdf
39. Salimli E. M. Language Switching in English–French Humorous Discourse // Filologiya məsələləri. 2025. No. 4. P. 112–117. URL:
<https://filologiyameseleleri.com/pdf/2025/n4/112-117%20Elcan%20Salimli.pdf>
40. Styler W. Using Praat for Linguistic Research. Version 1.9.2. [S. l.], 2023. URL:
<https://github.com/stylerw/usingpraat/raw/main/UsingPraatforLinguisticResearchLatest.pdf>

ДОДАТКИ

Додаток 1

Транскрибована версія виступу Насті Зухвалої - "Настя Зухвала - сольний стендап концерт 'Суцільні протиріччя' | Підпільний Стендап" [12]:

Вітаю вас, друзі! Щиро вдячна, що ви прийшли сьогодні на цей концерт. Для мене зараз виступати зі стендапом – це величезна радість. Я серйозно. Я супер кайфую від виступів на стендапі, але так було не завжди, так було, поки я не відкрила для себе цей неймовірний лайфхак. Зараз я отримую максимум від своїх виступів, і я, якби не пройшов мій виступ, я завжди задоволена собою. Якби я не зганьбилась, я завжди задоволена, тому що в мене є виправдання на всі часи: адже я виступала для найвибагливішої аудиторії в світі – для українців. Бачили колись задоволених українців? Побачите – сфоткайте, будь ласка, скиньте мені в директ. Ну, дивіться, навіть якщо українці за тебе проголосували, це все одно не означає, що ти їм подобаєшся. Особливо якщо вони за тебе проголосували, навіть якщо мова йде про Євробачення. І я розумію, що ми... ну, завжди були такі... українці завжди були такі. Нам завжди все було недостатньо добре, і треба було ідеальніше за ідеальне. Але зараз ми знаходимося в унікальному історичному моменті, коли те, що українці – це найвибагливіша публіка в світі, абсолютно виправдано. Ну спробуйте вразити українця, коли ми з вами всі живемо надзвичайно насичене життя. Таке насичене, я приведу вам приклад. Нещодавно я прокинулась від вибухів під час чергового масованого ракетного обстрілу, і вже ваша реакція говорить про те, що я права, бо ви сидите такі і що? І що? А розкаже щось, що ми не чули? Так не думали про те, що для більшості населення планети достатньо одного масованого ракетного обстріла в житті, щоб ти був королем вечірок назавжди? Щоб тобі кожен раз казали: «А можеш ще раз розказати, як ти бачив бомбу?» Єгор, всім пофіг, що в тебе народився первісток! Це нікому не цікаво. І вона так, бало летіло, да, о, це наш король, завжди треба його запрошувати. А я знаю, я знаю, що я виступаю для українців. Відповідно, моя історія дещо цікавіша. Отже, нещодавно я прикинулась від вибухів під час

чергового масованого ракетного скучного, нецікавиного обстрілу, і мене засліпило яскраве світло. І перше, про що я подумала, було: «О, це що, вже ядерка?» Не без оптимізму. Але я швидко зібралася, зібралася така: «Так, якби це була ядерка, я б зразу осліпла, значить, це не вона». І вже наступною моєю думкою було: «О, так, може, це я вже йду на світло до Бога». І тільки третьою думкою було: «А , блять, Світанок!» Відчуваєте, яке насичене життя ми з вами живемо? Ну, дивіться, ще перші півні не співали, **ще ні один менеджер не назначив жодного мітінга**, кур'єри Глово і ті ще сплять. А я вже встигла пережити екзистенційний досвід потенційної смерті від ядерного вибуху. А що в тебе нового? Бюргер зі Страсбурга? Що робив? Вчора стрих катишки на светрі? Ну, нас не знімають про таке репортажі. Я не уявляю, що собі думають зірки світового шоубізу і як вони планують вражати українців. Ну, дивіться, ви знали, що нещодавно в Україну приїжджав один з учасників гурту Металіка? Так, отож, так! Отож, ну я на вашій стороні! Ну я розумію, тому що... Ну, вибач, ну вибач, бач, один з учасників гурту Металіка. Скільки? Скільки диверсій на Кримському мосту ти зробив? Ні, скільки в якій бригаді служиш? Ну, я не знаю. Ну, може, тобі дали потрогати жабу Буданова? Ну да. Дай нам, дай нам хоч щось! І тим не менше ця людина заслуговує на повагу, він приїхав до нас підтримати Україну. Але я розраховувала, що нас підстрахують українські журналісти. Але проблема в тому, що українські журналісти виявились українськими ніж журналістами. Саме тому в повідомленнях про його приїзд вони навіть не вказали його ім'я і фамілію. Вони так і написали: «Один з учасників гурту Металіка». Ні, я вдячна. Я вдячна, що там не було написано: «О, якийсь подлатий хуйвиля з автобуса». Хотілося, знаєте, проявити трошечки поваги. Я не думала, що під час такої кханалії це є про наші будні. Я не думала, що в такі часи люди можуть адаптуватися. Але ми, українці, це зробили. І я говорю про це як про наше досягнення. Українці справилися з цим настільки добре, що в нас навіть є люди, які адаптувались занадто. В мене є знайомий, який встановив собі додаток сейсмічної активності, щоб не пропустити землетрус. А більше тобі нічого не загрожує, нічого більше не загрожує. Правильно? Дивіться, я не буду

встановлювати собі додаток сейсмічної активності ніколи. Тому що, якщо в Україні відбудеться ще й землетрус... Ну що я можу сказати? На всеволю Божу. Господи, я зрозуміла твій задум, я зрозуміла. Ну, там навіть якщо я вилізу **з-під завала мене йобне блискавкой, Зєвс такий: "ти сі успокоїш чи не?"**. Більше того, я пишаюся тим, що українці не припинили приймати життєво важливі рішення. Моя близька подруга народила свого первістка в ці часи війни. І от від неї я дізналася досить пікантний факт. Скажіть, будь ласка, чи знали ви, що іноді жінка не може народити, тому що дитина не хоче народжуватися? Ну, вона буквально забивається вище в лоно матері і не хоче ходити. Я не знала про це, тому цілком щиро спитала: «А це що, після 24-го така хуйня почалась, чи раніше були випадки?» Це дуже підвищило моє очікування до моїх потенційних пологів. Ну, ми ж всі з вами бачимо, що до такого могло би додуматись тільки найобдарованіша дитина. Така дитина, яка ще в лоні матері, в таксі почула новий хіт Патапа і така: «Розбирайтесь з цією хуйньою самі». Ну просто дивіться, раніше, коли я думала про свої потенційні пологи, єдине, що мене цікавило – це як їх уникнути. Але тепер... тепер я хочу більшого! Тепер я... я хочу фієрії! Я хочу карнавал! Я хочу, щоб мою дитину доставало четверо акушерів, упираючись, ну в кошетку, поки вона їм кричить: «Ви що там, вже судову реформу прийняли? Що ви...?» Лізете! Я така: «Може ж не ходити в школу, сонечко, ці люди нічого не можуть тобі розказати!» Я відчуваю, що українське суспільство не просто адаптувалося, українське суспільство сьогодні прямо в ресурсі. В ресурсі настільки, що в нас стали з'являтися сили на те, що я називаю давоєнний зайом. Наприклад, українське суспільство вже достатньо міцне, щоб знов зайобувати курців щодо куріння. Я бачила нову соціальну кампанію, і там на банерах було написано: «Куріння не на часі». Я почала згадувати події свого життя і, чесно кажучи, важко згадати період, коли б куріння було більш доречне, ніж зараз. Всі ці часи виглядають як один гігантський рецепт від лікаря на куріння, якщо ви планували почати курити і не знали коли, то кращого моменту, ніж зараз, не буде! Або буде, хуй його знає. Але далі було тільки гірше, тому що наступним реченням там було написано: “Турбота про здоров'я твій вклад в

перемогу і я така: "Господи, що відбувається? Невже, неville це цей розкол тектонічної плити?" І я бачу, як народжується ще один фронт. Нам вже ж мало гумористичного, економічного, мірмішельного, песпатронного... Який там ще є? Ну, я не хочу. Я не хочу, щоб у нас з'явився ще зожний фронт, щоб мій сусід, вертаючись додому з спортзала, казав: "Сьогодні пішов в контрнаступ на зожному фронті, зараз прийду додому, штурмую холодильник, там броколі." Я не хочу, я не хочу і турботи про здоров'я, твій вклад в перемогу. Ви відчуваєте, наскільки поблажливо це звучить? Так, ніби держава прямим текстом каже: "Мирняші, ми вже настільки на вас не розраховуємо, що просто просимо вас не створювати зайвих проблем." Ну, вони буквально кажуть: "Мирняші, будь ласка, не вмирайте!" І мені соромно, бо здається, що ми не справляємося, а інакше чому в Україні досі існує таке явище, як банджі-джампінг? Ні, я можу зрозуміти бажання пригнути з моста, але не можу зрозуміти, нахуя там. Та отускака! Невже в Україні досі лишилися люди, яким бракує екстриму? Просто що це? Ну, взагалі, легко вирішити. Просто дочекайся повітряної тривоги і пиздуй до тещки, бери свій скейтборд, гіроскутер, захвати мачалате... В чому питання? Я почуваюся знеціненою. Ну, я дуже самовіддано курю, розумієте? Ну, я буквально не можу курити більше. Сьогоднішній концерт – це ваш вклад в мою турботу про здоров'я. Бо, бо це перша година доби, коли я не курю безперервно. Ну, я впевнена, там на акцизі вже набігло на крило байрактара. Турбота про здоров'я, відчувається, що українське суспільство... Ну, знаєте, прям уже в ресурсі. Уже хочеться змін, цей ентузіазм хочеться будувати стадіони, будувати дороги, по знімати бруківку, згадати, що не можна кидати її в Київміськраду, покласти бруківочку назад. Почалися законодавчі зміни, але чесно кажучи, ну, з'явилися деякі підступні закони. Я не розумію, чому нам потрібно було саме зараз впровадити нові норми щодо курців. Тіка! Невже це наша основна проблема законодавча? Ну, я так собі це і уявляла. От МВФ, от він шле ці транші, шле да, а де всі гроші? Правильно, прокурено. Ну, де гроші? Все! Всі пішли на парламент аква. Це очевидно. Найбільше в саме серце мене вразив оцей закон, з яким... Ну, короче, ну досить скоро в Україні більше не буде смачних сигарет, а будуть

тільки галімі. Ми кажемо "До побачення" Вінсону з чорнічною капсулою і кажемо "Привіт" синій Бонд. Чому? Ну, навіщо нам це потрібно? І я дізналася, що цей закон прийнятий для того, щоб діти і підлітки не починали курити, тому що ці сигарети вони смачні, і дітям таке подобається. І я подумала: це надзвичайно логічно. Ну, ну де ще в цьому капіталістичному світі дитина може спробувати щось смачне, окрім як закурить сигарету? І вона така: "Нахуй, кіндерпінгві, будь ласка, ротман з вишнею!" Не більше важко, через те, в яке положення мене це ставить. Тому що я за крок до того, щоб захищати права підлітків курити одноразки. Ну, я вже така: "Я не за себе прошу, подумайте про дітей!" Подумайте про дітей. Ні, але серйозно, давайте трошки візьмемо їхнього контексту. Ну, дивіться, це у нас з вами війна, а у них війна плюс ЗНО. Ну, ви бачили, наскільки зараз цілеспрямовані діти? Господи, в них з третього класу вигорання, вони маленькими ніжечками своїми йдуть, ці баули тащать. Ну, може, це було б і нормально, щоб колись в п'ятницю дома мама зробила кальянно? Може, це було б справедливо? Просто я не хочу, не хочу, щоб ми стали оцім суспільством, знаєте, яке забирає все класне і натомість не дає нічого хорошого. Цим суспільством. Так, боться давай сюди з Вовою одноразку манга, маракуя, да візьмеш на кухні, батін, красний лакістрайк. Ну, воно це без цієї хімії, воно органічне. Я не хочу. Таке не люблю. Росіян не люблю. **Знаєте лі, нема симпатії.** За останній час я дійшла висновку, що я б не любила росіян. Навіть якби не була українкою. Ну, тому що огида – це здорова реакція людини на росіянина, тому що, ну, росіяни, ну, серйозно. Ну, вони нічого не роблять до діла. Ну, нічого. Ну, вони навіть помирають галімо. Я бачила статистику, що за добу на Росії від коронавірусу помирає 35 росіян. 35 росіян в найбільшій країні світу. Ну, а, ну, це не повна шрутка. Ну, таке враження, що навіть коронавірус такий: "Всі, я таке враження, що коронавірус вирішив бути свідомим і вийти з ринку Росії." Як тобі таке, Нестле? А ми ж розуміємо з вами, розуміємо, як таке могло вийти. Ну, це ж все тому, що росіяни гнилі як люди. Ну, тому що, якби вони вчинили гуманно, якби вони послухали українців, які з першого дня казали їм: "Виходьте на площі, влаштовуйте акції масового протесту, допоможіть Україні," якби вони це

зробили, до цієї пори вже б хтось заразився і помер, і вони б допомогли Україні. А як ти заразишся коронавірусом на одиночному пікеті? Мене дуже засмутила ця статистика. І короче, я хотіла, знаєте, якось себе підбадьорити, тому почала гуглити, скільки росіян вмирає від алкоголізму. Відповідь: недостатньо. Ну, я розраховувала на це. Розумієте, ну це все-таки їх національна дисципліна, в якій беруть участь всі – і старі, і діти. Ну, але, ну, за моїми розрахунками, десь 200 росіян на добу. Ну, це не серйозно. Ні, я розумію, що мене розбалували сили оборони України. Я розумію, але ну, що я можу з цим зробити? Я живу в Україні. Ну, у нас ЗСУ стільки робить до обіда. Ну, ще, ще ніхто не ходив на кохви, вони вже ці окупанти перепливають річку Стікс, і я впевнена, що така нікчемна статистика тільки тому, що ці ледачі нездари просто не хочуть заробити собі на смертельну дозу алкоголю. Не робіть і падлюки. Ну, я думаю, що я можу це рекомендувати як сімейне дозвілля. Я цілий вечір провела, гуглячи, скільки від чого вмирають росіяни. Я не знаю. "Ну, може на Різдво, коли зберетеся, знаєте, така активність. Ну, не те щоб це щось кардинальне, але якась... але якась там одна-дві молекули серотоніна та й виділяться, а це якби на дві більше, ніж в мене є зазвичай, відповідно. Ну, я гуглила про все, і чесно кажучи, ну скрізь результат, ну такий собі. Ну, нічого особливого, ну єдиний конкурс, де росіяни проявили себе більш-менш гідно, це рейтинг країн з найвищим рівнем самогубств. Але скажу, як мій батько після обласної олімпіади: друге місце. Друге місце, господи, ну, ну знаєте, кому вони програли? Є у вас ідеї? Японія. Чого Японія? Ну там має бути гірше, ніж в Росії. Ви ж... ну Корея яка? Корея, півні? Ну там заборонено самогубство, ви новини читаєте чи ні? Може є Швейцарія. Це що, типу: "Ну побачити Швейцарію і померти", ну типу я вже добрався в Швейцарію, більше в мене планів на життя нема. А це що, окрема держава? Ладно, я скажу вам, я скажу вам, я скажу, ви все одно не вгадаєте, ще ніхто не вгадав. Значить, вони програли Гаяні. Знаєте, що таке Гаяна? Це країна. Ну давайте без цього. Самотня боса – це країна. Ну і я... я можу зрозуміти, жителів Гаяни, може вони того і коять суїциди, тому що їм задовбали, що ніхто нічого про них не знає, ніхто не пише їм. Що ви там в Гаяні? А варто тобі сказати: "Звідки ти?" Починається оцей цирк.

Самотня боса. Я б не терпіла цього. Я б не терпіла. Але росіяни програли Гаяні. Ну, вибачте, а як же оце все? **"Россия не может проиграть, россия не может проиграть"**, а це що? Я питаю, що це блять? Ну чого росіяни хоч раз в житті не могли б, ну знаєте, ну зібратися, докласти зусиль? Чого вони не могли взятися за руки і почали водити хоровод над урановою шахтою? І вже після цього кричати, що вони можуть повторити, не здається? Я думала, є в росіян якісь таланти. Ну, знаєте, все в світі тяжіє до балансу, не так часто можна зустріти людину, ну, ти дивишся і думаєш: "Ну, **який некрасівий, але зато який довбойоб**". Ні, ну Віктор Орбан справляється, але ну тим не менше. Ну, не так часто. Я подумала, в росіян теж мають бути якісь таланти. Ну це просто неприродно. Мені довелося копнути, але я знайшла. Я знайшла унікальний талант у росіян. Я вважаю, що ніхто більше в світі не має цього таланту. Я вважаю, що росіяни – це найкраща і найбільш вдячна публіка для бамбшки. Це не очевидно. Це не очевидно. Але між бамбшкою і стендапом є дещо спільне, і це те, що дуже важливо, як реагує публіка, чи вона підтримує, ну, чи вона заряджає виконавця, так би мовити. І от росіяни реагують ідеально. Згадайте, там один раз щось йобнуло в Криму, там. Бабушка ба... Це аудіонаркотики. Просто уявіть, просто уявіть, який заряд мотивації і підтримки отримав артилерист, коли це побачив. Що це, якщо не овації для артилерії, що це? Українці – жахлива публіка для бамбшки, найбільш невдячна, тому що у нас масований обстріл, масований обстріл. А ярмарка що? Правильно працює. А звідки я знаю? Бо я на ярмарці. Я на ярмарці. Ні, вибачте мене, я вирішила, що я сьогодні куплю кабачки. Значить так воно і буде. Мені байдуже, хай там хоч Третя Світова. Я вирішила, що вони будуть гнити в мене в холодильнику, і ніяка вонюча ракета мене не зупинить. **Найкраща публіка для бамбожки живе в Бєлгороді**. Ну, серйозно. Їх ніби Господь в тім'ячко поцілував. Це такий талант. Ну, там люди так живуть. Ну там сер. Там хтось наступив на пакет з-під сока, пустий – вони вже всі в підвалі. Вони вже не мають за все, що це. Якщо не заклики на біс для артилерії, і українці – щедра душа. Як не уїбати ще раз, коли публіка просить. Все для вас! Я знаю, що Україна не прагне до інтервенції, але це просто спостереження: чи не здається вам, що

Білгород можна було б захопити, маючи з собою коробку пітарти? Чучилобданова. Я думала, що росіяни чимось можуть мене здивувати. Ну, мені здавалося, вони досить просто влаштовані. Я вже все зрозуміла. Але бачите, знали, що росіяни, виявляється, засуджують нас, українців, за те, що ми, бачите, радіємо смертям їх солдат. Я коли вперше це побачила... Ну, я думала, в мене буде опік під носом, бо я... я думала, я зараз втрачу свідомість від гіпервентиляції. Я така: "Як тобі могло прийти в голову сміття, що комусь в цьому світі не похуй? Що ти там засуджуєш? Всім насрать!" Нікому не повинно бути діла до того, що засуджують росіяни, тому що всі тепер в курсі, що схвалюють росіяни. А схвалюють росіяни переважно геноциди, концерти Баскова. **Якби можна було зробити геноцид на концерті Баскова - то це и есть русская нирвана.** Ну повірте мені, я не чекаю від росіян багато. Ну я розумію, що є речі, які просто не для них. Ну емпатія чи мить жопу. Я не вимагаю, але ж ну тут досить прозора ситуація. Ну це ж очевидно, що росіяни назавжди втратили право експертності в питаннях моралі. Це неприродно. Це як прийти в книгарню, побачити там книжку: "Саддам Хусейн о гуманізмі. 10 благодійних вчинків ХАМАС". Ну просто неймовірно. Але найгірше для мене це те, що вони мерзенні лицеміри, тому що дивіться, їм можна радіти смертям своїх солдат, а в Україні має бути траур. То єсть, вони такі колінка, малінка під ладу колінку, а в Україні має бути панахида. Я, я блять правильно це? Поняла! І саме це отруює мою радість. Я не можу радіти, бо я знаю, що росіяни не дуже-то й засмучені. **Русская жена** ставиться до цього питання по філософськи. Вона така: **"интересно, сколько это в колготках"**. А для Російської дитини це об'єктивно краще, бо тепер її будуть пиздити на 50% менше, і ще будуть гроші на сухарики. Чого раптом я маю радіти? Ну, мені здається, що для більшості росіян похоронка – це, знаєте, такий абонемент, за яким ти можеш набухатися, як свиня, в кожен божий день року. Тільки головне перед цим сказати пароль: "Ой, сьогодні Ванечка мій приснився, надо пом'янути". Ну, все. Букає весь Хантамансійськ. Я людина досить агресивна і нарвана. Я розумію, ви такі... не може бути. Ну, я розумію, такки неможливо повірити, що ця квіточка... ця ніжна пелюстка. Що дивовижно,

я почала займатися своїми нервами тільки після початку повномасштабного вторгнення. Але згадуючи свої методи, ну знаєте, я... я трохи кринжую. Я згадую літо 22-го року, і така: настюх розмальовка антистрес. Згодом я хотіла освоїти медитації, але там теж трошки не склалося. Я хотіла бути продуктивною і ввімкнула медитацію англійською, а там першим реченням було: "Please find the safety place". Я така: "Вестернер, йдіть нахуй!" Зрештою, я знайшла медитативне хобі для себе і не знаю, як я не додумалась до цього раніше. Ну, зараз я ходжу в парк годувати птахів, і це прям підходить мені, це мій вайб. Більшу частину життя я навіть виглядаю як людина, у якої має бути в кишені жменя зерна. Якою би я не здавалася вам на сцені, в душі я оця жіночка з парку з "Один вдома". Ну, оце для мене. Я ходжу в парк годувати птахів, але є нюанс: мені вдається нагодувати тільки голубів. Я хз, де всі інші птахи, імовірно, лежать зацьовані десь в канаві. Раніше я не знала, що голуби такі агресивні. Серйозно, тати кидаєш їм зерно, а вони поведуться як піраньї, які побачили коров'ячу ногу. Я спостерігала за ними і така: "Господи, як хтось, дивлячись на це, міг вирішити, що це і буде наш символ миру?" Я не забобонна людина, клянусь вам! Ну, може, може в цьому питанні. Короче, я прив'язалася до своїх голубів, і в один із днів я почувалася дуже сентиментальною. І в якийсь момент я почала до них сюсюкати, але чомусь зробила це в голос і російською. Я знайшла себе в моменті, коли я стою посеред парку і кажу: **"А кто это у нас тут такой прожорливый?"** Піднімаю голову – там якась мамочка з парку веде свою дитину. Ну, повз мене йде сусід, говорить по телефону, я така: "Він дзвонить в СБУ." Мені ніколи не відмийтсья від цього сорому, просто жахливо. Я була така розчарована в собі, тому що вже давно не говорю російською, нічого російського не дивлюся. Я стараюсь, ну, все, я **забарикадіровала цей "русский мир"**. Але в якийсь момент я трохи подрозслабилась, і ти знаходиш свою психіку, де вона така: "Мама любить." Давай я... Я розраховувала, що оця космополітка, оця "Гражданка мира" вже наконєц-то сконає, але воната коли це... Закінчиться, допоки мене не почали кенселити зо захисників в Твіттері. Я хочу принести свої вибачення, я розумію, що не права і що не мала права звертатися до голубів російською. Я знаю, що

голуби не заслуговують на таке ставлення. Я знаю, що в еволюційному ланцюжку вони значно вище за росіян, хоча б тому, що легко збираються в організовані групи. Ну, і за своїх я можу поручитись, їх не рожене амоновіц. Ну, ви ж розумієте, там не такі птахи. За ці два роки в мене дуже змінювалося ставлення до російськомовності. Зараз, коли я чую десь російську, я просто така: "Іду далі по своїм ділам." Бо я лояльна. Це правда, це правда. Я переосмислила це, тому що, знаєте, я подумала, що говорити українською не було для мене викликом. Ну, я стала говорити українською в тому числі через те, що я гадаю говорити російською, розумієте? Ну, мені... ну, мені говорити російською, ну, це як лизнути бурята. Я не хочу. Я не, ні, я розумію, я розумію, ми живемо у вільній країні, де кожен має право лизати бурята стільки, скільки йому треба. Я не планую обмежувати це право. Головне, щоб це було з активної згоди бурята. Ну, я просто переосмислила це. Я подумала, що х... Ну, є ж багато речей, яких я не розумію, які роблять інші люди, і це нормально. Ну, знаєте, є люди, які не можуть зайнятися сексом, щоб не попсіяти одне на одного. А мені що? Мені головне, щоб вони мене не кликали до себе. Ну, мені... збочення! Є люди, які ходять за гроші на концерт Поплавського, і я їх не засуджую, це їх вибір. Я не знаю, є навіть ті, хто добровільно йдуть в Містер Кед, щоб там їсти, знаєте, заказують цю піцу з ананасами, пхають її собі в рот. Надіюсь, не для того, щоб ковтнути. Але це їх право. Це їх право. Лишилась єдина категорія людей, знаєте, чи я, російськомовність, прям деморалізує мене, і це підлітки. Це підлітки! Ну, тому що підлітки – це ж завжди була найпрогресивніша аудиторія, люди, які першими хапають всілякі тренди. Це ми пояснювали батькам, як користуватись інтернетом, а не навпаки, чи не так? Я розраховую на підлітків, коли ти бачиш підлітка, який говорить російською. І тут ще є нюанс, що, ну, навряд чи тобі вдасться нічого не дізнатись про його музичні смаки. Розумієте? Ну, бо у підлітків ця партитивна колонка, ну як вегетативний відросток. Воно може відсохне десь років до 25, але поки воно є і звітиграє маргенштерн, і мене це лякає. Розумієте? Я дивлюсь на це і така: "Боже, правий, це стара дитина, це стара дитина йде в поясі з собачою шерсті і каже, що раніше було краще. А пломбір, о

який був пломб'ір, не то що зараз!" Так не повинно бути. Я розраховую на підлітків. Ну, я розумію, що така реакція в мене через мій власний егоїзм, тому що я відчуваю, що я вже наближаюся до того віку, де мені самій потрібен буде вплив підлітків. Розумієте? Ну, я розраховую, що підлітки будуть достатньо прогресивними, щоб це випромінювання зрикошетило на мене, і я не стала цією людиною, яка постить фотки в фейсбуці, де обнімається з пам'ятниками. Я розраховую, що підлітки врятують мене від цієї долі. Я не хочу одного дня отямитись в маршрутці, де в мене один телефон грає "Со звучком" і там Шерінгтон такий: "Ймойо, мама дзвонить". Підлітки, я розраховую на вас! Я дійшла висновку, що все має своє місце і час, навіть якщо це помилка. Наприклад, тіктоніка в 2008 – це була помилка. Але якщо в 2024 ви бачите дорослу людину, яка танцює тіктонік, то вона волає про допомогу. Ну, будьте милосердні, допоможіть їй. Це шкідливо для неї самої, в неї всі диски нахуй повилітають. А що народ? Є люди, які навчилися жити кожен день, як останній. Розмов то було. Скажу вам чесно: я живу кожен день, як останній, але тільки в тих випадках, коли це в моїх інтересах. Тка викидати сміття, а що, як цей день останній? А вже завтра це може бути взагалі не моя проблема. А є люди, які паряться за ядерку. Хуєнна стратегія: русня давайте в'їбем мільярд на пропаганду, щоб двом людям в Києві було тривожно. Я одна з цих людей. Ні, серйозно! Я парюсь за ядерку, але конкретно мене хвилює те, що після ядерки я можу вижити. Ну, мені це взагалі не треба. Я не хочу, я не хочу розгрібати все те, що треба буде розгрібати після ядерного вибуху. Розумієте, про що я? Ну, **я і так не на піке ресурса свого**. Ну, мені воно по графіку, ну, в мій тайм-менеджмент ця ядерка нікуди не пишеться. Я не хочу, щоб потім ще мені треба було сидіти і читати в телеграмі, що он ухвалило резолюцію, що вбивати мільярд людей – це дуже сильно погано, геноцид – це так сильно некрасиво. Ай-яй-яй. Десь через місяць вилізе цей ванючий магате зі своїм звітом, де вони напишуть: "Це був вибух. І він був ядерний!" А я нагадую, я пережила ядерний вибух! Чого я маю терпіти ще це? Ну, я до того, що є люди, яких не змінить навіть ядерний вибух. Ну, не на молекулярному рівні, звісно, і в Україні теж такі люди є. І я не

знаю, як переживши ядерний вибух, я знайду в собі адекватність і самопожертву для того, щоб, ну, якось м'яко відреагувати, якщо хтось з українчиків скаже мені: **"А вот, а может мне кто-то объяснит, а что не так с Дудем?"** Ну, я може продовжу жити, але переважно в тюрмі. Загалом це ніби якась суперздібність. Знаєте, в такі буремні часи жити як в якомусь інфобункері. Я зараз про цих людей, які пишуть в чат під'їзду під час блекауту: "А що у нас зі світлом?" Ну, ти присядь, прям є новини, я зараз тобі поясню. Я зараз поясню. О, моєму чату під'їзда там одна жіночка пішла далі і написала: "А може мені хтось пояснить, що це у нас зі зв'язком?" Я така: "Навіщо ти ставиш питання, на які ти сама знаєш відповідь?" Ти знаєш, і я знаю, і ми обидві знаємо, що весь зв'язок взяли і продали в Європу. Все, зв'язок спакований по коробках, він їде в Чехію. Не пали контору. Можливо, я не надто гарна людина, але чесно кажучи, я кайфую спостерігати за людьми, коли вони починають скиглити, коли відбулося конкретно те, про що їх попереджали. Від початку повномасштабного вторгнення моє життя поділяється на три етапи побутово. Ну, перший етап – це слухати, що зимою нам піда. Другий етап – безпосередньо піда зимою. Третій етап – слухати, що тою зимою це ще була не було. От тепер о вам, крижка вам всім гаплик. Саме тому холіварів в чаті під'їзда я і не зрозуміла. Ну, знаєте, я готувалася. Ну, правда, я готувалася до блекаутів, до всього цього. Я все зробила, що могла. Ну, я купила і цей якоффлоу, і якісь портативні ліхтарі, павербанки. Я настільки пустилася берега, що я навіть купила оцей знаєте портативний газовий пальник, як у йобнутих кемперів. Ну, якщо ви його будете купляти, будь ласка, обіцяйте мені, що ви візьмете в комплекті з вогнегасником, тому що в перший же день я ледь не спалила собі кухню. Але не дуже переживала через це, тому що в мене був План Б. Ну, навіть якби спалила, я би просто сказала господарю квартири, що це був шахет. Михайло, я вам завжди казала, що я цільпутіна номер один, а ви, і слава Богу, що мене не було на кухні в цей момент. Це диво Божа. Дивина! Я готувалась, правда, а і все одно виявилась не готова. Ні, я зрозуміла, дивіться, мій висновок такий: я зрозуміла, що я можу жити без світла, це не проблема. Я не можу жити без світла, коли у сусідів воно є. Коли я вперше опинилася в своїй знеструмленій квартирі,

я нічого не могла зробити. Я просто застигла на балконі, дивилась на сусідню будівлю і така: "Це що там?" Гірлянда? Ну, за дві секунди я перетворилась на свого батька. Я просто ходила туди-сюди і така: "А світло це вам у усіх кімнатах треба? Да кому воно горить це світло, кому, кому? Кота, котав, воно там горить!" Але найгірше відбулося тоді, коли мені ввімкнули світло назад, тому що я пораділа десь дві хвилини, потім помітила, що сусіди не вимикають. Розстроїлась. Я не хотіла знати, що я така людина. Розумієте, я не хотіла. Загалом, я вважаю, що нам, мілленіалам, блекауту це було корисно. Знаєте, ну це такий невеликий курс молодого бійця, тому що я зрозуміла, що я недостатньо знала про виживання. Бачили б ви моє обличчя, коли я зрозуміла, що коли нема електроенергії, ліфт не працює! Я просто така: **"Ілон Маск, це що таке? Ну.. Можна якось підключити якби ну якусь там лунную призму?"** Ну, а потім, потім... Ну, ви побачили мене, коли я дізналась, що весь цей час в моїй багатоповерхівці були сходи! Я така: "Це що? Платформа 9,3/4? Типу, я вже достатньо доросла, щоб їх бачити?" Зрештою, мені не дуже зрозуміла логіка всіх цих блекаутів від русні, тому що чесне слово, для мене це виглядає якоюсь мірою правда як курс молодого бійця. Я приведу вам приклад: я живу на 11-му поверсі, і коли немає світла, я маю підніматися пішечки в свою башту. І буду чесна, десь уже на сьомому поверсі я відчуваю, що в мене зараз буде мікроінсульт. Але один в один із таких разів я піднімалась, і в якийсь момент мене ніби осяяло... Це, ну, або це був крововилив у мозок, неясно, але я подумала: "Русня, а нахуя ви це все устроїли? Ви що думаєте, що я буду за своїм мікроінсультом підніматися на 11-й поверх?" І в якийсь момент така: **"Точно! Наверное не все русские такие, наверное нужно как-то с путиным договориться."** Ну, на це було розрахунок! Все, про що я думала, це те, що дайте мені два-три таких сезона, я так підкачаю ноги, що зможу душити було прямо ними! Це факт! Коли вдома нема світла – нехай робити! Питання: навіщо росіянам, щоб українцям було нехай робити? Ну, я просто питала себе... ну, припустимо, відбудеться отой самий страшний блекаут, після якого світла не буде ніколи! Добре, добре, скільки днів я собі даю перед тим, як очолити похід на Белгород? Просто, бо мені було нехуй робити! Друзі

мої, я була згодна дивитися YouTube, але ви самі це вирішили! Неймовірно зрештою. Ну, ну який у цьому сенс? Ну, слухайте, ну як росіяни збираються перемогти цілу націю істот, які бачать в темряві?! Загалом для мене, в зв'язку з оцим всім дискомфортом там відключення світла чи там летить ракета... ну, знаєте, оці дрібниці. Все, я зрозуміла, що для мене найскладніше – це слухати, як люди жаліються на це! Розумієте про що я? Ну, навіть моя бабуня, хоча вона надзвичайно сильна жінка, вона стільки всього пережила, навіть Мого діда, і навіть вона зламалась і почала ски...ти так! Ще, ну, мало того, що вона жалілася, так вона ще звинувачувала у всьому енергетиків. Я така: "Ну, та дійсно, ну це вони винні, ну звісно! Ну як це, чого це вони не можуть лагодити ТЕЦку, поки вона горить, в них що, в бригаді нема ні одного таргаріяна?" Так я зрозуміла, що ми, українці, стикнулися... ну знаєте, з унікальною проблемою! Ми єдина нація на цій планеті за всі часи її існування, яка стикнулася з проблемою завищених очікувань до комфорту під час війни. Ну, я боюсь, що ми вже за крок до того, що: "О, я ставлю цій війні нуль балів на TripAdvisor." Ну, я боюсь мемуарів з Києва, де буде написано: **"Ми не могли зайти в Інстаграм три дня і вже думали що нікагда не зайдем, а потім закончилось безлактозне малако"** Ми унікальні! Трохи гарних новин для фінала. Мабуть, трохи гарних новин. Ну і, мабуть, це найщасливіший спогад за весь цей час! Мій чоловік повернувся з Бахмута і привіз мені кошеня! Кошеня! Каня, ой! З того дня, як він привіз мені цього кота, я нічого не роблю. Я тільки знаєте, фоткаю його на телефон, копаюся в окситациновій ванні і роблю все можливе, **щоб не писати в Інстаграмі що "я щасливая мамочка двух ангелочков"**, і так кожного дня! Та що ви, короче, приготувала презентацію. Ну, як можна було в двох словах об'яснити? Я поняла! Ну, добре, розберіться по! Ну ми не будемо втрачати час, ми... ну, я извиняюся, я що... ну, із-за цих... ну, гляньте! Ну, подивіться, подивіться! Це найкрасивіший котик в світі! Це клянусь вам! Це не фотошоп! Ну, гляньте, гляньте! Я відчуваю, одна людина хоче подивитися! О, цей поводок! Поможіть мені! Поможіть мені з цим, цим поводком! Не виходить! О, дякую! Ми... команда! О, все! Я, я бачила! Я бачила! Ви, чоловіче, хочете дивитися кота? Давайте потримайте! О, ой, ну тут

ще люди, які хочуть подивитися! Ля, це я сюди лізла, щоб ви просто усміхнулись! Ви розумієте, що перед вами зараз, ну просто, ну довершеність! Легенда! Ідеал! Краще не існує! Ідеальний котик! Ідеальний котик! Ви разом з ним! Треба трошки попрацювати правильно, да? Ви, ну, коли ваша пані показує свою нову зачіску, ви так само реагуєте! Боріться за неї! Ну, от давайте! У вас другий шанс! Подивіться! В вас навіть не розширюються зіниці! В чому... що це таке? Юля, покажи їм, як треба реагувати! Божечки, бачили, бачили, як це працює! Так, далі! Так, розкажіть їм якийсь анекдот! В мене діло... Головне – розказати анекдот походу, тільки не про стоматолога! О, давайте просто! Так, не буде такого! Не в мою зміну! Дякую, дякую вам всім! Ми команда! Ми назвали її совушка! Повне ім'я – Совін'йон, але вона й досі відгукується тільки на... "Ну що ти бомбас?" Ну як пацани навчили! Так вона і відгукується! О, ви знаєте, ну, це просто неймовірна тварина! Ну покажіть! Ну, в мене ціла катасесія наступна! Будь ласка! Ну просто гляньте! Це вартувало кожної гривні! Айклауд! Наступну, будь ласка! Покажіть людям! Ну, дивіться, який погляд! Гляньте! Ну, от і вже такий, знаєте, от такий дорослий! І так ніби бачила ця твариночка щось... ну, щось визначне! Наступне, будь ласка! Це я її розказала, як пройшло голосування в конгресі! Як мені подобається в себе на сольнику! Це просто ахуєнно! Чо я маю стояти, якщо я можу посидіти разом з вами? О, дуже добре, дуже добре! Ну, подивіться, мій совічок! Але це мій молодший котик! Тепер покажіть старшого кота! А ні, вибачте! Це я лапки сфоткала! Портрет! Це довершеність! Все, показуйте тепер старшого кота! Я, я вже, знаєте, відчуваю себе оцією людиною! Да, достатньо йбнутою, щоб розповідати! Старший кіт мій, молодший кіт... Да, це мій старший кіт Маркіз! Як ви бачите, він теж дуже красивий! Але із нюансів, що... Ну, як людина! Мразь, конечно! Ну важкий характер в тварини! Але я... ну я не знаю! Ну я не знаю, як ми взагалі могли дізнатися, що він такий буде! Подивіться, яким ми його взяли! Подивіться! Ну, подивіться на цього зачухранця! Хто міг подумати, що воно виросте і буде зневажати мене?! Ну хто міг подумати? Йому плівать на мене завжди! Ну, ану! Подивіться на нього зараз! Наступне фото, будь ласка! Гляньте! Він навіть не дивиться на нас! Але я

відчуваю зневагу! Я, я знаю, що цей погляд означає! Наступне, будь ласка! От! Це фото я додала, **щоб ви розуміли, що я тоже не пальцем дєлана!** Встаємо, маркізик! Встаємо! Вмієте скакати в 3:00 ночі? Вмійте і просипатися, коли люди встають! Наступне фото, будь ласка! Це мужик, за якого я вийшла! Замуж! Я казала йому: "Серга, давай фоткайся." Він каже: "Настюха, це якась хуйня яка презентація з котами?" Я кажу: "Серженька, в мене там програма на 40 хвилин. Ну, ти що, ти дурничок чи що? Ну, я доросла жінка. Що, може, будеш писати жарти? Навіщо фоткайся, дурник?" Ну, наступне фото, будь ласка. Це їхнє перше фото разом. Я переживала, що вони не уживуться, але Господь послав мені найбільш ледачих котиків у галактиці. Максимальний рівень ескалації – це коли вони лежали і гарчали в напрямку один одного. Я така: "Коти, ми взагалі рухатися будемо якось?" Ну, наступне, будь ласка. Це фото я додала для того, щоб ви розуміли, з чим мені доводиться жити, але з іншого боку, тіпа "Винни, диви на світ такими очима." Наступне, будь ласка. Це фото я додала, щоб ви розуміли, що незважаючи на те, що я жаліюся на свого старшого кота, він живе ідеальне життя. Він проводить в такій позі годин 16 на добу. Я впевнена, в нього все добре. Це вони вперше пішли разом на діло. Пиздить ко. Я відчула, що вони достатньо розумні, щоб об'єднатися, і вони це зробили. Ну, ой, умнички! Наступне фото. Я думаю, їх об'єднало спільне горе, а саме цілий пакунок котячих костюмів. Після того вони і сплотилися. Просто уявляєте цей день, коли я так: "Я наряджаю совушку в костюм бджоли. Я сама щаслива, неймовірно." Наступне фото, будь ласка. Це магія. Варто було завести це поголів'я. Я хотіла хоча б для цього ще одне фото. Так, ви бачите, що Маркіз на цьому фото нещасливий. Він дивиться такий: **"Я не рожден для войны"** Оце все. Але я була щаслива 10 йобаних секунд. Невже я не маю на це право, моя Бубочка? Наступне фото, будь ласка. Це совушка попісяла і лягла. В цей момент я зрозуміла, що моє критичне мислення все. Я дивилася і думала: "Господи, яка ти красива, розумна. Це неймовірно обдарована тварина." Наступне фото, будь ласка. Блять. Виключіть, хватить вже цих презентацій. Треба зізнатися, що в мене дуже еволюціонувало ставлення до тварин за ці роки, і це відбулося конкретно через службу мого

чоловіка. Тут я маю вам дещо пояснити. Дивіться, мій чоловік любить всіх тваринок у світі, включаючи мене, але найбільше він тяжіє до собак. І все було б нічого, але в нього дуже специфічні смаки на собачок, розумієте? Йому оце... Ну, знаєте, лабрадор – це, ну, йому таке не цікаво. Йому завжди потрібно оця канонічна дворняга, сама нюча стая. Якщо в неї три ноги – о, лешпрояль. І коли він їхав на свою першу ротацію на Донбас, я... Ну, кожного разу, коли він виходив до мене на зв'язок, він скидував мені фотографію нової такої собачки. Я гляну, відкриваю фотку, ну, вона штиняє через екран. Я каюсь. Я каюсь, я відносилася до цього без прийняття. Я така: "Серог, може, ти ще походиш, повибираєш, може, десь там у сусідньому копі є якась корги, наприклад?" Але вже на четвертій ротації він скидає мені фотографію козла. Я кажу: "Серга, якщо ти прив'язався до ельказліно, я все розумію." Мій чоловік любить собак. Я погано ладнаю з собаками, але це пов'язано, ну, знаєте, це пов'язано не з собаками, це пов'язано зі мною просто... Ну, я вважаю, собаки занадто добре ставляться до людей, а я знаю себе як особистість і я знаю, що як особистість я не заслуговую на те, щоб хтось обіцявся від радості, бо мене побачив. І собаки, навіть коли роблять щось мерзенне, вони все одно роблять це ніби в інтересах людей. Ну, всі ж знають, да, що собачки люблять іноді під'їбати гамна. Та ну, я бачу таке в парку, я бачу... Я йду повз, там собачка трапезнічає, але для мене це все одно виглядає підтримуюче. Ну, я дивлюсь на це і така: "Ну, от бачиш, ти теж не ідеальна собачка. Ну, бачиш, ти їсиш гамно, і я дивилась." Колись всі помиляються. Собачка всі мають право на другий шанс, крім Світлани Лободи, звісно. Ну, пішла вона нахуй. Чого не буде того не буде. Отже, ви вже знаєте, що в мене є два кота. Це рішення рентабельне і надзвичайно розумне з якоїсь сторони. Не поглянь, ну чисто математично: два кота – це одразу в два рази більше гарнющіх мордочок, в два рази більше пухнастих хвостиків, цілих чотири лапки, які біжать тебе зустрічати. Бо інші чотири лапки їбали тебе вратан. Таке щастя! І якби хтось запитав мене: "Настюха, мати два кота – це зайоб?" Я б сказала: "Так, так, це зайоб, але це мій зайоб, розумієте?" Це для мене. Я просто... Я просто раніше не знала, чого мені треба для життя. Я не знала, що все, чого я

хочу, це витратити всі свої гроші на валіки для одягу і прокидатися від пришка в обличчя. Я не знала, що це і є мій рай. Мої коти навчили мене жити. Я розумію, ця фраза звучить так, ніби токсоплазмоз уже з'їв мій мозок. Я розумію, розумію, але це правда. Мої коти допомогли мені прийняти той факт, що життя – це суцільне протиріччя. А для такої максималістки, як я, це надзвичайно складно, розумієте? Ну, я не любила, коли ні, все так однозначно ще до того, як це стало мейнстрімом. Розумієте, про що я? Але мої коти допомогли мені. Бо дивіться, я люблю своїх котів. Я їх обожаю, я їх боготворю. Я готова вбити за них, але з іншого боку, я б сама подерла те, як мавпа газету. Я б видрала ці лапенята, красиві, малесенькі, які блять деруть мою нову шкіряну сумку. Не навиджу. Тварюга, бажаю, люблю, ненавиджу. І Серьга кричить: "Не бий!" А я не хочу бити. Я хочу видьоргувати лапи по одній, божественні. Виявилось, що з усім, що має для мене значення... Так. Ну, я приведу вам ще один приклад. Я люблю свого чоловіка, я поважаю його, я пишаюся ним, але що ви зараз бачите на цій руці? Правильно, ніхуя. А я, між іншим, скоро два роки за мужем. Да, ну типу ні. Дивіться, все не настільки погано. На весіллі обручки були, проте це був такий, ну, його побратими зробили нам обручки з підшипників, і це було романтично, але, ну, як ви розумієте, в кожну казку стукає реальність, і каблучки з підшипників, вони рано чи пізно в них починають корозію. От і, ну, але я вірна, я віддана дружина. Я носила. Я носила, навіть коли почалася корозія. Я носила. Ну, я зняла вже, коли я подумала, що, мабуть, скоро в мене начнеться гангрена. Ну, я носила. Мій чоловік не носив ні дня, бо він каже: "Це воно мішає воювати." Така Серьога, що за капризи? Вдів каблучку і воюй собі, що це за блаж? Неймовірно. Зрештою, рано чи пізно довелося визнати, що нам потрібні справжні обручки. Питання стало ребром ближче до нашої першої річниці. Мій чоловік, він, ну, добре підготувався до нашої першої річниці, придумав ідеальний варіант. Десь за три тижні до неї щодня він почав питати мене: "Що тобі подарує?" Я кажу: "Серьог, мені було би дуже приємно, якби ти сам обрав мені подарунок і порадував мене, і щоб це був сюрприз." Він каже: "Я можу так зробити, але тобі не сподобається." Але я люблю свого чоловіка, я його поважаю, я пишаюся ним.

Потім він зрештою додумався, прибігає до мене і каже: "Все, я придумав, я подарую тобі нам обручки на весілля." Це ті обручки, які мали бути в мене рік тому. І, мабуть, це було би нормально. Але виявилось, що він думає подарувати обручки. Це він просто скине мені гроші на карточку. Ну хай ця бабьоха біжить, вибирає, що їй там надо, ці цікальця. Хай вона робить своє бабське, а я... Нагадую, що я люблю свого чоловіка, я його поважаю, я пишаюся ним. Як ви бачите, в мене досі немає обручки. Процес затягнувся, і ми досі не купили їх. Ці обручки. Але я зрозуміла от що: не знаєте, якби мені було 20 років... Ну, в 20 років я б образилась, я б засмутилася, я б, може, навіть розплакалась. Але в 30 років я така: "Ти за це заплатиш. Ти за це заплатиш." Я покараю тебе гривнею. Бачить Бог, коли ця вакханалія з кільцями тільки починалася, в моїй голові було щось схоже на слово "бюджетний", але тепер... о-хо-хо, я оберу собі таку каблучку, щоби Роми доставали свої пальцерізки, коли мене побачать. А будуть бачити вони мене за чотири квартали. Якщо ви бачите божевільну... Ну, от таке – це я, це я. Але я люблю свого чоловіка, я його поважаю і пишаюся.

Додаток 2

Транскрибована весія виступу Сергія Ліпка - "СЕРГІЙ ЛІПКО - СОЛЬНИЙ СТЕНДАП КОНЦЕРТ НА "СЦЕНІ 6" І Підпільний Стендап [ENG SUBS]" [13]

Добрий вечір. Вітаю вас. Добрий вечір. Радий бачити, радий бачити людей, з якими я служив колись. Радий, радий бачити людей, з якими служу, радий бачити людей, з якими в майбутньому буду служити. Не знаю ще, як виглядаєте, може, ви – бо всім доведеться. Я безмежно вдячний вам за те, що ви прийшли. Я безмежно це ціную. Той факт, що ви розкупили квитки дуже швидко, там буквально за пів години, показує, що, швидше за все, ви знаєте мій матеріал, ви знаєте мене, і ми розділяємо з вами якісь спільні цінності. Тому що найгірше, що могло статися із моїм сольним концертом – це якби ми прям заганяли сюди людей. Якби ми вкидали рекламу, проплачували рекламу, щоб прийшли люди, які не розуміють, куди вони йдуть. Найгірше, що може бути – щоб прийшли

люди, які сидять і такі: «Куди сходить ввечері? **Покурить кальян чи може паржати підеш** на стендап?» Не факт, що їм сподобається. А ще гірше, якщо є якась, знаєте, дуже ініціативна людина в великій компанії, яка постійно відповідає за дозвілля. І от вона бачить рекламу мого сольника і радісно пише в загальний чат: «Шановні колеги з Young Business Club, останнім часом багато хейту в нашу сторону, тож пропоную піти відволіктися від війни, від військових...» Трошечки розвіятись на вечері гуморесок. Є! Ні, це не значить, якщо ви прийшли вперше – також нічого страшного, все буде добре. І я маю бути з вами чесний – для людей з Young Business Club завжди знайдуться місця на моєму концерті. Он там, за шторою, ми там стільці доставим, щоб їх видно не було. Ні, для тих, хто вперше, тих, хто не знає, хто я, дивіться – треба пояснити. Мене звуть Сергій Ліпко. Свого часу я був всесвітньо відомим стендап-коміком. От як так сталося. **Були времена о да**. Я поясню. Я був популярним українським стендапером в часи, коли український стендап не був популярний. От. Потім прийшла повномасштабка, я щось собі мобілізувався у Збройні Сили, і стався сплеск української комедії. Люди відкрили для себе український стендап. Коміки почали збирати велетенські зали, стали рок-зірками, коміки їздять в тури Європою, світом, збирають мільйони, мільярди, велетенські зали. А я сплю біля мурашника в спальнику. Я думаю: «Оце хороше время ти вибрав, Серг, для творчої паузи». Я дивився на це все зі злістю. І інколи мені здавалося, що український стендап так різко став популярним саме тому, що я перестав виступати в українському стендапі. Типу, хто міг подумати: от наш баласт, от хто нам заважав. Це четвертий сольник, написаний за час повномасштабного вторгнення. Це багато. Ого! І я радий, що я зробив це. Я радий, що вдалося зробити попередні. Тому що мені дуже сентиментально зараз повертатися. І коли я готувався до цього сольника, передивлявся той найперший, записаний в перші дні повномасштабки, в бомбосховищі, коли не ходило таксі, коли приїхало 40 людей, які там десь поряд жили, коли не зрозуміло взагалі, що буде відбуватися... Я зараз дивлюся на цю людину – і там виступає інший чувак. Я його не знаю. Я дивлюся і такий: «Господи, скільки оптимізму в очах! А скільки

волосся на голові!» О, я вам... ну, типу, дивіться, з кожним сольником я вже маю визнати – чубчик бореться, але чубчику все важче. Чубчик – я. Це, дивіться, можливо, останнім рядам не видно, хоча видно, кого я обманюю. Він бореться з усіх сил. Я на першому сольнику – подивіться – я там Іво Бобул просто. Оці кучері! Це не йде ні в яке порівняння. Що-що? Півострів? Півострів Крим? Це дуже сепаратистська заява, бо виходить, він відділився вже, братан. Ні, ми повернемо Крим. Все буде добре, чувак. Ох, так, регулярно щось прилітає. Тяжело. І знаєте, що несправедливо? Що нема такого, що, типу, немає волосся. Волосся є. І волосся багато. Просто воно все зосереджене ось тут – на задній частині голови. Тут прям його безліч. Тобто, якщо розібратися, виходить, що в тилівій частині голови волосся живе своє найкраще, найщасливіше життя. Просто що на фронтальну частину голови воно якось не дуже хоче. Бо волосся в тилівій частині – воно хитре, розумієте? Волосся в тилівій частині думає, що воно весь час проживе ось тут і тихенько, його ніхто не помітить. Бо волосся в тилівій частині голови не знає, що не так давно я ходив до лікарки-трихолога, яка каже: «Сергію, це просто ідеальний матеріал для пересадки на передній край». Настане час. Ніхто не питатиме волосся в задній частині голови. О, я єдине що колись хочу – не просто пересадити волосся з задньої частини на передню. Я також хочу все волосся, що залишилось на передній, пересадити назад. Хай відпочине. Нехай. Четвертий сольник – це багато. З одного боку, це типа: «Вау, як він їх написав!» З іншого боку, коли ти медійна людина – тебе бачать більше, і через те знаходиться більше людей, які бачать твої сольніки, твої виступи, і кажуть: «А як це він оце служить і сольніки?» То він, виходе, не служить. І у них все дуже сходиться. У мене є глядач, який впродовж всієї моєї повномасштабної кар'єри пише один і той самий коментар з одним і тим самим текстом під всіма моїми відео. Він завжди пише: «Воює? Де він там воює? Він ближче, чим 15 км до фронту не був ніколи». Не знаю, чому саме 15 – йому подобається ця цифра. І вона всюди повторюється. І він писав це абсолютно під кожним відео, аж допоки не вийшов черговий мій сольник, і він не написав: «Воює? Та де він там воює? Він ближче, чим 10 км до фронту не був ніколи». І мені стало так приємно,

бо це визнання вже починається. Розумієте? Я потроху розтоплюю це крижане серце диванного аналітика. Я порахував: мені необхідно ще десь чотири-п'ять сольників, щоб ця людина написала: «Воює? Да, він воює. Він зараз за лінію фронту вже. Він – ох, мій улюблений військовий». Я жодним чином не хочу, щоб ви сприймали мій виступ як те, що я говорю за всіх військових, як те, що я відповідаю за всіх військових, за якусь офіційну позицію. Ні. Як бачите, зараз хтось воює, зараз хтось в окопі. Я стою з вами, перед вами. Отак я можу говорити – тільки про свій суб'єктивний досвід, тільки про свій, тільки про те, що пережив я, і не брати на себе відповідальність за всі Збройні сили. Я не прошу ототожнювати мене з усіма Збройними силами. Саме тому я виступаю в цивільній формі, переміщуюсь в цивільній формі, бо так значно простіше. Форма накладає на тебе відповідальність. Коли ти в формі – це дуже і дуже відповідально. Я відчуваю себе дискомфортно в Києві у формі, тому що це пряма честь, ніби. В останнє я був у Києві серед людей у військовій формі, коли мій побратим розписувався. І він сказав: «Приїжджай на розпис, я буду у військовій формі». Каже: «Одягни також». І от я у військовій формі виходжу з метро і розумію, що я запізнююся. І мій єдиний шанс бути вчасно у нього на розписі – це оренда електросамоката. І от я в своїх ловах, в своєму суперпікселі стою перед оцим електросамокатиком і думаю: «А чи гідний це вчинок військовослужбовця? Чи не заплямовує це звання Збройних сил, коли ти в пікселі такий...» Ну, можливо, так не можна, бо, ну, я не знаю, я не знаю, які закони. Можливо... Я не хочу, щоб мене зупинили ВСПшники – військова служба правопорядку – заарештували, сказали: «Дзвони командирі». Я дзвоню командирі, кажу: «Алло, така ситуація: ВСПшники арештували, їздив на електросамокаті». І командир такий: «**Бля, лучше б ти бухав Сєрьога, це пазор**, це ганьба всього підрозділу». «Накрутив», – скажете ви. «Серга, що ти вигадав взагалі?» Нічого страшного. Сідаєш. Але ніколи не варто недооцінювати армійський бюрократизм. Ніколи. Я свого часу підписував інформування про ознайомлення про заборону поодинокого купання у водоймах. Здається, про поодинокі катання там нічого не було. Але не виключено, що мені будуть потім казати: «Пане сержанте,

розумієте, що в умовах військового стану в цілях безпеки переміщення транспортними засобами – виключно в групі від двох осіб. Хочеш їхати на електросамокаті – бери другого». З собою – ад'ютанта. Їду на електросамокаті, бо побратим мені важливіший за мою честь. Їду. Непогано. Слухайте, єдине, що я мушу відзначити – там є оцей мерзкий дзвоник, який дзеленчить жахливим звуком. І мій був поламаний. І через те він дзеленчав у довільному порядку. Він постійно дзеленчить, але – ну, якось на фоні. А коли ти наїжджаєш на найменшу вибоїну – він гучно дзеленчить. І от я несуся, не привертаючи уваги, в пікселі, зливаюся з навколишнім середовищем, із зеленим самокатом. Дзньньнь! 20 км – максимальна швидкість. І в цей момент я зрозумів, що в суспільстві нашому поважають військових. Тому що, якби я був у цивільній формі – навряд чи це прям комусь би сподобалось, коли хтось несеться. І о... не знаю. Але коли військовий несеться, постійно дзеленчить – люди це бачать і такі: «Службова необхідність. Йому по роботі». Приїжджаю в цей РАЦС до побратима, приходжу. А якщо ви колись будете розписуватись, чи розписувались – ви маєте бути готові до того, що як тільки ви приходите в РАЦС, ваш шлюб пройде перше випробування – павуком, який там живе. Хранитель інституційної пам'яті РАЦСів. Людина, яка не знає, що таке особисті кордони – місцевий фотограф РАЦСу. От ви, ну, що б ви не робили – він просто такий: **«Я буду вас фоткати і продавати вам диск»**. І не намагайтесь. Ви заплатите 300 грн в підсумку. І ви купите цей диск». Дуже-дуже людина нав'язлива. І от я приходжу – він був на моєму весіллі. Та сама людина. Зараз я вже знаю всі його приколи. І він каже: «Так, зараз – молодий, молода, ідемо фоткати. Родичі – не йдіть. Ви поки постійте тут, поки пофоткаємо молоду. Молоду. Молодого – ідемо. І воєнний тоже – ідем». Я говорю: «Я?» – «Так, ідемо». Я кажу: «А навіщо?» Він каже: «Ну, у формі красиво. Йдемо пофоткаємось». Я відмовився. Ви уявляєте собі цю весільну фотосесію? Це я. Це моя дружина. Це Серьога Лепко. Він на електросамокаті приїхав. Дуже-дуже поспішав. Ну, там би далі він просто, мені здається, сказав би: «Наречена! Е, хлопчики, як красиво!» Я намагаюся переміщуватись у цивільній формі. Так спокійніше. І це дає мені надію, віру в те,

що навколо багато військових. Насправді ти ніколи не знаєш, хто з людей, яких ти бачиш на вулиці. Можливо, ти думаєш: «О, п'ють тут каву. Нічого собі». Можливо, це військовий також. І від цього мені стає спокійніше – що не всі люди в цивільному прямо обов'язково ухилянти, прямо обов'язково взагалі нічого не роблять для перемоги. Я взагалі намагаюся якось рятувати свою психіку тим, що обманюю себе. Я, наприклад, уявляю, що весь Київ – військові. От для мене всі люди – військові. Я проходжу повз «Лі Налив», повз оцю «П'яну Вишню» – музика, бухають, гвалт, шумно. Стою – і пишаюся, радію: «Хлопчики з дівчатами на ротацію приїхали. От яке щастя». Хтось ригає під тою «П'яною Вишнею» – ну, контузія. Це з ким не буває. Намагаюся обманювати себе. Інколи це допомагає, інколи не вдається. Я бачив інтерв'ю якогось відомої української людини, який каже: «Ви знаєте, я не піду в Збройні сили. Я не йду в Збройні сили, бо я мушу визнати – я боюся. От, ну, я боюся. Я – боягус. Тому я не піду». От і саме тому я не піду. Я боюсь. От я боюсь, що ви мені зробите, і інтер'єрка каже: "Ви не боягус, не кажіть такого. Зізнатися в своїх страхах – це дуже і дуже сміливо. Ви перш за все смілива людина". І я сиджу, думаю: як же реально охірено живеться, коли ти сміливий, правда? Прям клас. Недаремно ще Іван Багряний свого часу писав – ось це, пам'ятаєте: "Сміливі завжди мають ухилятися від мобілізації". От так. Дякую. Ох-ох, має місце бути. Ні, не думайте, що я щас типа такий: "А чо не на війні, чого не..." Та я сам зараз не на війні, як бачите. Попередні кілька місяців я також не був в зоні бойових дій. Я не можу тут вообщє вам там щось розказувати, який ти серйозний чувак. Не думайте, що я прям-прям дуже самий кращий військовий в світі. Я теж, якщо чесно, цинічно налаштований. Я не налаштований воювати прям дуже довго. Більше того, я вже знаю, коли я демобілізуюся. Я знайшов по якійсь статті, я знайшов лазейку в законі, як можна звалити зі Збройних Сил. Дивіться, там не передбачили, але в законі написано, що граничний строк перебування на військовій службі – 60 років. Тому, вибачайте, конечно, 2054 рік – сержант Ліпко Сергій Вікторович. От так казку хоп – котілок положив, додому пішов. Все. Ну я тут не навечно. Все. 60 год – все, я додому прийшов. Вмикають телемарафон, там кажуть, там кажуть:

"Путін от-от помре!" Такі: "О! Одразу новини хороші!" О, ви ж знаєте, що зараз границі старіння зміщуються. І там шотландський університет дослідження границь старіння – типа 60 років, це типа 25 по-новому уже. На СРФі буду кататися, жити своє найкраще життя, е. Найбільше мене смішить саме в такому цинічному ухилянні – це спроба достукатися до ухилянтів шляхом достукатися до їхнього сумління і використовувати ось цю фразу, яка звучить: "А коли його онуки казатимуть: **"Dziadku, gdzie byłeś w czasie wojny?"** – що ти їм скажеш?" Ви серйозно? Ну ви думаєте, це прям проб'є, це прям допоможе? Да йому байдуже на онуків. І давайте будемо відверті: його онуки ніколи не казатимуть: "Діду, де ти був під час війни?" Його онуки казатимуть: "Джедик, где білиш часи войны?" І він скаже: "Спасибі, що дід в цій коробці з-під бебі-бокса виїхав. Досі нога болить, і ви тепер – поляки в третьому поколінні. І вам не треба рить окопи". Хто ж знав, що війна настільки затягнеться? Це взагалі не мотивує. І мене не мотивує також. Бо мені особисто треба визнати, на жаль, що мої онуки також не казатимуть: "Діду, де ти був під час війни?" Мої онуки казатимуть: "Діду, благаю, перестань розказувати, де ти був під час війни!" І я такий: "Ну ми... ми..." – "Задовбались слухати тебе!" – "Дід, благаю!" – "Ні, дід, ні!" – "Він знову! Він знову!" І я такий: "Значить, там посадка буквою Г була, от така, так, б – буква. І Г..." – "Діду, ти розказував нам про посадку буквою Г!" – "Да, значить, посадка буквою Т – от те образка..." – "Діду, ти розказував нам про всі типи посадок згідно кожної літери алфавіту!" "А ви знали, що за деякими правилами правопису апостроф також вважають літерою алфавіту?" – "Посадка в формі апострофа..." – Я сам здивувався! Я не можу припинити розповідати воєнні історії. Я не знаю, мій мозок – він не стримується, я уже це не контролюю. Я не так давно був у військоматі. Нарешті я заносив військовий квиток, щоб закрити всі ці питання. Я даю воєнкому свій військовий квиток, він дивиться на нього і каже: "Дивіться, у вас присяга прийнята в 15-му році, а військовий квиток дуже новий. Як так?" І я кажу: "Ну, минулий було втрачено, і все". Він не питає: "Як?" – Серьга, заткнись. Не продовжуй. Благаю, не треба. Але мозок такий: "Серьога, цей тіпцка має знати!" – І я такий: "Мозок, ні!" – "Мозок, благаю!" – Мозок такий: "Треба,

Серьог, треба!" – І я стримую з усіх сил, але з мене виходить: "Згорі вже ж на сході під обстрілом..." – "О! Оце коне... заїхали ми туди, як начали їбашить!" – "Оце, конечно, був деньок! Але не такий, як ніч!" – "Ніч просто – все!" Три хвилини ми заповнюємо документи, сорок – він вислуховує про мої... До речі, варто відзначити, якщо ви стежите за моєю творчістю, за попередніми серіями цього серіалу "Сергій Ліпко і Збройні Сили", ви могли дізнатися про мої непрості відносини з Києво-Святошинським військоматом. Я мушу принести вибачення. Е-е, вони – молодці. Ну, мене також можна зрозуміти – три повістки за повномасштабку – це багато. Але в цілому, коли я вже приїхав – по-перше, в них ребрендинг. Вони тепер не Києво-Святошинське, якісь там перший Бучанський, якось дуже все серйозно. Стоять кулери, на секундочку, і є повага. Тому що я приїхав в цивільній формі, там якраз був день, коли всі прийшли ставати на облік, мобілізуватися. І це – купа злих людей. От така велетенська черга стоїть. Там е-е... Я стояв в кінці черги, набрав, кажу: "Я приїхав, от така у мене проблема". Вийшов військовий, зустрів мене, провів з кінця черги повністю, завів в кабінет, вислухали мої сторії, оці всі, всю движуху, потиснули руки, сказали: "Дякуємо за службу". Ми вийшли, і він каже: "Перепрошую, що так сталося. Гарного вам дня. На все добре". І я йду, пишаюся. І весь час, коли я пишаюся, я проходжу крізь злі обличчя людей в цій черзі, які так дивляться на мене типа: Хто ти такий вообщє? Чого до тебе таке ставлення? І це настільки було злісно, що мені в якийсь момент захотілося проходити отак і сказати **"бля, братан, триста гривень і свободен"**. Прикинь, я не знаю, тут просто багато людей прям дуже боїться збройних сил через те, що все, що ви бачите про збройні сили, це відео від першої особи, де хтось заходить в посадку. Це супербої, це страшно, це жорстко, це роблять, це треба робити, це дуже важливо, але треба визнати, що в армії є багато посад, які ніколи, швидше за все, не опиняться в такій ситуації. І це несправедливо – не знімати їм відоси. Я хочу запропонувати просто зробити окремий YouTube канал, який буде називатися "День з роботи діловода стройової частини", де ми чіпляємо йому на лоб екшнкамеру, отак, і він каже: "Сьогодні будемо отбивать штурм вковослужбовців, які мішають мені дивитись іток і

грати в ігри". А от і вони! І хтось заходить і каже: "Вибачте, а там мій відпускний квиток мали зробити готовий?" "Не готовий?" "Це треба, щоб підпис комбата був." Комбат **од'їхав в цю, у кругосвітню подорож, він вернеться буде сонцестаяніє, уходьте**, от, наступний." Я перепрошую, а там убд, убд казали, можна зробити о? У убд можна, убд. Дивіться, це вам треба убд, дивіться, там треба під'їхати. Як вам об'яснить? От, Бахмут, от, і ви отак зі сторони Хромова заїжджаєте, от, туди, але ж там зараз росіяни. Ми знаємо, да, ми в курсі. Це нова вимога, вам треба поїхати, взяти письмові свідчення трьох росіян, які підтвердять, що ви брали участь в бойових діях, бо корупція, **понімаєте, тільки вчора воєнком на взяткі триста гривень поймали**. От, от як і це важливо. Це дуже важливо. Я не хочу знецінювати в армії всі дуже важливі, всі працівники сил оборони важливі, і просто треба доносити, що це різне, це дуже велика сфера. І така річ, яку я часто чую, про те, що я не готовий, я не готовий. Треба краще підготуватися. На жаль, треба визнати, що ти ніколи не будеш готовий до війни прямо на 100%. І в деяких випадках, це моя суб'єктивна думка, для того, щоб вижити на війні, не треба бути професіоналом. В деяких ситуаціях для того, щоб вижити на війні, навпаки, треба бути довбойобом. Я поясню. Під час нашої поновірянь на сході ми були професіоналами. Скажімо так, у нас була завдання – треба було поміняти одну бригаду на позиціях. Ми їх поміняли, вони уходять і кажуть: "Мужики, дивіться, тут багато дргешників входять, повністю в Пікселі, говорять українською." Тому от ми... Короче, наша бригада, ми остання група, каже нашої бригади, яка уходить, і все, типу, все більше наших немає. Все, отут ніхто не шарахається, понятно, все. І ми такі: "Та, братан, ну типу я на блокпостах ку схавав уже. Я тут повз мене новоабухівський блокпост, щось тобі говорить про це? То ти мені тут не розказуєш." Він уходить, і ми такі: "О, там Блін Даш, у них такий розкішний, пам'ятаєш, отой самий, лучший, який на рити був, крайня, там, де вирили за нас вперше, а не рили ми." Ну, і от ми значить приймаємо позицію, такі щасливі, заглянули в це, як воно у людей. Цей, блін, там прям є окремий вентиляційний вихід, якийсь, якщо бліндаж завелила, будували фахівці, видно, що стояли професіонали. Не, ну поставили оцю зразу кип'яточок собі,

кавусі зробить, 10 хвилин не проходить, піднімаємо голови – пиздує група в Пікселі прямо з тої сторони, і ми стоїмо і дивимось на них, а вони на нас. І тут якби треба робить щось правильно, вас попереджали, і треба, щоб хтось професійний ініціативний зробив перший крок. Але ми просто сидимо і дивимось далі. Але ж треба щось робити, і тому ми вирішили дивитися агресивніше. Ми, як сурікати, біля того бліндажа. А вони такі впевнені в собі, і в якийсь момент один з них такий, і он з наших такий: "Ей, ідуть до нас, що ти в них стрілять будеш?" Гості приходять, сідають, кажуть: "Заїбались, піздец." Ми кажемо: "Ми тоже заїбались." Закипіла кава, хтось каже: "Може вам кави зробити?" "Давайте," кажуть. Зробили каву, Якобс Монарх розчин, п'ємо каву, дивимось друг на друга, і бесіда так не клеїться. І знаєте, ну є оця напруга в повітрі, і вони хойсоцять свого ротного, ми свого. От, ніби наші, і тут приходить боець з попередньої групи і каже: "Фух, слава богу, ви нормально вступили в взаємодію, я пройбав сказати, там ще є наші." От, фух, каже, добре, що ви не почали стріляти, нічого такого, типу робить, а як ви поняли, що це свої? І ми такі: "Я сінхертан, Аура, Аура." Ти ж... Ти ж бачиш ауру! Я все розумію, війна триває, і люди втомлюються. Втомлюються всі, абсолютно всі. Всі військові ланки, всіх військових втомлюються, цивільні абсолютно. Я мушу визнати, що на цей день війни втомлюються навіть люди, які зайняті тим, що придумують паролі для блокпостів кожен день, тому що подумайте, ваше завдання – кожен день придумати купу пар слів, пароль і відповідь на пароль впродовж уже стількох днів війни. І я прям відчуваю, що вони втомилися, тому що я пам'ятаю в перші дні повномасштабного вторнення. Я пам'ятаю, які там були паролі. Там кожен пароль – це було мистецтво. Там були такі питомноукраїнські слова, відібрані з душею, що навіть будучи українцем, ти не знав, що такі є. Там просто обценьки, путсвірінок. Зараз вже в мене таке відчуття, що вони вигоріли вкрай вже. Мені здається, вони в якісь дні сидять і такі: "Хай буде собака." Собака була в грудні. А я вам кажу, якщо війна сильно затягнеться, настане момент, коли закінчатися слова, і нам від безвиході доведеться розконсервовувати скла Лади із суржем. Буду їхати, зупинятися на блокпосту, **казать: "Калідор!"** Мені казатимуть:

"Осьій воде, проїжджайте." Війна триває. І знаєте, в якийсь момент ти навіть ніколи, ніколи не знаєш, з якої ще сторони тебе під'їбуть росіяни. Весь цей час, я поясню, в мене була мрія. Я з Криму, і в мене з'явилася класна мрія: уявіть, як сентиментально повернутися в деокупований Крим, повернутися в свій будинок, прям свій будинок. Я в мене багато моїх будинків зараз на Воскресенський, в мене мій будинок. Ну, але це все, знаєте, зйомна якась движуха, а тут прям твоя от родове поместя родини лібків, яке прям було весь час, і туди приходиш і такі: отут мої предки, предки моїх предків. І мені так подобалася ця мрія, а потім ти читаєш про масову депортацію кримських татар в 44-му році і такий: серйог, а ти впевнений, що оцей будинок твій, прям твій? От ну, наскільки навіть історично Радянський Союз під'їбав тебе, що в тебе вже ця мрія якась гнила стає. Якщо чесно, мені дуже хочеться вірити, що мій прапрадід долучився до будівництва цього будинку на етапі котловану, а не на етапі: ну, поміняємо замки і будемо жити. Але я не можу цього стверджувати, і через це ця мрія мені вже не подобається. Розумієте? Я не знаю, хто мій прапрапрадід, я на жаль не знаю взагалі свою лінію по батьковій лінії взагалі ніяк. І це з одного боку мінус, бо ти не знаєш, з іншого плюс, бо все можливо. Розумієте? Ти можеш обрати собі будь-якого пращура зараз, бо ця вакансія вільна. Ви, можливо, так колись робили, коли пишеш своє прізвище в Гуглі і дивишся відомі історичні постаті з вашим прізвищем. Я написав, пообирай. Короче, є такий генерал-хорунжи армії ОНР Петро Ліпко, і я такий: о, мій прапрадід. Я не можу стверджувати, що це точно він, а ви не можете стверджувати, що ні. Хто знає, такі часи були, документи часто губилися, і інколи твоє походження прям може змінити думку про тебе оточуючих. Я поясню на маленькому прикладі. У нас з дружиною є кіт, це розкішна тварина, яку колись знайшли на смітнику. Маленьке кошеня, з якого виросло просто диво. Цей кіт Маркіз, він дуже чарівний, він красивий. Я завжди знав, що він пародистий, я не сумнівався, просто я ніколи не цікавився, яка в нього порода. І от не так давно ми повели його на вакцинацію в ветеринарну клініку, і лікарка каже: **О, що це у вас? Невская маскарадная?** Я кажу: що вона, маскарадная порода вашої кішки? І я такий: невьська від ніваци. Типу...

неверланд. Я і це я. Я все ще люблю цього кота. Я обожнюю цього кота, я дивлюся – це мій чудовий Маркіз. Але ну, невська маскарадняя, да, Маркіз. Отак ти вирішив? Вське маскарадне! Я не міг це прийняти і я прям, я почав, я прийшов додому і я присвятив себе ресерчу. Я шукав, я намагався знайти. Можливо, в нього все ж таки інша порода, можливо, є шанси, і я знайшов. Мій Маркіз – це одна з двох порт: або це невська маскарадняя, або сибірська. Просто напишіть в Гуглі «невська маскарадняя рижа» або «сибірська рижа», ви побачите мого Маркіза. І я люблю його. Це мій котик, але як бути, якщо він сибірський, невський маскарадний? А знаєте, що найгірше? Невська маскарадняя – це нова порода. Я почитав, виведена в 92-му році, і вона ще не визнана прям світовими спілками оцих людей, які розводять компанії селекція котів, і вона багато хто не визнає її самостійною породою, там, окрім росіян. І я такий: о, так, мій кіт – він навіть не росіянин. Він днерівець у. Мені здається, що це жахливо з цим жити. Як погано з цим жити. Але добре, що в нас є кейс української історії і що українці вигадали таку річ, як декомунізація. Саме тому в мене більше немає вської маскарадної, в мене є Дніпровська. Чепурна чудова тварина, Дніпровська. Чепурна, дуже гарно. Ну, ну він же ж не винен, правильно, в тому, що в нього таке походження? Тварини взагалі тупо вигрібають, вони взагалі ніяк не залучені в ці війни. Але мені завжди була шкода тварин в зоні бойових дій. Була навіть випадка, коли ти маєш коригувати роботу артилерії. Ти вже підняв коптер і тобі кажуть: як тільки ти даєш картинку – ми працюємо. Ти наводишся на координати, де має бути скупчення росіян в будинку. Я вже повністю готовий, я щасливий, і я бачу, як пиздує група гусей отак просто ка. І мені кажуть: готові, думаю, ну хай пройдуть. Кажу: зараз технічні проблеми, 10 секунд. Зараз підлітаю, підлітаю, вони йдуть повз будинок з росіянами, зупиняються і сідають біля нього, і ти, ну, вже треба працювати. І ти знаєш, ну шкода. І ти вже просто хочеться висунутися і кричать: **"Гусь уйобуй, уйобуй!"**. Тікай! Ні, росіяни, ви останьтесь, ви о! Тільки гусі. О, ну так, так шкода, тому що вони ніби живий щит. І вони так свідомо сіли прям біля будинку з росіянами, ніби це якась нова їхня зброя, активна динамічна броня в вигляді гусей. Вони зрозуміли, що мангали на

танку не допомагають і такі: будемо чепляти гусей, щоби в півішник летів просто отак. Уже підлітав, такий я бачу, танк не можу. Там гуз сидить. Ну, це так, так важко. Я більшість часу провів в аеророзвідці. Під час цієї війни зараз я перевівся в інший підрозділ, і це не аеророзвідка. Але мої, напевно, найприємніші спогади залишаться в аеророзвідці. Специфіка цієї роботи в тому, що більшість часу я працював. Це були здебільшого міські бої, я працював з будинків, і тому ти дуже часто зіштовхуєшся з цією естетикою покинутих будинків. Коли ти заходиш в чийсь будинок, з якого ви сьогодні будете працювати, де колись жили люди, де зараз іде війна, де людей немає, де все розбомблено, розкинуто, і ти можеш по маленьким деталям в цьому будинку тільки відновлювати історію цих людей, які тут жили. І дуже часто це сентиментально. Мій улюблений будинок, з якого ми літали, він дуже класний. Все, що ми знаємо про попередніх власників, все, що залишилось, це велетенська листівка із привітанням: "Вітаю з 50-ю річницею весілля", що дуже солідно, на секундочку, і плакат Наталії Вітренко. Важко скласти враження з двох цих фактів, але, ну, Наталія Вітренко – це сентиментальні спогади для мене, бо це моя перша політична кандидатка, за яку я ладен був голосувати. Якщо що, це правда. Так, Наталя, я поясню. Колись мені було 11 років, ми сиділи на уроці, я взагалі не розбирався в політиці, і вчителька каже: "Діти, дивіться, політична агітація в школі заборонена, але якщо ви нікому не скажете, я дам вам прапорці за Наталією Вітренко". Мені було байдуже, хто така Наталія Вітренко, що вона робить, хотів піздець собі цей прапорець. І ми такі: "Звісно, давайте!" Але вона така: "Нікому не кажіть", і ми ходили з цими прапорцями по школі з Наталією Вітренко, і ми були рок-н-рольщики. Ми були, як Орден Фенікса в Гаррі Поттері, тільки орден Наталії Вітренко. І ти дивишся на цей плакат. Можливо, ще тієї доби весь час ми працювали звідти. Більшість часу – специфіка роботи в тому, що ти заїжджаєш, як правило, коли ще темно, і перш за все тобі треба піти і перевірити, чи немає нікого в цьому будинку, чи спокійно там, безпечно, і можна заходити. Зараз ми дізналися, що це називається CQB. У нас це називалося: "Піди глянь, чи є хтось в хаті". Чого я? А чого не ти? Іди, підемо разом. Короче, демілітаризація CQB, і все завжди було добре, все

завжди було нормально. Там ніколи нікого не було, допоки в один день ми не приїхали. Я заглянув, здається, нікого немає, боєць пішов перевіряти інші кімнати, я пішов перевіряти сарай. І от я йду з сарая вже на спокійному, він іде мені на зустріч і каже: "Там хтось спить". Я кажу: "В смислі спить?" Він такий: "Якийсь мужик спить". Я кажу: "Чувак, тут не має бути ніяких мужиків!" Кажу: "Який мужик, військовий, цивільний?" Він каже: "Я не роздивився". Кажу: "Іди зараз в частині групи і кажи, що там хтось спить, а я буду тут". Ми збираємося, беремо штурмом мужика. От CQB, все як має бути. На вертольоті висаджуємося в окна, все, беремо спить. Заходимо, мужик в спортивній формі, приблизно років 40-45, з великим синцем під оком, з перегаром спить. І ми стоїмо отак от біля нього. Ми, як Білосніжка і сім гномів, просто спляча красуня, чекаємо, коли він прокинеться. Будемо штурхати, будемо. І це феноменальна людина, бо він прокидається, він розплющує очі, дивиться на нас, і перше, що він каже, це: "Хлопці, а де мій велосипед?" Ми кажемо: "Що?" Він каже: "Велосипед, ви взяли?" І це найкращий захист – це напад реально. От як це працює: ти прокидаєшся, бачиш перед собою просто тіпів якісь в снаряди, і такий: "Точно вони спиздили". От бачу, як він в цьому броніку їздить, по ньому. І ми стоїмо, такі: "Чувак". І він постійно щось звертався до цього велосипеда. Він казав: "Мені треба шукати велосипед! Ви точно не брали, хлопці, хлопці, віддайте, хлопці!" І він ходив щось... Ми почали з ним спілкуватися. Треба було дізнатися, хто це, прийшов він звідси чи звідти, бо ти не знаєш. І тут як перевірити? Він каже: "Я тут живу, я тут живу". Ми такі: "Чувак, ну що ще розкажеш?" Він такий: "Ну як, тут до цього теща моя жила, от тут теща жила, зараз я живу". А як ми перевіримо, що ми знаємо про його тещу, окрім Наталії Вітренко і листівки 50 років весілля? Це досвід стояння на новообухівському блокпосту, шановні. Тут не так просто. І ти такий уже супер-агент, який каже: "Треба качати, ти такий: "А що, теща, скомпрометована?" Він каже: "Самотня була всю життя". Так. І він каже: "То чого самотня?" "Вона оце читає, як з Валеркою жила, той цей Валерка був", кажу. "А ну що, Валерка цей багато років вони разом прожили?" Кажу: "Недовго ж, так?" Він каже: "Та ні, год 50, не менше". Чого ти розумієш? Що

реально, швидше за все, він звідси. Він щось... Ну, ми літали на дронах, йому не цікаво було дрони. Йому було цікаво знайти велосипед. От він: **"А можете поднять шоб велосипед поискать"** Ми обіцяли забрати його і вивести звідти ввечері, коли ми будемо уїжджати. Але потім він відмовився, бо... Ну, ви розумієте, без велосипеда він тільки їлки або на своїх двох колесах, або він там і залишився. Потім, але в момент, коли ми зрозуміли, що це реальний чувак, який живе тут з тещою, ми почали з ним спілкуватися, і день був довгий, і він розповів історію своєї тещі. Він розповів про те, що останні роки в неї був інсульт і вона була паралізована, і останні роки вона доживала от в цьому будинку. І саме тоді я вперше відчув ось цю важкість горя, коли важко тільки тобі умовно. Коли відбувається війна, важко, але важко всім. Ти ходиш з кислим обличчям, всі ходять з кислим обличчям. Чувак, важко всім. Ну, не... Ти зараз, всім не просто. Уявіть, як важко, коли немає умовно війни. Коли на вулиці 2012 рік, коли просто Євро-2012, всі веселяться, а ти отак от. А ти паралізований, і від того, що всім весело, тобі стає ще важче. І я все частіше повертаюся до цієї аналогії з тим, що приблизно так я почувався колись певний час, коли мені було найважче морально, коли я мобілізувався на початку повномасштабного вторгнення. Тому що люди, які мобілізувалися з самого початку, було важко, нам було важко, але ти розумів, що всім капець як важко, всі їбашать, все робиться для перемоги. А потім в якийсь момент ти розумієш, що тобі все ще важко тут, а комусь уже класно, відкривається, бо хтось веселиться, все чудово. Хтось каже, що Маріуполь – я не знаю, що таке Маріуполь, я не дивлюсь погані новини, я не хочу. І ти розумієш, що за рахунок того, що комусь прям дуже добре, тобі стає прям капець важко. Бо ти отут, і ти нічого не можеш змінити, ти не зрушиш з цього місця, і не може бути інакше. І коли я думав, чи варто вставляти ось цей сентиментальний момент сюди...Я такий, Серга, це достатньо сильно ризикуєш, тому що, ну, це по-перше просадка, але професіонал далі, все вирівняємо. Я знаю, що можливо хтось подивиться це відео і скаже: "Чувак, ну це прям гірка риниця". Ні, не треба, нема такого, я взагалі не розумію про що ти. Можливо, хтось подивиться і скаже: "Блін, да, оце я відчував, да клас, добре, що ти мене

розумієш, і ти також це відчуваєш". А хтось можливо подивиться і скаже: "**О, бля, оцей у мене велік спіздив, оце, атвічаю тупа**", заїде в коменти і напише: 'Він був ближче ніж 15 км до фронту і спіздив мене велік'". Я не хочу узагальнювати жодним чином. Я пишаюся і дякую дійсно багато людей роблять щось для ЗСУ, я щиро справді. Я не хочу казати, що всі люди ось такі, навіть той чувак, який в якомусь тіктоку каже про те, що: "Що ви робите для перемоги", він сміється і каже: "Нічого", він вже робить щось для перемоги, бо він консолідує в ненависті до себе велику частину українців. От я шокований, я вдячний тим, хто в ЗСУ, тим, хто для ЗСУ. Я вражений волонтерським рухом, який відбувається. Я просто хочу пояснити людям, ну, волонтерам, наскільки важливо підтримувати збори, бо коли ти військовий, ну, в мене так було, ти просиш від безвиході, і коли в тебе немає інших варіантів. Свого часу, коли не було ще стільки креативних зборів, коли здавалось, що та ладно, ми будемо таким чином уже збирати, коли Вася Байдак не придумав свої пісні, коли не було якихось суперблагодійних речей, нам треба була велика сума грошей, і я одразу відмовився, я сказав: "Ми просто не купуємо цей дрон, бо ми на нього не зберемо". І мій побратим він до кінця вірив, він казав, шукав варіанти. Ми кожен день проїжджали повз підбитий російський танк, і в якийсь момент він підходить і каже: "Серга, поїхали завтра, отпиляєм кусок танка". Я кажу: "Нащо?" Він каже: "Отпиляєм, поріжемо на маленькі шматочки, зашліфуємо, зробимо брелки, розіграємо на аукціоні, продамо". І мені так соромно, що я сказав: "Чувак, не заганняйся, ні". Я його відмовив. Мені дуже соромно, бо це був тільки початок повномасштабки, ну, літо перед харківським контрнаступом, коли ще не було такого креативу, коли я не вірив, що люди дійсно будуть це підтримувати. Я дуже про це шкодую, бо це могла бути офігеть яка пригода насправді, бо щоб відпиляти кусок танка. Я думаю, безпечніше їхати вночі, і от ми вночі з болгаркою їдемо пиляти танк. Я б дуже хотів подивитися на емоції аеророзвідників з Росії, які такі: "Ми, конечно, чули, що теробороні не дають багато зброї, але щоб настільки вони пиляють танк болгаркою". Зараз це перше, друге елементарне побутове питання. Як запитати цю болгарку? Тобі потрібно

або генератор ось цей, або акумулятори портативні. Я подивився з портативними акумуляторами. З портативними акумуляторами болгарка коштує 93 000 грн. Я думаю, ми пояснили волонтерам, навіщо підрозділу аеророзвідки терміново необхідна болгарка за 90 000. Тому що тут, як в притчі: "Ось ця дай людині рибу, вона буде сита певний час, дай людині вудочку, вона буде сита". Постійно дай аеророзвідникам дрон, вони пройбуть його через тиждень, дай їм болгаркою підбити російський танк, вони забезпечать себе дронами до кінця війни. Я вражений саме завдяки людям, які тут, в тилу, волонтери допомагають. Ми вижимаємо з допомоги західних партнерів максимум. Ми беремо від неї все, тому що це десь 150, ви вже могли на болгарки зрозуміти, що поплив пацан, тому що це десь п'ємо воду. Насправді це чудовий спосіб розрядити ситуацію – попити води. Люди чомусь завжди думають, що комік ніяк, що він боїться стояти в тиші і треба аплодувати, коли він п'є воду. І тому це дешевий спосіб отримати оплески. Не аплодуйте комікові, хочеш пити воду, блять виступай смішно, чувак, зроби якийсь такий разйоб на 10 секунд, щоб поки люди хлопають. Ми беремо максимум, тому що це десь снаряд в якійсь країні може зробити постріл, гільза викидається, робиться наступ, не постріл. Живуть щасливе життя, у нас так не працює, снаряд робить постріл, гільза дістається, передається волонтерам, вони її креативно розмальовують, роблять якесь гравіювання, продають на аукціоні, купують дрон, який потім коригує наступні постріли цієї гавбиці. Це вторинна переробка. Розумієте, це ресайклінг. От це ресайклінг. І ми зайшли в цьому ресайклінгу дуже далеко, ми такі просто... То все, все йде. Ми такі футляр волонтерам, гільза волонтерам, снаряд росіянам, але на снаряді написати маркером побажання від волонтерів за найбільше донат. Витискаємо все, серйозно. Ми можемо казати Байдену: "Байден, дайще атакамсів", не дам, пофіг, дай гільзу. Атакамців, дай нам кришки оці, атакамців, ми їх розмалюємо, купим байрактар. Чувак, ну і це, і це дійсно мистецтво, те, що навчилися робити з гільзами. Ви бачили? Там просто ці малюнки, це клас, це дуже круто. Я мушу це визнати, і я мушу визнати також, що я не здивований, тому що зробити мистецтво зі звичайної гільзи навчилися люди, які є нащадками того самого покоління, яке

колись навчилося робити мистецтво зі звичайної шини, вирізаючи з неї лебедя. От я цілком можливо, що в майбутньому ми будемо цим попайним поколінням, казатиму: "Діду, навіщо ці жахливі гільзи на твоєму огороді?" Хай, треба так буде.

Додаток 3

Транскрибована весія виступу Єгора Шатайла - "ЄГОР ШАТАЙЛО - ПРО ДЕПРЕСІЮ ТА АРЕСТОВИЧА х Уривок із стендап концерту "СЕКУНДА БАБАКА" 2023 року" [11]

І дивіться, я оце отказав про це, що, типу, я попаявся, оце все – це не для того, не для того, щоб ви мене жаліли, окей? Не для того. Це я кажу для того, щоб ви розуміли, що якщо ви не стягуєте, якщо ви не стягуєте – хавайте таблетки. **Хавайте таблетки або забухайте.** А я знаю, що ви думаєте: «У, Єгор, не можна бухать, не можна бухать, потім буде гірше». Чувак, в тому то і суть, що в тебе буде потім яке гірше. Все нормально, чувак, тому що я вважаю... Я вважаю, що краще потім лікуватись від алкашки, ніж зараз вскритись нахою. О, що я вважаю. Єгор Шатаєв. Одні народження – скритися нагою. Цього люди чекають в п'ятницю ввечері, що оброслабитись – вскритим. Скажи їм: «Розкритись нахуй, Єгор». Поаплодуйте ті, хто після повномасштабного вторгнення мав суїцидальні думки. У-у-у! Ви прям живчики, мені подобається. Але я зараз – все окей. В мене були свої соціальні думки кожен день, 24/7. Це один із симптомів тривожного депресивного розвитку особистості. Все нормально, я хаваю таблетки. Мені зараз ок. Але в мене є досвід соціальних думок кожен день. І я просто вам хочу розказати про цей досвід. Що цей досвід – він не відчувається як щось трагічне. Хоча, було б приємно... Він дивиться, посміхається і дивиться на нас. Воно не відчувалось як щось трагічне. Воно відчувалось... Вони відчувались так, наче ти насбав державу. Значить, ти **скрутив щьотчікі на камуналку**. Якби хтось, якби я повісився і хтось зайшов в мою кімнату, то це була б реакція в стилі: «Шатайло, отже, вчора... Ти поняв, ще гель з'їбався? А що там, знаєш, що зробив?» Знаєш, що придумав? Шатайло повісився. Моє тіло – моє тіло. Я можу робити все, що

захочу з моїм вигаданим повішеним тілом. Так що, да – або таблетки, або забувайте. Дивіться, якщо ви так боїтесь стати алкоголіком, в мене є лайфхак, який дозволить вам зрозуміти, коли вам треба зав'язувати з алкоголем. Ось у чому заключається цей лайфхак: вам пора зав'язувати з алкоголем рівно в той момент, коли ви замість коньяка починаєте пити коньячок. Напій той самий, а стосунки з ним – зовсім інші. Бо якщо ти – людина, в якої замість яких – оце починається... блін... То ти вже людина, яку я з продавчиною на касі... І при чому ти робиш вигляд, ніби ніхто навколо не викупає, чого ти такий веселий. Що в нього секрет? «В мене просто сонце в душі». Тому що якщо в тебе вже замість коньяка – коньячок, пора зав'язувати. Тому що далі починається синя філософія. Далі – синя філософія. А що таке, які задачі в синьої філософії? Задача в синьої філософії – це коли ти напився коньячку, і зараз твоя задача – сформулювати весь людський досвід в одну фразу. Але так, щоб це було неможливо перевірити на піздьож. Це значить, що ти такий затягуєшся цигаркою, примружуєш їбало і такий: **«Ти панімаєш Єгорчик ... і як ти до цього доєбешся, ти просто молча саглашаєшся з цим»**. Якщо я вам сказав: «Я помітив, яка найгірша літера алфавіту для українців?» Найгірша літера алфавіту для українців – це літера «і». Я зараз вам пояснюю, на долбойоб, я знаю, вам треба пояснення. Літера «і» – це найгірше, що... Це літера «і» відбувається з нами прямо зараз. Це найгірше, що може з нами бути – і воно прямо зараз. Літера «і». Тому що в українців завжди «і». В нас ніколи не «або». Або війна, або ковід, або мусора, або криза... У нас всігдa і блять, нас завжди! Пожалуйста, тільки не «і». Хорошо – українець. Я ще й... Та-та. А ще українець, не забувай, що хуйня може бути переліком через кому. І це не вичерпний перелік, бо він закінчується словами «тощо». І там, в «тощо», там вся хуйня, яка не ввійшла в основний перелік. Може бути що завгодно. Може – ярка. А може – собака вкусив. Ти не знаєш. Суть в тому, що тобі, українець, буде неприємна. Тобі буде хуйово, українець. Назавжди. Це їбане – і Кличко блять, і сука, і Поплавський. 30 років кожен день він тягне в телсжці своє їбане "і". Щоб не відбувалось в Україні – завжди «і Поплавський бля». Завжди. І українець – слідкуй за міжнародною підтримкою України. Я б на вашому місці

слід, тому що нам допомагає – хто нам допомагають? Представницькі демократії. А це дуже мінлива сутність. Кому, як не нам, знати. І вони нам... Вони нам допомагають, вони такі: «Гей, Україна! А ми – демократія. Ми тебе підтримуємо». Оп-оп – вже не підтримуємо. Я жартую, українець. Нормально. Що в тебе? Стреси? В тебе тепер виразка шлунку? Все нормально, все нормально. Україно, просто сліdkуй, що в нас тут блять. Сліdkуй за нашою внутрішньою політичною аджендою, поняв? Україно, реєструйся. І нам треба бути всіх на чеку завжди, тому що – да, сьогодні нам слова ще не передає Мігею, а завтра в них вибори. І в них в парламент пройде партія «нахуй українців». І що ти будеш робити? Що ти будеш робити? Треба завжди дивитися, сліdkувати і випрошувати. І випрошувати йобаних демократів. Випрошувати треба. Я пам'ятаю, як ми просили прості літаки на початку. Ми просили так: «Дайте нам літаки!» – і вони такі: «Ні». – Окей. – «Дайте нам запчастини до літаків». Вони такі: «Окей». – Супер. – «Тоді дайте нам запчастини до літаків у зібраному вигляді». – Все, дай, все нормально. – «Дайте нам недоукомплектовані F-16». – Все окей. – «Дайте нам F-16 без тримача для капучіно». – Супер, в нас і так ніхто не спить, все нормально. – **«Дайте нам F-16 з ракетами не в цвет кузова, всьо харашо»**. Я подумав: знаєте, як би було легше, якби на час війни нам замість демократії допомагали добрі диктатури. Я знаю – це бред, я знаю. Але давайте помріємо: якби нам допомагали добрі диктатури. Просто уявіть, що США – наш союзник, і вони – диктатура. Нам би тоді не довелося переконувати суспільство цієї країни в необхідності допомоги нам. Нам би було достатньо просто пофліртувати з кількома диктаторами. Знайти слабкі місця у Байдена. Знайти солодкі місця у Байдена. І накидати йому вестощів, накидати йому наглих пошвих хлестачів. Розказувати йому типу: «Пане Байден, і знову ви поставили мені шах і мат. Як вам це вдається, пане Байден? Звідки у вас таке ось сьйне стратегічне бачення?» Він: «Ой, Байдено! Але знаєте, я питаю у своїх радників, як їм вдається постійно ставити мені шах. А вони мені кажуть: це досвід. А ви знаєте, пане Байден, я вам скажу чесно: я вам здався ще коли ви розставляли фігури». Байден такий: **«Так, Резніков, давай не это самое бля. Кажи, що ти**

хочеш, кажи, що ти хочеш. Чи ти хочеш, щоб я повірив, що ти пиздячив сутки в Укрзалізниці до Польщі, потім ти 16 годин у сидячому положенні летів сюди, щоб що? Щоб здатись мені ще коли я розставляв фігури? Ну, ти чуєш, що він каже? Що цей пустун каже? Негідник! Нахаба! Що він каже? Він каже мені, що він мені здався, ще коли я розставляв фігури, поняв? Вчора він мені здався, коли я діставав клюшки для гольфу. Позавчора – коли я вибирав персонажа у *Mortal Kombat*». – Резніков, кажи, що ти хочеш! Кажи! – Пане Байден, мені дуже шкода, якщо вам здалося, що в моїх словах є якийсь корисливий намір. Я реально обожнюю ваше осяйне стратегічне бачення. – Однак... – Я б збрехав, якби сказав, що нас аж зовсім не цікавлять оті ваші ракети, які наводяться на їбалопутіна. – Пане Резніков, щодо ракет, які наводяться на обличчя Путіна... на жаль, ми проводили соціопитування серед американців, і на жаль, американці проти надання цих систем Україні. Але я – диктатор. Мені похуй. Я їх всіх розстріляю. – Резніков, в тебе бачив своє і єбало. Блін, чого ти, блін? Чого ти не смієшся? – Бешкетник. Все, блін, принеси, принеси цьому негіднику ракети, які наводяться на їбало Путіна. Принесу. Ну ще й принеси води в Нью-Джерсі на складі Блінкен. Принеси. Я прийняв рішення. Ми вписуємось за Україну. Ми вписуємось за Україну. – Чи за Росію? За кого? Я жартую. – Ми вписуємось за Україну. Це за Україну. – Резніков, ми ж, ми вписуємось за Україну. Так і кажи. – Так, що ти мовчиш? Так і кажи: ми вписуємось за Україну. – Ми вписуємось за Україну. Все. – Що значить «вписуємось за Україну»? Маєте на увазі надаємо всебічну матеріально-технічну підтримку? – Я маю на увазі, блін, перевір, щоб завтра у всіх військових США були з собою карти Playboy. Хлопців не буде вдома. – Цей прикол про карти Playboy не спрацював ніде. – Але я тримаюсь за нього, як дебіл. Я думав, він додає стилю. Ви вже... нормально, лишив. Я трохи... в мене є вінчик. – Дякую. Але ми робимо прогрес у переговорах, коли просимо зброю. Ми робимо прогрес, бо раніше, коли ми просили зброю у західних демократій, ми апелювали до чого? Ми апелювали до... до чого? До справедливості, моралі, жалю, міжнародних норм, етики, цінностей. Не діє тактика. Я радий, що зараз ми почали використовувати таку тактику, як холодні

продажі. Воля-кабель! – Опа! Нам надо танк. Танки! Це вам. Нада! Нам танки! – Пане Шольц, я просто дзвоню вам сказати вам про вашу вигоду надання нам танків. Це не те – послухайте – це не те, що ми хочемо за рахунок вашої техніки захистити себе. – Що буде, що буде, пане Шольц, якщо Росія не зупиниться на Україні? Розумієте? Коли вже ви будете в безпеці, а Європа – коли? Тому що, коли почалось повномасштабне вторгнення, я такий: «Що буде з французами, якщо Росія піде далі?» Обзвонив всіх родичів. Не дзвоню бабусі. Бабуся б'є заспокійливе. Я питаю: «Що таке?» Вона каже: «Шкода абатство Сен-Мішель». Я кажу: «Бабця, нормально, це вони тільки тут, в Україні. Ми – щит Європи». Йобаний цинізм. Це йобаний цинізм. Але якщо він допомагає нам вижити – нехай. Я за. Я за. Я за. Дякую. Я постійно сиджу в цих... Я постійно сиджу на телефоні в цих інформаційних потоках. Я впевнений, ви теж. Постійно гуглите. Не гуглите? Ви читаєте новини – і це супер напругає. І це дуже бісить. Це дуже виснажує. І в мене є певні правила, як поводитись в інтернеті, читаючи новини, таким чином, щоб не вскритись. Я поділюся з вами певними своїми лайфхаками. Наприклад, я... Розумієте, перше що – це згадав біт. Все нормально. Я просто постійно шукаю блять цього експерта політичного. Я його шукаю, який розкаже мені, що все буде заїбись. Я постійно шукаю цього експерта, який розкаже мені, що все буде. Все нормально. Чувак, я не буду читати інтерв'ю. Витворець, блюючи інтерв'ю, яке розкриє мені очі на правду. Я хочу бути в рожевих окулярах, я хочу бути в затьмі. Я хочу, щоб у мене був експерт, який не пиздить мені, який найбе мене, що все буде заєбись Єгор, війна закінчиться швидко, і все буде на твою користь. Все буде на твоїй користі, горда, війна – такий, все швидко, Путіна вб'ють, свої – шууу... Я знаю, що це піздьош, але мені так приємно в це вірити, що раптом в оточенні Путіна з'явиться генерал-лайфхак, який просто всім нам зробить послугу і заїбажить Путіна. Чого лайфхак? Тому що... Дивіться, чого лайфхак? Тому що заїбашити Путіна – це головний лайфхак для русских. Це їх. Тому що якщо ти єбашиш Путіна – тобі вже не треба всі інші лайфхаки. Бо якщо ти людина, **якщо ти рускій, який відрізав голову путіну, то тобі вже похуй как сделать умывальник из пластиковой бутылки**". Ти на іншому

рівні. Ви ніколи не думали, чого у русских немає лайфхаку "как жить так, чтобы никогда не делать умывальники с пластиковой бутылки"? Тому що все. Нема. Тому що в цьому відео чувак відрізає голову Путіну. **Просто берём обычные домашние ножницы и аккуратноенько вырезаем голову путину, и в конце у нас должна получиться вот такая вот безделушка. Очень удобно, очень удобно пробрасывать просо.** Т. Чем тебе займаються? Я не знаю. Завжди шукаю цього експерта, який розкаже мені, що все буде заєбись. Тільки не пропонуйте мені Арестовича. Не тому що... Ми вже всі розібрались, що він додік долбив, і пішов він нахуй. Я знаю, я знаю. Ви просто... У мене до Арестовича особисто неприязнь. Особисто. Тому що... Дивіться: Арестович – це тіпаж. От як продавчиня на касі – це тіпажик. Провідниця – це тіпаж. Так само Арестович – це тіпаж. Якщо ви придивитесь до Арестовича, ви зрозумієте, що Арестович – це езотеричний друг сім'ї, дядя Льоша. Езотеричний. Приходив до вас у гості, коли ти був малий. І тобі так подобався езотеричний друг сім'ї, дядя Льоша, бо він завжди був попаяний на якійсь новій хуйні. То він приходить босий. То він п'є глину. То в нього гобелен з Брахмою. То в нього оці шарики з ієрогліфами, які калатають. І в нього є ще книжечка "Секрет". Його жінка – тьотя Оксана. О, тьотя Оксана, яка в будь-якій водоймі купається виключно голою, але не знімаючи пісонку. Ти питав маму, чого так, а мама каже: ну, вони типу слов'яни. Якось езотеричний друг, все, вітає Альоша. Повів тебе шестирічного в планетарій, і ви дивилися на зірки, на галактики. Каже тобі, дивлячись на зірки: **"Просто спроицируй свое желание во вселенную и она его обязательно исполнит"**. І тобі це так сподобалось – просто спроектируй своє желание. Потім ти виріс. Вже ходиш на роботу, рідко бачишся з батьками. Іноді приїжджаєш до них на вечерю. І на одній з таких вечерь ти їсиш і такий раптом: "Та, мам, а де дядя Льоша?" А мама така не тобі відповідає. Щось батько така: "Да... Це не интересується. Де дядя Льоша?" Розумієш, сину, ми з твоїм татом теж дуже хочемо знати, де дядя Льоша. Де дядя Льоша? І знов до батька. І – 12 тисяч баксів. Спрямував своє желание во Вселенную! Я тобі казала – не мутися з ним. Це тільки потім ти дізнався від незнайомих тобі людей з СБУ, що дядя Льоша був езотеричним

другом не тільки твоєї сім'ї. І взагалі він не дядя Льоша, а **Сергей Александрович Дедемин**. Там було двоє прізвищ: **Сергей Александрович Дедемин чеботарь**. А не такі: "Оксана, а де тьотя Оксана?" А тобі кажуть: "Чувак, забудь про Оксану". – "Так а де вона? Чого вона в ЧВК Вагнера?!" – "Ти що, йобнувся?" А ти питаєш: "Чого так?" А тобі сбушні кажуть: "Ну, вони – типу послання..."

Додаток 4

Таблиця основних акустичних параметрів мовлення у фрагментах із перемиканням мовних кодів (середня ЧОТ, мінімальна та максимальна ЧОТ, діапазон ЧОТ, середня та максимальна інтенсивність, темп мовлення) для виступів Насті Зухвалої, Сергія Ліпка та Єгора Шатайла. URL: https://docs.google.com/spreadsheets/d/1kgHs8mWnrsmbykY_4JP52mf2hd2zSFmUVJXGeCXt8jg/edit?usp=sharing

Додаток 5

Інтерактивний HTML-дашборд для візуалізації акустичних параметрів мовлення стендаперів, що містить діаграми середньої ЧОТ та інтенсивності за мовними кодами для кожного мовця окремо й у режимі порівняння. URL: https://bukshadaryna.github.io/Acoustic_Parameters/

Додаток 6

Репозиторій проєкту на Google Диску: аудіофайли фрагментів мовлення у форматі WAV, файли текстової розмітки TextGrid, Python-скрипти для обробки даних та генерації візуалізацій (diagrams_for_the_number_of_switchings.py, interactive_dashboard_for_speech_parameters.py), а також HTML-файл інтерактивного дашборду. URL: https://drive.google.com/drive/folders/1T0cM7DjsG5qEHKe8-Q0_nSSORXOJvw5x?usp=sharing